

## ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I BUDOWNICTWA

z dnia 14 grudnia 1994 r.

## w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Na podstawie art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414), zarządza się, co następuje:

## Dział I

## PRZEPISY OGÓLNE

§ 1. 1. Rozporządzenie ustala warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budynki i związane z nimi urządzenia, ich usytuowanie na działce budowlanej oraz zagospodarowanie działek przeznaczonych pod zabudowę.

2. Rozporządzenie określa warunki, które przy zachowaniu przepisów Prawa budowlanego oraz odrębnych ustaw i przepisów szczególnych, a także ustaleń Polskich Norm zapewniają:

- 1) bezpieczeństwo konstrukcji,
- 2) bezpieczeństwo pożarowe,
- 3) bezpieczeństwo użytkowania,
- 4) odpowiednie warunki higieniczne i zdrowotne oraz ochronę środowiska,
- 5) ochronę przez hałasem i drganiami,
- 6) oszczędność energii i odpowiednią izolacyjność cieplną przegród,
- 7) odpowiednie warunki użytkowe, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 8) ochronę uzasadnionych interesów osób trzecich,
- 9) ochronę dóbr kultury.

§ 2. 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się przy budowie, odbudowie, rozbudowie i nadbudowie budynków oraz budowli podziemnych spełniających funkcje użytkowe budynków, a także do związanych z nimi urządzeń budowlanych, z zastrzeżeniem § 207 ust. 3.

2. Przy przebudowie, modernizacji i zmianie sposobu użytkowania budynków istniejących lub ich części wymaga-

nia wymienione w § 1 ust. 2 mogą być spełnione w sposób inny niż podany w rozporządzeniu, odpowiednio do wskazań oceny (ekspertyzy) właściwych jednostek badawczo-rozwojowych albo rzeczoznawców budowlanego i do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych, uzgodnionych z właściwą terenowo komendą wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej oraz właściwym terenowo państwowym inspektorem sanitarnym.

3. W odniesieniu do obiektów i terenów wpisanych do rejestru zabytków lub obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ocena (ekspertyza), o której mowa w ust. 2, podlega uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

§ 3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) działce budowlanej — rozumie się przez to wydzieloną część terenu, przeznaczoną pod zabudowę, na której znajdują się już budynki lub dla której wydano decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- 2) budynku mieszkalnym — rozumie się przez to budynek wielorodzinny, dom mieszkalny zawierający nie więcej niż 4 mieszkania, dom jednorodzinny oraz dom mieszkalny w zabudowie zagrodowej,
- 3) zabudowie wielorodzinnej — rozumie się przez to budynek mieszkalny zawierający więcej niż 4 mieszkania lub zespół takich budynków, wraz z urządzeniami związanymi z ich obsługą oraz zielenią i rekreacją przydomową,
- 4) zabudowie jednorodzinnej — rozumie się przez to budynek mieszkalny jednorodzinny lub zespół takich budynków w układzie: wolno stojącym, bliźniaczym, szeregowym, atrialnym, a także budynek mieszkalny zawierający nie więcej niż 4 mieszkania lub zespół takich budynków,
- 5) budynku zamieszkania zbiorowego — rozumie się przez to budynek przeznaczony do okresowego pobytu ludzi poza stałym miejscem zamieszkania, taki jak hotel, motel, pensjonat, dom wypoczynkowy, schronisko turystyczne, internat, dom studencki, koszary, zakład karny i zakład dla nieletnich, a także budynek do stałego pobytu ludzi, taki jak dom rencistów i dom dziecka,

- 6) budynku użyteczności publicznej — rozumie się przez to budynek przeznaczony do wykonywania funkcji: administracji państwowej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, nauki, służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym i wodnym, poczty i telekomunikacji oraz inny ogólnodostępny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji,
- 7) pomieszczeniu użytkowym — rozumie się przez to pomieszczenie spełniające funkcje zgodne z przeznaczeniem budynku i nie będące pomieszczeniem gospodarczym lub technicznym,
- 8) pomieszczeniu mieszkalnym — rozumie się przez to pokoje w budynku mieszkalnym oraz sypialnie i pomieszczenia do pobytu dziennego w budynku zamieszkania zbiorowego,
- 9) pomieszczeniu pomocniczym w mieszkaniu — rozumie się przez to kuchnię, pomieszczenie higienicznosanitarne, pomieszczenie służące do komunikacji wewnętrznej oraz do przechowywania ubrań, przedmiotów gospodarstwa domowego, a także produktów żywnościowych,
- 10) pomieszczeniu technicznym w budynku — rozumie się przez to pomieszczenie, w którym znajdują się urządzenia służące do obsługi budynku,
- 11) pomieszczeniu gospodarczym w budynku — rozumie się przez to pomieszczenie służące do przechowywania materiałów i sprzętu związanego z obsługą budynku, przedmiotów i produktów żywnościowych użytkowników budynku, opału, a także odpadków stałych,
- 12) piwnicy — rozumie się przez to część budynku przeznaczoną na pomieszczenia gospodarcze lub techniczne, w których poziom podłogi ze wszystkich stron znajduje się poniżej terenu,
- 13) suterenu — rozumie się przez to część budynku zawierającą pomieszczenia użytkowe, w których poziom podłogi w części lub całości znajduje się poniżej terenu, lecz przynajmniej od strony jednej ściany z oknami poziom podłogi znajduje się na głębokości nie większej niż 0,9 m w stosunku do przylegającego terenu,
- 14) liczbie kondygnacji — rozumie się przez to liczbę kondygnacji budynku, z wyjątkiem piwnic, suterenu, antresoli oraz poddaszy nieużytkowych,
- 15) Polskich Normach — rozumie się przez to normy uznane w całości lub w części za obowiązujące, zgodnie z przepisami o normalizacji,
- 16) zgodności z przeznaczeniem budynku lub pomieszczenia — rozumie się przez to, że spełnione zostały wymagania użytkowe określone przez inwestora oraz warunki dla tego rodzaju budynku lub pomieszczenia, ustalone w rozporządzeniu, przepisach szczególnych, Polskich Normach, decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, wymaganych opiniach i decyzjach organów do tego upoważnionych, a także w decyzji o pozwoleniu na budowę lub zmianę sposobu użytkowania obiektu.

§ 4. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi dzielą się na:

- 1) pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt ludzi, w któ-

rych przebywanie tych samych osób w ciągu doby trwa dłużej niż 4 godziny,

- 2) pomieszczenia przeznaczone na czasowy pobyt ludzi, w których przebywanie tych samych osób w ciągu doby trwa od 2 do 4 godzin włącznie.

§ 5. 1. Nie uważa się za przeznaczone na pobyt ludzi pomieszczeń, w których:

- 1) łączny czas przebywania tych samych osób jest krótszy niż 2 godziny w ciągu doby, a wykonywane czynności mają charakter dorywczy, bądź też praca polega na krótkotrwałym przebywaniu związanym z dozorem oraz konserwacją maszyn i urządzeń lub utrzymaniem czystości i porządku,
- 2) mają miejsce procesy technologiczne nie pozwalające na zapewnienie warunków przebywania osób stanowiących ich obsługę, bez zastosowania indywidualnych urządzeń ochrony osobistej i zachowania specjalnego reżimu organizacji pracy,
- 3) jest prowadzona hodowla roślin lub zwierząt, niezależnie od czasu przebywania w nich osób zajmujących się obsługą.

2. Ustalenia ust. 1 nie naruszają przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 6. Piwnic oraz poddaszy, nie zawierających pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, nie zalicza się do kondygnacji użytkowych w rozumieniu przepisów rozporządzenia, z wyjątkiem przepisów dotyczących ewakuacji.

§ 7. Wysokość budynku lub jego części jest liczona od poziomu terenu przy najniższym położonym wejściu do budynku, nie będącym wyłącznie wejściem do pomieszczeń gospodarczych lub technicznych, do górnej płaszczyzny stropu lub stropodachu nad najwyższą kondygnacją użytkową, łącznie z grubością izolacji cieplnej, bez uwzględnienia wyniesionych ponad tę płaszczyznę maszynowni dźwigów i innych pomieszczeń technicznych.

§ 8. W celu określenia wymagań technicznych i użytkowych wprowadza się następujący podział budynków na grupy wysokości:

- 1) niskie (N) — do 12 m włącznie nad poziomem terenu lub mieszkalne o wysokości do 4 kondygnacji włącznie,
- 2) średniowysokie (SW) — ponad 12 m do 25 m włącznie nad poziomem terenu lub mieszkalne o wysokości do 9 kondygnacji włącznie,
- 3) wysokie (W) — ponad 25 m do 55 m włącznie nad poziomem terenu,
- 4) wysokościowe (WW) — powyżej 55 m nad poziomem terenu.

§ 9. 1. Wymagane w rozporządzeniu wymiary w świetle należy rozumieć jako uzyskane po wykończeniu powierzchni elementów budynku.

2. Określone w rozporządzeniu odległości między budynkami i terenowymi urządzeniami budowlanymi mierzy się w miejscu najmniejszego oddalenia, przy czym dopuszcza się przyjmowanie wymiarów bez uwzględnienia grubości tynków i okładzin zewnętrznych.

## Dział II

ZABUDOWA I ZAGOSPODAROWANIE  
DZIAŁKI BUDOWLANEJ

## Rozdział 1

## Usytuowanie budynku

§ 10. Przeznaczenie budynku oraz sposób zabudowy i zagospodarowania działki budowlanej powinny być zgodne z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, z decyzją o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz warunkami obrony cywilnej.

§ 11. 1. Budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi może być wznoszony poza zasięgiem uciążliwości określonych w przepisach o ochronie i kształtowaniu środowiska.

2. Do uciążliwości, o których mowa w ust. 1, zalicza się w szczególności:

- 1) szkodliwe promieniowanie i oddziaływanie pól elektromagnetycznych,
- 2) hałas i drgania (wibracje),
- 3) zanieczyszczenie powietrza,
- 4) zanieczyszczenie gruntu i wód.

§ 12. 1. Usytuowanie budynku na działce budowlanej powinno być dostosowane do linii i gabarytów zabudowy, określonych w planie miejscowym lub w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, zapewniać zachowanie odległości między budynkami i urządzeniami terenowymi oraz odległości budynku i urządzeń terenowych od granic działki i od zabudowy na działkach sąsiednich, określonych w rozporządzeniu, a także w przepisach odrębnych i szczególnych, w tym sanitarnych i o ochronie przeciwpożarowej.

2. W zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej nie ustala się wymagań w zakresie zachowania odległości między budynkami na działce budowlanej, z zastrzeżeniem przepisów ust. 1 oraz § 23, 35, 36 i 271.

3. Budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi oraz do produkcji i przechowywania produktów żywnościowych powinien być wznoszony i użytkowany z zachowaniem odległości od źródeł zagrożeń i uciążliwości określonych w rozporządzeniu i w przepisach szczególnych, w tym dotyczących wymagań higieniczno-sanitarnych, oraz w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

4. Jeżeli z warunków, o których mowa w ust. 1 i 2 oraz § 271 i 272 ust. 4, nie wynikają inne wymagania, należy zachować odległości zabudowy od granic działki co najmniej:

- 1) dla budynków zwróconych w stronę granicy ścianą z otworami okiennymi lub drzwiowymi — 4 m,
- 2) dla budynków zwróconych w stronę granicy ścianą bez otworów — 3 m.

5. Okapy i gzymsy nie mogą pomniejszać odległości od granicy działki budowlanej o więcej niż 0,5 m, natomiast balkony lub loggie o więcej niż 1 m.

6. Dopuszcza się sytuowanie budynku bezpośrednio przy granicy działki budowlanej bądź w odległości mniejszej

od określonej w ust. 4, lecz nie mniejszej niż 1,5 m od tej granicy, jeżeli w projekcie zabudowy i zagospodarowania terenu (działki budowlanej) zostanie wykazana możliwość zachowania określonych w rozporządzeniu odległości między projektowaną zabudową a istniejącymi lub zaprojektowanymi elementami zagospodarowania działki sąsiedniej i uzyskana pisemna zgoda jej właściciela.

7. Zgoda właściciela nie jest wymagana, jeżeli usytuowanie budynku, o którym mowa w ust. 6, wynika z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

8. Budynek produkcyjny, usługowy i magazynowy uznany za uciążliwy dla otoczenia przez organ właściwy w zakresie ochrony środowiska lub przez właściwego państwowego terenowego inspektora sanitarnego, a także stodoła i budynek inwentarski nie mogą być sytuowane przy granicy działki budowlanej jako sąsiadujące bezpośrednio z budynkiem mieszkalnym, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej.

§ 13. 1. Odległość budynku mającego pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi od innych obiektów powinna umożliwiać naturalne oświetlenie tych pomieszczeń, z zachowaniem przepisów § 57 i 60. Warunek ten uznaje się za spełniony, jeżeli odległość od obiektu przesłaniającego jest:

- 1) nie mniejsza niż jego wysokość — dla obiektów przesłaniających o wysokości do 55 m włącznie,
- 2) nie mniejsza niż 55 m — dla obiektów przesłaniających wyższych niż 55 m.

2. Wysokość obiektu przesłaniającego, o której mowa w ust. 1, liczy się od poziomu dolnej krawędzi najniżej położonych okien budynku przesłanianego do poziomu najwyższej zacieniającej krawędzi obiektu przesłaniającego.

3. Odległości, o których mowa w ust. 1, mogą być mniejsze, jeżeli będą spełnione inne warunki określone w rozporządzeniu oraz będzie zapewnione, z okna budynku przesłanianego, pole widzenia o kącie 60° w płaszczyźnie poziomej, a obiekt przesłaniający, znajdujący się w tym polu, jest usytuowany w odległości nie mniejszej niż jego wysokość.

4. Odległości, o których mowa w ust. 1, mogą być zmniejszone o połowę w śródmiejskiej zabudowie uzupełniającej (plombowej).

## Rozdział 2

## Dojścia i dojazdy

§ 14. 1. Do działki budowlanej oraz do budynku i urządzeń z nim związanych należy zapewnić dojście i dojazd od drogi publicznej, odpowiednie do przeznaczenia i sposobu jego użytkowania oraz wymagań ochrony przeciwpożarowej, określonych w przepisach szczególnych. Szerokość jezdni nie może być mniejsza niż 3 m.

2. W zespole budynków jednorodzinnych dopuszcza się zastosowanie dojścia i dojazdu do działek budowlanych w postaci ciągu pieszo-jezdnego, pod warunkiem że ma on szerokość nie mniejszą niż 5 m.

3. W zespole niskich budynków wielorodzinnych dojście do każdej klatki schodowej powinno być przystosowane do awaryjnego ruchu pojazdów uprzywilejowanych o masie całkowitej do 2,5 tony.

4. Do budynku i urządzeń z nim związanych, wymagających dojazdów, funkcję tę mogą spełniać dojścia, pod warunkiem że ich szerokość nie będzie mniejsza niż 4,5 m.

§ 15. 1. Szerokość, promienie łuków dojazdów oraz wytrzymałość nawierzchni należy dostosować do wymiarów gabarytowych, ciężaru całkowitego i warunków ruchu pojazdów, których dojazd do działki budowlanej i budynku jest konieczny.

2. Dojścia służące równocześnie do ruchu pojazdów gospodarczych i uprzywilejowanych o masie do 2,5 tony powinny mieć nawierzchnię o nośności co najmniej dostosowanej do masy tych pojazdów.

§ 16. Do wejść do budynku mieszkalnego wielorodzinnego, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej powinny być doprowadzone utwardzone dojścia o szerokości minimalnej 1,5 m, przy czym co najmniej jedno dojście powinno zapewniać osobom niepełnosprawnym dostęp do całego budynku lub tych jego części, z których osoby te mogą korzystać.

§ 17. 1. Nachylenie podłużne dojeżdż (chodników) nie powinno przekraczać 5%, a poprzeczne — 2%. Dopuszcza się zastosowanie większego nachylenia podłużnego, jeżeli będzie ono odpowiadało wymaganiom dotyczącym pochylni zewnętrznych, określonych w § 70.

2. Wysokość ogólnodostępnych przejść i prześwitów do ruchu pieszego nie może być mniejsza niż 2,2 m, jeżeli przepisy dotyczące ochrony przeciwpożarowej nie stanowią inaczej.

### Rozdział 3

#### Miejsca postojowe dla samochodów

§ 18. 1. W zagospodarowaniu działki budowlanej należy zapewnić, stosownie do jej przeznaczenia i sposobu zabudowy, odpowiednią liczbę miejsc postojowych dla samochodów użytkowników stałych i przebywających okresowo, w tym również miejsc postojowych dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne.

2. Liczbę i sposób urządzenia miejsc postojowych lub budowy garaży należy dostosować do ustalonych przez właściwy organ warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, z uwzględnieniem potrzebnej liczby miejsc, z których korzystają osoby niepełnosprawne, przy zachowaniu warunków technicznych określonych w rozporządzeniu.

§ 19. 1. Odległość wydzielonego, odkrytego zgrupowania miejsc postojowych lub otwartego garażu wielopokojowego od okien budynku mieszkalnego, zamieszkania zbiorowego (z wyjątkiem hoteli), zakładu opieki zdrowotnej, oświaty i wychowania, a także od placu zabaw dziecięcych nie może być mniejsza niż:

- 1) dla zgrupowania do 60 stanowisk włącznie — 10 m,
- 2) dla większych zgrupowań — 20 m, z zachowaniem warunków określonych w § 275.

2. Ustalenia ust. 1 pkt 1 i 2 dotyczą również sytuowania wjazdów do zamkniętego garażu wielostanowiskowego w stosunku do okien budynku zakładu opieki zdrowotnej, oświaty i wychowania, a także placu zabaw dziecięcych.

3. Zachowanie odległości określonych w ust. 1 nie jest wymagane w stosunku do miejsc postojowych, znajdujących się między liniami rozgraniczającymi ulicy, na obszarze zwartej zabudowy miejskiej.

§ 20. Miejsca postojowe dla samochodów, z których

korzystają osoby niepełnosprawne, mogą być usytuowane w odległości 5 m od okien budynku mieszkalnego wielorodzinnego i zamieszkania zbiorowego oraz zbliżone bez żadnych ograniczeń do innych budynków. Miejsca te wymagają odpowiedniego oznakowania.

§ 21. 1. Stanowiska postojowe dla samochodów osobowych powinny mieć co najmniej szerokość 2,3 m i długość 5 m, przy czym dla samochodów użytkowanych przez osoby niepełnosprawne szerokość stanowiska powinna wynosić co najmniej 3,6 m i długość 5 m, a w wypadku usytuowania wzdłuż jezdni — długość co najmniej 6 m.

2. Stanowiska postojowe i dojazdy manewrowe dla samochodów osobowych powinny mieć nawierzchnię utwardzoną lub co najmniej gruntową stabilizowaną, ze spadkiem zapewniającym spływ wody.

3. Stanowiska przeznaczone do mycia i niezawodowego przeglądu samochodów w zgrupowaniach miejsc postojowych powinny mieć doprowadzenie wody oraz twardą nawierzchnię ze spadkami zapewniającymi spływ wody do wpustów kanalizacyjnych z osadnikami błota i łapaczami oleju.

### Rozdział 4

#### Miejsca gromadzenia odpadków stałych

§ 22. 1. W jednostkach osadniczych na działkach budowlanych należy przewidzieć miejsca na pojemniki służące do czasowego gromadzenia odpadków stałych, z uwzględnieniem możliwości ich segregacji.

2. Miejscami, o których mowa w ust. 1, mogą być:

- 1) zadaszone osłony lub pomieszczenia ze ścianami pełnymi bądź ażurowymi,
- 2) wydodrębnione pomieszczenia w przyziemiu budynków z bezpośrednim wyjściem na zewnątrz, zaopatrzonemu w daszek o wysięgu co najmniej 1 m, mające ściany i podłogi zmywalne, punkt czerpalny wody, kratkę ściekową, wentylację grawitacyjną oraz sztuczne oświetlenie,
- 3) utwardzone place do ustawiania kontenerów z zamykanymi otworami wrzutowymi.

3. Między wejściami do pomieszczeń lub placami, o których mowa w ust. 2, a miejscem dojazdu samochodów śmieciarek wywożących odpadki powinno być utwardzone dojście, umożliwiające przemieszczanie pojemników na własnych kołach lub na wózkach.

4. Miejsca do gromadzenia odpadków stałych w zabudowie wielorodzinnej powinny być dostępne dla osób niepełnosprawnych.

§ 23. 1. Odległość zadaszonych osłon lub pomieszczeń z pojemnikami na odpadki stałe powinna wynosić co najmniej 10 m od okien i drzwi do budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi oraz co najmniej 3 m od granicy z sąsiednią działką. Zachowanie odległości od granicy działki nie jest wymagane, jeżeli osłony lub pomieszczenia stykają się z podobnymi urządzeniami na działce sąsiedniej.

2. W wypadku przebudowy lub modernizacji istniejącej zabudowy, odległości, o których mowa w ust. 1, mogą być pomniejszone, jednak nie więcej niż o połowę, po uzyskaniu opinii właściwego terenowo państwowego inspektora sanitarnego.

3. W zabudowie jednorodzinnej dopuszcza się zmniejszenie odległości określonych w ust. 1 od okien i drzwi do 3 m, od granicy działki do 2 m, a także sytuowanie zadaszonych osłon lub pomieszczeń na granicy działek, jeżeli stykają się one z podobnymi urządzeniami na działce sąsiedniej lub przy linii rozgraniczającej od strony ulicy.

§ 24. 1. Na terenach nie zurbanizowanych oraz w jednostkach osadniczych, w których nie działają przedsiębiorstwa oczyszczania, mogą być stosowane stacjonarne zbiorniki na odpadki stałe (śmietniki), przystosowane do okresowego opróżniania, pod warunkiem usytuowania ich w odległościach określonych w § 23 ust. 1.

2. Zbiorniki, o których mowa w ust. 1, powinny mieć nieprzepuszczalne ściany i dno, szczelne przekrycie z zamkniętym otworem wyspowym oraz zamkniętym otworem bocznym do usuwania odpadków. Do zbiorników tych należy doprowadzić utwardzony dojazd.

§ 25. W zabudowie wielorodzinnej trzepaki należy sytuować przy miejscach do gromadzenia odpadków stałych, z zachowaniem odległości nie mniejszej niż 10 m od okien i drzwi do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

## Rozdział 5

### Przyłączenia do sieci zewnętrznych

§ 26. 1. Działka budowlana, przewidziana pod zabudowę budynkami przeznaczonymi na pobyt ludzi, powinna mieć zapewnioną możliwość przyłączenia uzbrojenia działki lub bezpośrednio budynku do zewnętrznej sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i elektroenergetycznej oraz scentralizowanego zaopatrzenia w ciepło bądź korzystania z indywidualnych źródeł ciepła.

2. W razie braku warunków przyłączenia do zewnętrznej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, działka, o której mowa w ust. 1, może być wykorzystana pod zabudowę budynkami przeznaczonymi na pobyt ludzi, pod warunkiem zapewnienia możliwości korzystania z indywidualnego ujęcia wody, urządzenia do biologicznego oczyszczania ścieków lub zbiornika do czasowego gromadzenia nieczystości ciekłych, jeżeli ich ilość odprowadzana do tego zbiornika nie przekracza 10 m<sup>3</sup> na dobę. Niezbędna jest przy tym zgoda właściwego organu ochrony środowiska i pozytywna opinia właściwego terenuwo państwowego inspektora sanitarnego.

3. Na działkach budowlanych przeznaczonych dla szpitali i sanatoriów, niezależnie od zasilania z sieci zewnętrznej, należy zapewnić dodatkowo własne ujęcie wody oraz własne źródło energii elektrycznej i ciepłej.

4. Spełnienie warunków określonych w ust. 1 i 2 nie jest wymagane w wypadku działek przeznaczonych pod budowę letnich domków rekreacyjnych oraz budynków inwentarskich i gospodarczych na wsi, jeżeli właściwy organ w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie określił takich wymagań.

§ 27. Działka budowlana, która nie może być zaopatrzona w wodę zdatną do picia z sieci zewnętrznej lub własnego ujęcia, może być wykorzystana pod zabudowę zagrodową lub rekreacyjną, pod warunkiem zapewnienia możliwości czerpania lub dostawy wody z ujęć położonych poza granicami działki.

§ 28. 1. Działka budowlana, na której są sytuowane budynki, powinna być wyposażona w odrębną kanalizację

deszczową lub, za zgodą właściwego organu do spraw ochrony środowiska, przyłączona do kanalizacji ogólnospławnej.

2. W razie braku kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej, dopuszcza się odprowadzanie wód opadowych na własny teren, pod warunkiem spełnienia wymagań określonych przez właściwy organ do spraw ochrony środowiska.

3. Warunki określone w ust. 1 i 2 nie dotyczą zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej.

§ 29. Dokonywanie zmiany naturalnego spływu wód opadowych w celu kierowania go na teren sąsiedniej nieruchomości bez zgody jej właściciela lub zarządcy jest zabronione.

§ 30. Usytuowanie na działce budowlanej ujęć wody, urządzeń do gromadzenia i oczyszczania ścieków oraz odpadków stałych powinno być zgodne z wymaganiami rozporządzenia oraz z przepisami dotyczącymi ochrony gruntu, wód i powietrza.

## Rozdział 6

### Studnie

§ 31. 1. Odległość studni dostarczającej wodę do picia i na potrzeby gospodarcze, nie wymagającej, zgodnie z przepisami szczególnymi, ustanowienia większej strefy ochronnej, powinna wynosić — licząc od osi studni — co najmniej:

- 1) do granicy działki — 7,5 m,
- 2) do osi rowu przydrożnego — 7,5 m,
- 3) do budynków inwentarskich i związanych z nimi szczelnych silosów, zbiorników do gromadzenia nieczystości, kompostu oraz podobnych szczelnych urządzeń — 15 m,
- 4) do najbliższego przewodu rozsączającego kanalizacji indywidualnej, jeżeli odprowadzane są do niej ścieki oczyszczone biologicznie w stopniu określonym w przepisach dotyczących ochrony wód — 30 m,
- 5) do nie utwardzonych wybiegów dla zwierząt hodowlanych, najbliższego przewodu rozsączającego kanalizacji lokalnej bez urządzeń biologicznego oczyszczania ścieków oraz do granicy pola filtracyjnego — 70 m.

2. Dopuszcza się sytuowanie studni wspólnej na granicy dwóch działek lub w odległości mniejszej niż 7,5 m od granicy, pod warunkiem zachowania na obydwu działkach odległości, o których mowa w ust. 1 pkt 2—5.

§ 32. 1. Obudowa studni kopanej, dostarczającej wodę do picia i na potrzeby gospodarcze, powinna być wykonana z materiałów nieprzepuszczalnych i nie wpływających ujemnie na jakość wody, a złącza elementów obudowy powinny być należycie uszczelnione. Przy zastosowaniu kręgów betonowych warunek szczelności uznaje się za spełniony, jeżeli wykonane zostanie ich spoinowanie od wewnątrz na całej wysokości studni, a ponadto od zewnątrz do głębokości co najmniej 1,5 m od poziomu terenu.

2. Część nadziemna studni kopanej, nie wyposażonej w urządzenie pompowe, powinna mieć wysokość co najmniej 0,9 m od poziomu terenu oraz być zabezpieczona trwałym i nieprzepuszczalnym przykryciem, ochraniającym wnętrze studni i urządzenia do czerpania wody.

3. Część nadziemna studni kopanej, wyposażonej w urządzenie pompowe, powinna mieć wysokość co najmniej 0,2 m od poziomu terenu. Przykrycie jej powinno być szczelnie dopasowane do obudowy i wykonane z materiału nieprzepuszczalnego oraz mieć nośność odpowiednią do przewidywanego obciążenia.

4. Teren otaczający studnię kopaną, w pasie o szerokości co najmniej 1 m, licząc od zewnętrznej obudowy studni, powinien być pokryty nawierzchnią utwardzoną, ze spadkiem w kierunku zewnętrznym.

§ 33. Przy ujęciu wód podziemnych za pomocą studni wierzonej teren w promieniu co najmniej 1 m od wprowadzonej w grunt rury należy zabezpieczyć w sposób określony w § 32 ust. 4, a przejście rury studziennej przez nawierzchnię ochronną należy uszczelnić.

## Rozdział 7

### Zbiorniki na nieczystości ciekłe

§ 34. 1. Zbiorniki na nieczystości ciekłe, doły gnilne i osadniki ścieków mogą być stosowane wyłącznie na działkach nie przyłączonych do zewnętrznej sieci kanalizacyjnej. Warunek ten nie dotyczy gospodarstw rolnych i hodowlanych.

2. Do usuwania i gromadzenia wydaliny pochodzenia zwierzęcego powinny być przewidziane specjalne urządzenia kanalizacyjne i zbiorniki, odpowiadające wymaganiom określonym w § 35 ust. 2.

§ 35. 1. Zbiorniki na nieczystości ciekłe oraz doły ustępów nie skanalizowanych powinny mieć dno i ściany nieprzepuszczalne, szczelne przekrycie z zamykanym otworem do usuwania nieczystości oraz odpowietrzenie wyprowadzone minimum 0,5 m ponad poziom terenu.

2. Gnojowniki, kompostownie oraz silosy na kiszonki powinny mieć dno i ściany nieprzepuszczalne, a zbiorniki na gnojówkę lub gnojowicę — ponadto szczelne przekrycie z odpowietrzeniem określonym w ust. 1.

3. Dopuszcza się możliwość budowy zbiorników na gnojówkę lub gnojowicę o pojemności do 50 m<sup>3</sup> bez przekrycia, pod warunkiem ich usytuowania w odległości co najmniej 30 m od budynków przeznaczonych na pobyt ludzi i zabezpieczenia przed bezpośrednim dostępem.

§ 36. 1. Odległość pokryw i wylotów wentylacji ze zbiorników na nieczystości ciekłe, dołów ustępów nie skanalizowanych o liczbie miejsc nie większej niż 4 i podobnych urządzeń sanitarno-gospodarczych powinna wynosić co najmniej:

- 1) od okien i drzwi zewnętrznych do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz do magazynów produktów spożywczych — 15 m,
- 2) od granicy działki sąsiedniej, drogi (ulicy) lub ciągu pieszego — 7,5 m.

2. Odległości, o których mowa w ust. 1, na nie skanalizowanych terenach zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej powinny wynosić co najmniej:

- 1) od okien i drzwi zewnętrznych do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi — 5 m,
- 2) od granicy działki sąsiedniej, drogi (ulicy) lub ciągu pieszego — 2 m.

3. Odległość dołów ustępów nie skanalizowanych o liczbie miejsc większej niż 4 oraz innych zbiorników na nieczystości ciekłe, gnojowników, kompostowni i silosów na kiszonkę o pojemności do 50 m<sup>3</sup> od okien i drzwi zewnętrznych do pomieszczeń budynków wymienionych w ust. 1 pkt 1 powinna wynosić co najmniej 30 m.

4. Terenowy organ właściwy w sprawach ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, w porozumieniu z państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym, może ustalić dla działek budowlanych położonych przy zabudowanych działkach sąsiednich odległości mniejsze niż określone w ust. 1 i 2.

5. Dopuszcza się sytuowanie krytych zbiorników na nieczystości ciekłe oraz dołów ustępowych na granicy działek, gdy będą przylegać do tego samego rodzaju urządzeń na działce sąsiedniej, lub co najmniej 1 m od granicy, pod warunkiem zachowania odległości określonych w § 31.

6. Organ właściwy w sprawach ustalania warunków, zabudowy i zagospodarowania terenu, w porozumieniu z państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym i organem do spraw ochrony środowiska, określa odległość zbiorników na nieczystości ciekłe, gnojowników, kompostowni, a także silosów na kiszonkę o pojemności powyżej 50 m<sup>3</sup> od budynków przeznaczonych na pobyt ludzi.

§ 37. Przepływowe, szczelne osadniki podziemne, stanowiące część indywidualnego urządzenia do biologicznego oczyszczania ścieków gospodarczo-bytowych, służące do wstępnego ich oczyszczania, mogą być sytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie budynków jednorodzinnych, pod warunkiem wyprowadzenia ich odpowietrzenia przez instalację kanalizacyjną co najmniej 0,6 m powyżej górnej krawędzi okien i drzwi zewnętrznych w tych budynkach.

§ 38. Odległość osadników błota, łapaczy olejów mineralnych i tłuszczu, neutralizatorów ścieków i innych podobnych zbiorników od okien otwieralnych i drzwi zewnętrznych do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinna wynosić co najmniej 5 m, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

## Rozdział 8

### Zieleń i urządzenia rekreacyjne

§ 39. 1. Na działkach budowlanych, przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zespoły zabudowy wielorodzinnej, budynki zakładów opieki zdrowotnej (z wyjątkiem przychodni) oraz oświaty i wychowania, co najmniej 25% powierzchni należy przeznaczyć pod zieleń i na rekreację.

2. W decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu organ gminy może określić inny niż w ust. 1 procent udziału terenów zieleni, jeżeli wynika to z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

§ 40. 1. W zespole zabudowy wielorodzinnej na terenach zieleni przydomowej należy, stosownie do potrzeb użytkowych, przewidzieć placówki zabaw dla dzieci najmłodszych, boiska sportowe i miejsca rekreacyjne dostępne dla osób starszych i niepełnosprawnych. W zabudowie śródmiejskiej dopuszcza się ograniczenie tego programu przez organ gminy, w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

2. Nasłonecznienie placu zabaw dla dzieci powinno wynosić co najmniej 4 godziny, liczone w dniach równonocy (21 marca i 21 września) w godzinach 10<sup>00</sup>—16<sup>00</sup>. W zabudowie śródmiejskiej dopuszcza się nasłonecznienie nie krótsze niż 2 godziny.

3. Odległość placów i urządzeń, wymienionych w ust. 1, od linii rozgraniczających ulicę oraz od miejsc gromadzenia odpadów powinna wynosić co najmniej 10 m.

## Rozdział 9

### Ogrodzenia

§ 41. Ogrodzenie działki nie powinno przekraczać granicy działki oraz linii rozgraniczającej ulicy lub placu bądź innej linii ustalonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

§ 42. 1. Ogrodzenie powinno być ażurowe co najmniej powyżej 0,6 m od poziomu terenu, chyba że konieczność budowy ogrodzenia innego wynika z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo wymagań ochrony akustycznej lub warunków użytkowania działki.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy ogrodzeń terenów obiektów zabytkowych, sportowych, wojskowych, zakładów karnych, zakładów dla nieletnich oraz zakładów przemysłowych i innych terenów o specjalnym przeznaczeniu.

§ 43. 1. Ogrodzenie nie może stwarzać zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i zwierząt. Umieszczanie na wysokości mniejszej niż 1,8 m drutu kolczastego, tłuczonego szkła oraz innych ostro zakończonych elementów jest zabronione.

2. Bramy i furtki w ogrodzeniu nie mogą otwierać się na zewnątrz działki i mieć progów utrudniających wjazd osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich.

3. Szerokość bramy powinna wynosić co najmniej 3,6 m na drodze pożarowej, na pozostałych drogach co najmniej 2,4 m, a szerokość furtki co najmniej 0,9 m.

## Dział III

### BUDYNKI I POMIESZCZENIA

#### Rozdział 1

##### Wymagania ogólne

§ 44. Budynek, jego układ funkcjonalny i przestrzenny, ustrój konstrukcyjny oraz rozwiązania techniczne i materiałowe elementów budowlanych powinny być zaprojektowane i wykonane w sposób odpowiadający wymaganiom wynikającym z jego usytuowania i przeznaczenia oraz z odnoszących się do niego przepisów rozporządzenia i przepisów szczególnych.

§ 45. Budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi powinien być zaopatrzony co najmniej w wodę do picia, utrzymania higieny i na potrzeby gospodarcze oraz przeciwpożarowe, jeżeli wymagają tego przepisy szczególne, a odpowiednio do ich przeznaczenia — także na inne cele. W innych budynkach zaopatrzenie w wodę powinno wynikać z ich przeznaczenia i potrzeb ochrony przeciwpożarowej.

§ 46. Budynek mieszkalny wielorodzinny, zamieszkania zbiorowego, zakładu opieki zdrowotnej, opieki społecznej, oświaty i wychowania, zakładu żywienia, produkcji i handlu żywnością, a także inne budynki, jeżeli są wyposażone

w wanny, natryski lub umywalki, powinny mieć indywidualną lub centralną instalację ciepłej wody. Warunek doprowadzenia ciepłej wody do umywarek nie dotyczy budownictwa zagrodowego oraz indywidualnego budownictwa rekreacyjnego.

§ 47. Budynek wyposażony w instalację wodociągową powinien mieć zapewnione odprowadzenie ścieków bytowo-gospodarczych i technologicznych.

§ 48. 1. Budynek przeznaczony na pobyt ludzi oraz inne budynki, w których w trakcie użytkowania powstają odpady i nieczystości stałe, powinny mieć miejsca przystosowane do ich czasowego gromadzenia, usytuowane w samym budynku lub w jego otoczeniu.

2. Budynki, o których mowa w ust. 1, mogą być wyposażone w wewnętrzne urządzenia (zsypy) do usuwania odpadków i nieczystości stałych.

§ 49. Budynek i pomieszczenia powinny być wyposażone w instalację (urządzenia) do ogrzewania pomieszczeń w okresie obniżonych temperatur, umożliwiające utrzymanie temperatury powietrza wewnętrznego odpowiedniej do ich przeznaczenia.

§ 50. Budynek i pomieszczenia, w których są zainstalowane paleniska na paliwo stałe lub komory spalania z palnikami na paliwo płynne lub gazowe, powinny mieć przewody kominowe do odprowadzania dymu i spalin.

§ 51. Budynek i pomieszczenia powinny mieć zapewnioną wentylację lub klimatyzację, stosownie do ich przeznaczenia.

§ 52. Budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi może być zaopatrywany w gaz z sieci gazowej, z sieci lokalnej, baterii butli lub zbiorników stałych gazu płynnego, zgodnie z warunkami określonymi w § 157.

§ 53. 1. Budynek, odpowiednio do potrzeb wynikających z jego przeznaczenia, powinien być przyłączony do sieci elektroenergetycznej i wyposażony w wewnętrzną instalację elektryczną.

2. Budynek należy wyposażyć w instalację piorunochronną, chroniącą od wyładowań atmosferycznych, jeżeli obowiązek taki wynika z Polskiej Normy.

§ 54. 1. Budynek średniowysoki i wyższy, niezależnie od przeznaczenia, a także dwukondygnacyjny i wyższy budynek zakładu opieki zdrowotnej, opieki społecznej oraz inne budynki, stosownie do przeznaczenia, należy wyposażyć w urządzenia dźwiękowe.

2. W budynku mieszkalnym, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, wyposażonym w dźwigi, należy zapewnić dostęp do nich i dojazd na wszystkie kondygnacje użytkowe osobom niepełnosprawnym.

§ 55. 1. W budynku mieszkalnym wielorodzinnym nie wyposażonym w dźwigi należy zapewnić możliwość wykonania pochylni lub zainstalowania odpowiednich urządzeń technicznych, umożliwiających dostęp osobom niepełnosprawnym do mieszkań położonych na parterze.

2. W nowo wznoszonym budynku zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej nie wyposażonym w dźwigi należy zainstalować urządzenia techniczne, które zapewnią osobom niepełnosprawnym konieczny dostęp na kondygnacje użytkowe. Nie dotyczy to koszar, zakładów karnych i zakładów dla nieletnich.

3. Dopuszcza się niewyposażenie w dźwigi budynku o wysokości do 5 kondygnacji włącznie, jeżeli ostatnia kondygnacja użytkowa stanowi część mieszkań dwupoziomowych.

§ 56. Budynek wielorodzinny, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej powinien być przystosowany do wyposażenia w instalacje telekomunikacyjne oraz instalacje zbiorczych anten radiowo-telewizyjnych, odpowiadające przepisom szczególnym i Polskim Normom, a stosownie do przeznaczenia budynku — również w instalację sygnalizacji dzwonekowej lub domofonowej.

## Rozdział 2

### Oświetlenie i nasłonecznienie

§ 57. 1. Pomieszczenie przeznaczone na pobyt ludzi powinno mieć zapewnione oświetlenie naturalne, dostosowane do przeznaczenia, kształtu i wielkości, z uwzględnieniem warunków określonych w § 13 oraz w Polskich Normach.

2. W pomieszczeniu przeznaczonym na pobyt ludzi stosunek powierzchni okien, liczonej w świetle ościeżnic, do powierzchni podłogi powinien wynosić co najmniej 1:8, natomiast w innym pomieszczeniu, w którym oświetlenie naturalne jest wymagane ze względów na przeznaczenie — co najmniej 1:12.

§ 58. Dopuszcza się oświetlenie pomieszczenia przeznaczonego na pobyt ludzi wyłącznie światłem sztucznym, jeżeli:

- 1) oświetlenie światłem dziennym nie jest konieczne lub nie jest wskazane ze względów technologicznych,
- 2) jest uzasadnione celowością funkcjonalną zlokalizowania tego pomieszczenia w obiekcie podziemnym lub w części budynku pozbawionej oświetlenia naturalnego.

§ 59. 1. Oświetlenie sztuczne pomieszczenia przeznaczonego na pobyt ludzi powinno odpowiadać potrzebom użytkowym i Polskim Normom.

2. Ogólne oświetlenie sztuczne pomieszczenia przeznaczonego na stały pobyt ludzi powinno zapewniać odpowiednie warunki użytkowania całej jego powierzchni.

3. Oświetlenie sztuczne połączonych ze sobą pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz do ruchu ogólnego (komunikacji) nie powinno wykazywać różnic natężenia, wywołujących olśnienie przy przejściu między tymi pomieszczeniami.

§ 60. 1. Pokój mieszkalny oraz pomieszczenie przeznaczone do zbiorowego przebywania dzieci w żłobku, przedszkolu i szkole, z wyjątkiem pracowni chemicznej, fizycznej i plastycznej, powinny mieć zapewniony czas nasłonecznienia co najmniej 3 godziny w dniach równonocy (21 marca i 21 września) w godzinach 8<sup>00</sup>—16<sup>00</sup>.

2. W mieszkaniu wielopokojowym dopuszcza się ograniczenie wymagania ust. 1 co najmniej do jednego pokoju, przy czym w zabudowie uzupełniającej (plombowej) dopuszcza się ograniczenie wymaganego czasu nasłonecznienia

do 1,5 godziny, a w odniesieniu do mieszkania jednopokojowego nie określa się wymaganego czasu nasłonecznienia.

## Rozdział 3

### Wejścia do budynków i mieszkań

§ 61. Położenie drzwi wejściowych do budynku oraz kształt i wymiary pomieszczeń wejściowych powinny umożliwiać dogodne warunki ruchu, w tym również osobom niepełnosprawnym. Wymaganie przystosowania wejść dla tych osób nie dotyczy budynków mieszkalnych w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej oraz budynków do rekreacji indywidualnej.

§ 62. 1. Drzwi wejściowe do budynku i ogólnodostępnych pomieszczeń użytkowych oraz do mieszkań powinny mieć szerokość w świetle co najmniej 0,9 m. W wypadku zastosowania drzwi zewnętrznych dwuskrzydłowych szerokość skrzydła zasadniczego nie może być mniejsza niż 0,9 m.

2. W wejściach do budynku i ogólnodostępnych pomieszczeń użytkowych mogą być zastosowane drzwi obrotowe lub wahadłowe, pod warunkiem usytuowania przy nich drzwi rozwieranych lub rozsuwanych, przystosowanych do ruchu osób niepełnosprawnych.

3. W drzwiach, o których mowa w ust. 1, oraz w drzwiach do mieszkań i pomieszczeń mieszkalnych w budynku zamieszkania zbiorowego wysokość progów nie może przekraczać 20 mm.

§ 63. Wejścia z zewnątrz do budynku i pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi należy chronić przed nadmiernym dopływem chłodnego powietrza przez zastosowanie przedsionka, kurtyny powietrznej lub innych rozwiązań nie utrudniających ruchu. Wymagania te nie dotyczą dodatkowych wejść nie przewidzianych do stałego użytkowania.

§ 64. Wejście do budynku i do każdej klatki schodowej powinno mieć elektryczne oświetlenie zewnętrzne. Nie dotyczy to budownictwa zagrodowego i rekreacyjnego.

§ 65. W budynku wielorodzinnym, w pomieszczeniu przy wejściu, należy zapewnić miejsce do zainstalowania domowych skrzynek listowych.

## Rozdział 4

### Schody i pochylnie

§ 66. W celu zapewnienia dostępu do pomieszczeń położonych na różnych poziomach należy stosować schody stałe, a w zależności od przeznaczenia budynku — również pochylnie odpowiadające warunkom określonym w rozporządzeniu.

§ 67. Zainstalowanie w budynku schodów lub pochylni ruchomych nie zwalnia z obowiązku zastosowania schodów lub pochylni stałych.

§ 68. 1. Graniczne wymiary schodów stałych w budynkach o różnym przeznaczeniu określa tabela:

| Przeznaczenie budynków                                                                                                                                                            | Minimalna szerokość użytkowa (m) |           | Maksymalna wysokość stopni (m) |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|-----------|--------------------------------|
|                                                                                                                                                                                   | biegu                            | spocznika |                                |
| 1                                                                                                                                                                                 | 2                                | 3         | 4                              |
| Budynki jednorodzinne i zagrodowe oraz mieszkania dwupoziomowe                                                                                                                    | 0,8                              | 0,8       | 0,19                           |
| Budynki mieszkalne wielorodzinne, budynki zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej <sup>*)</sup> , a także budynki produkcyjne <sup>*)</sup> oraz magazynowo-składowe | 1,2                              | 1,5       | 0,175                          |
| Przedszkola i żłobki                                                                                                                                                              | 1,2                              | 1,3       | 0,15                           |
| Budynki zakładów opieki zdrowotnej <sup>*)</sup>                                                                                                                                  | 1,4                              | 1,5       | 0,15                           |
| Garaże wbudowane i wolno stojące (wielostanowiskowe)                                                                                                                              | 0,9                              | 0,9       | 0,19                           |
| Wszelkie budynki — schody do piwnic oraz poddaszy nieużytkowych i służących do przechowywania pasz słomianych w budynkach inwentarskich                                           | 0,8                              | 0,8       | 0,2                            |

<sup>\*)</sup> Szerokość użytkowa biegów i spoczników klatek schodowych, określona w tabeli, nie może być mniejsza, niż wynika to ze wskaźnika 0,6 m na 100 osób na kondygnacji o największej liczbie przewidywanych użytkowników znajdujących się tam jednocześnie.

2. Szerokość użytkowa schodów zewnętrznych powinna wynosić co najmniej 1,2 m.

3. Szerokość użytkową schodów stałych mierzy się między wewnętrznymi krawędziami poręczy, a w wypadku balustrady jednostronnej — między wykończoną powierzchnią ściany a wewnętrzną krawędzią poręczy tej balustrady. Szerokości te nie mogą być ograniczane przez zainstalowane urządzenia oraz elementy budynku.

§ 69. 1. Liczba stopni w jednym biegu schodów stałych, łączących kondygnacje nadziemne, nie powinna wynosić więcej niż:

- 1) w budynku zakładu opieki zdrowotnej — 14 stopni,
- 2) w innych budynkach — 17 stopni.

2. Liczba stopni w jednym biegu schodów zewnętrznych nie powinna wynosić więcej niż 10.

3. Szerokość stopni stałych schodów wewnętrznych powinna wynikać z warunku określonego wzorem:  $2h + s = 0,6$  do 0,65 m, gdzie  $h$  oznacza wysokość stopnia,  $s$  — jego szerokość.

4. Szerokość stopni schodów zewnętrznych przy głównych wejściach do budynku powinna wynosić w budynkach użyteczności publicznej co najmniej 0,35 m, w innych budynkach — co najmniej 0,3 m.

5. Szerokość stopnia zabiegowego oraz stopnia schodów wachlarzowych w odległości 0,4 m od poręczy balustrady powinna wynosić co najmniej 0,25 m.

6. W budynku zakładu opieki zdrowotnej stosowanie schodów zabiegowych i wachlarzowych, jako przeznaczonych do ruchu pacjentów, jest zabronione.

7. Schody i pochylnie powinny mieć wykończenie powierzchni odróżniające je od poziomych płaszczyzn ruchu.

§ 70. 1. Maksymalne nachylenie pochylni związanych z budynkiem nie może przekraczać wielkości określonych w poniższej tabeli:

| Przeznaczenie pochylni                                                                                                     | Usytuowanie pochylni                        |                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------------------------|
|                                                                                                                            | na zewnątrz, bez przekrycia<br>% nachylenia | wewnątrz budynku lub pod dachem<br>% nachylenia |
| 1                                                                                                                          | 2                                           | 3                                               |
| Do ruchu pieszego i dla osób niepełnosprawnych poruszających się przy użyciu wózka inwalidzkiego, przy wysokości pochylni: |                                             |                                                 |
| a) do 0,15 m                                                                                                               | 15                                          | 15                                              |
| b) do 0,5 m                                                                                                                | 8                                           | 10                                              |
| c) ponad 0,5 m <sup>*)</sup>                                                                                               | 6                                           | 8                                               |
| Dla samochodów w garażach wielostanowiskowych:                                                                             |                                             |                                                 |
| a) jedno- i dwupoziomowych                                                                                                 | 15                                          | 25                                              |
| b) wielopoziomowych                                                                                                        | 15                                          | 15                                              |
| Dla samochodów w garażach indywidualnych                                                                                   | 25                                          | 25                                              |

<sup>\*)</sup> Pochylnie do ruchu pieszego i dla osób niepełnosprawnych o długości ponad 9 m powinny być podzielone na krótsze odcinki, przy zastosowaniu spoczników poziomych o długości co najmniej 1,4 m.

2. Nawierzchnia pochylni powinna być szorstka, a pochylni zewnętrznych o nachyleniu większym niż 15% — ponadto karbowana.

§ 71. 1. Pochylnie przeznaczone dla osób niepełnosprawnych powinny mieć szerokość płaszczyzny ruchu co najmniej 1,2 m, krawężniki o wysokości co najmniej 0,07 m i obustronne poręcze odpowiadające warunkom określonym w § 298, przy czym odstęp między nimi powinien mieścić się w granicach od 1 m do 1,1 m.

2. Długość poziomej płaszczyzny ruchu na początku i na końcu pochylni powinna wynosić co najmniej 1,5 m.

3. Wymiary spocznika związanego z pochylnią przed wejściem do budynku powinny umożliwiać manewrowanie wózkiem inwalidzkim i otwieranie drzwi oraz wynosić co najmniej 1,5 × 1,5 m.

## Rozdział 5

### Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi

§ 72. 1. Wysokość pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinna odpowiadać wymaganiom określonym w poniższej tabeli:

| Rodzaj pomieszczenia (sposób użytkowania)                                                                                                                                                                                                   | Minimalna wysokość w świetle (m) |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| 1                                                                                                                                                                                                                                           | 2                                |
| Pomieszczenia mieszkalne w budynkach jednorodzinnych i wielorodzinnych oraz sypialnie 1—4-osobowe w budynkach zamieszkania zbiorowego                                                                                                       | 2,5                              |
| Pomieszczenia mieszkalne w budynkach jednorodzinnych na poddaszu oraz pomieszczenia w indywidualnych domach rekreacyjnych                                                                                                                   | 2,2*)                            |
| Pomieszczenia do pracy, nauki i innych celów, w których nie występują czynniki uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia:<br>a) jeżeli przebywają w nich nie więcej niż 4 osoby<br>b) jeżeli przebywają w nich więcej niż 4 osoby                 | 2,5<br>3,0                       |
| Pomieszczenia jak wyżej, lecz usytuowane na antresoli otwartej do większego pomieszczenia, jeżeli nie występują czynniki szkodliwe dla zdrowia                                                                                              | 2,2                              |
| Pomieszczenia do pracy i innych celów, w których występują czynniki uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia                                                                                                                                     | 3,3                              |
| Pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt ludzi, jak dyżurki, portiernie, kantory, kioski uliczne, a także kioski usytuowane w halach dworcowych, fabrycznych, wystawowych, handlowych, jeżeli nie występują czynniki szkodliwe dla zdrowia | 2,2*)                            |
| Pomieszczenia przeznaczone na czasowy pobyt ludzi:<br>a) jeżeli nie występują czynniki szkodliwe dla zdrowia<br>b) jeżeli występują czynniki szkodliwe dla zdrowia                                                                          | 2,2*)<br>2,5                     |

\*) Przy stropach pochyłych jest to wysokość średnia, natomiast wysokość najniższa powinna wynosić co najmniej 1,9 m. Przestrzeń o wysokości poniżej 1,9 m uznaje się za pomocniczą.

2. Pomieszczenia, których wysokość powinna, w myśl ust. 1, wynosić co najmniej 3 m i 3,3 m, mogą być obniżone w wypadku zastosowania klimatyzacji, pod warunkiem uzyskania zgody państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

§ 73. 1. W pomieszczeniu mieszkalnym poziom podłogi od strony ściany z oknami nie powinien znajdować się poniżej przyległego terenu.

2. W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi w budynku zakładu opieki zdrowotnej, opieki społecznej, oświaty, wychowania i nauki poziom podłogi powinien znajdować się co najmniej 0,3 m powyżej przyległego terenu.

3. W pomieszczeniu produkcyjnym i usługowym poziom podłogi może znajdować się na poziomie terenu. Obniżenie poziomu podłogi poniżej terenu wymaga uzyskania zgody właściwego państwowego inspektora pracy oraz państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

§ 74. W budynku użyteczności publicznej pomieszczenia ogólnodostępne ze zróżnicowanym poziomem podłóg powinny być przystosowane do ruchu osób niepełnosprawnych.

§ 75. Drzwi do pomieszczenia przeznaczonego na stały pobyt ludzi oraz do pomieszczenia kuchennego powinny mieć szerokość w świetle co najmniej 0,8 m i nie mogą mieć progów.

## Rozdział 6

### Pomieszczenia higienicznosanitarne

§ 76. Wymagania dotyczące pomieszczeń higienicznosanitarnych określają przepisy rozporządzenia, a także przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy oraz obrony cywilnej. Do pomieszczeń higienicznosanitarnych zalicza się łaźnie, sauny, natryski, łazienki, ustępy, umywalnie, szatnie, przebieralnie, pralnie, pomieszczenia higieny osobistej kobiet, jak też pomieszczenia służące do odkażania, oczyszczania oraz suszenia odzieży i obuwia.

§ 77. 1. Pomieszczenie higienicznosanitarne powinno mieć wysokość w świetle co najmniej 2,5 m, z wyjątkiem łazni ogólnodostępnej, której wysokość powinna wynosić co najmniej 3 m.

2. Dopuszcza się pomniejszenie wysokości pomieszczenia higienicznosanitarne, z wyjątkiem ogólnodostępnych ustępów i łazni, do 2,2 m w świetle, w wypadku usytuowania w suterenie, podpiwniczeniu lub na poddaszu budynku.

§ 78. 1. Ściany pomieszczenia higienicznosanitarne powinny mieć do wysokości co najmniej 2 m powierzchnie zmywalne i odporne na działanie wilgoci.

2. Posadzka pralni, łazienki, umywalni, kabiny natryskowej i ustępu powinna być zmywalna, nienasiąkliwa i nieśliska.

§ 79. 1. Drzwi do łazienki, umywalni i wydzielonego ustępu powinny otwierać się na zewnątrz pomieszczenia, mieć szerokość co najmniej 0,8 m w świetle ościeżnicy i w dolnej części otwory o sumarycznym przekroju nie mniejszym niż 0,022 m<sup>2</sup> dla dopływu powietrza.

2. W łazience i umywalni, z wyjątkiem zbiorowych, mogą być stosowane drzwi przesuwane.

§ 80. 1. Kubatura pomieszczenia łazienki mającej wentylację grawitacyjną powinna wynosić co najmniej:

- 1) przy zastosowaniu gazowego urządzenia do ogrzewania wody, instalowanego w tym pomieszczeniu — 8 m<sup>3</sup>,
- 2) przy doprowadzeniu centralnej ciepłej wody albo zastosowaniu elektrycznego urządzenia do ogrzewania wody lub gdy gazowe urządzenie do ogrzewania wody znajduje się poza tym pomieszczeniem — 6,5 m<sup>3</sup>.

2. Łazienka o kubaturze mniejszej niż 6,5 m<sup>3</sup> powinna być wyposażona w wentylację mechaniczną.

§ 81. 1. Kabina natryskowa nie zamknięta, stanowiąca wydzieloną część pomieszczeń natrysków i umywalni zbiorowych, powinna mieć powierzchnię nie mniejszą niż 0,9 m<sup>2</sup> i szerokość co najmniej 0,9 m.

2. Kabina natryskowa zamknięta, wydzielona ściankami na całą wysokość pomieszczenia, powinna mieć powierzchnię nie mniejszą niż 1,5 m<sup>2</sup> i szerokość co najmniej 0,9 m oraz być wyposażona w wentylację mechaniczną.

3. Kabina natryskowa zamknięta, przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, które muszą korzystać z wózków inwalidzkich w trakcie kąpieli, powinna mieć powierzchnię nie mniejszą niż 2,5 m<sup>2</sup> i szerokość co najmniej 1,5 m oraz być wyposażona w wentylację mechaniczną.

4. W sąsiedztwie kabin natryskowych i umywalni zbiorowej powinna znajdować się kabina ustępowa.

§ 82. 1. W budynku zamieszkania zbiorowego łazienki związane z pomieszczeniami mieszkalnymi powinny być wyposażone w wannę lub natrysk oraz umywalkę. Miska ustępowa może być usytuowana w łazience lub w wydzielonej kabinie ustępowej wyposażonej w umywalkę.

2. W budynku, o którym mowa w ust. 1, bez łazienek i ustępów związanych z pomieszczeniami mieszkalnymi, powinny być urządzone na każdej kondygnacji umywalnie

i ustępy przeznaczone do wspólnego użytku, wyposażone co najmniej w:

- 1) 1 miskę ustępową dla 20 osób,
- 2) 1 urządzenie natryskowe dla 15 osób,
- 3) 1 umywalkę dla 5 osób,
- 4) 1 pisuar dla 20 mężczyzn.

§ 83. Kabina ustępowa (ustęp wydzielony), nie przeznaczona dla osób niepełnosprawnych, wyposażona w umywalkę, powinna mieć co najmniej 1,35 m długości i 1 m szerokości, natomiast bez umywalki — co najmniej 1,15 m długości i 0,9 m szerokości.

§ 84. 1. W budynku użyteczności publicznej i zakładu pracy należy urządzić ustępy ogólnodostępne. Jeżeli liczba osób w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi na danej kondygnacji jest mniejsza od 10, dopuszcza się umieszczenie ustępu na najbliższej, wyższej lub niższej kondygnacji.

2. W budynkach, o których mowa w ust. 1, w ustępach ogólnodostępnych powinna przypadać co najmniej jedna miska ustępowa i jeden pisuar na 35 mężczyzn oraz jedna miska ustępowa na 25 kobiet, jeżeli przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy nie stanowią inaczej.

3. W budynkach, o których mowa w ust. 1, odległość od stanowiska pracy lub miejsca przebywania ludzi do najbliższego ustępu nie może być większa niż 75 m, a od stanowiska pracy chronionej — niż 50 m.

§ 85. Ustępy ogólnodostępne powinny mieć wejścia z dróg komunikacji ogólnej. W ustępach tych należy stosować:

- 1) przedsionki oddzielone ścianami pełnymi na całą wysokość pomieszczenia; przedsionków nie wymagają ustępy przy salach zajęć w żłobkach i przedszkolach oraz przy pokojach dla chorych w szpitalach,
- 2) drzwi wejściowe o szerokości co najmniej 0,9 m oraz drzwi wewnętrzne i drzwi do kabin ustępowych, otwierane na zewnątrz, o szerokości co najmniej 0,8 m,
- 3) przegrody dzielące ustęp damski od męskiego, wykonane jako ściany pełne na całą wysokość pomieszczenia,
- 4) miski ustępowe umieszczone w oddzielnych kabinach ze ściankami i drzwiami o wysokości co najmniej 2 m z prześwitem nad podłogą 0,15 m; oddzielenia nie wymagają ustępy dla dzieci w żłobkach i przedszkolach,
- 5) co najmniej jedną umywalkę na każdą 1—3 misek ustępowych lub każdy 1—3 pisuarów,
- 6) wpusty kanalizacyjne z syfonem i kratką oraz zawory wodociągowe ze złączką do węża,
- 7) wentylację grawitacyjną lub mechaniczną, w ustępach z oknem i jedną kabiną, a w innych — mechaniczną, włączaną automatycznie i spełniającą po wyłączeniu funkcję wentylacji grawitacyjnej.

§ 86. 1. W budynku, na kondygnacjach dostępnych dla osób niepełnosprawnych, co najmniej jedno z ogólnodostępnych pomieszczeń higienicznosanitarnych powinno być przystosowane dla tych osób przez:

- 1) zapewnienie przestrzeni manewrowej o wymiarach co najmniej 1,5 × 1,5 m,

- 2) stosowanie w tych pomieszczeniach i na trasie dojazdu do nich drzwi bez progów,
- 3) zainstalowanie odpowiednio przystosowanej, co najmniej jednej miski ustępowej i umywalki, a także jednego natrysku, jeżeli ze względu na przeznaczenie przewiduje się w budynku takie urządzenia,
- 4) zainstalowanie uchwytów ułatwiających korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych.

2. Dopuszcza się stosowanie pojedynczego ustępu dla osób niepełnosprawnych bez przedziałka oddzielającego od komunikacji ogólnej.

§ 87. 1. Ustępy publiczne należy sytuować na terenach wyposażonych w sieć wodociągową i kanalizacyjną.

2. Dopuszcza się sytuowanie ustępów publicznych na terenach nie skanalizowanych jako budynki wolno stojące ze szczelnymi zbiornikami nieczystości.

3. Dopuszcza się sytuowanie tymczasowych, nie skanalizowanych ustępów publicznych na terenach skanalizowanych, za zgodą właściwego terenowo państwowego inspektora sanitarnego.

4. Ustęp publiczny powinien odpowiadać wymaganiom określonym w § 85 oraz mieć kabiny ustępowe o wymiarach co najmniej 1,5 m długości i 1 m szerokości.

5. W ustępie publicznym co najmniej jedna kabina powinna być przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, zgodnie z § 86.

§ 88. 1. Wejście do ustępu publicznego, wbudowanego w inny obiekt, nie może prowadzić bezpośrednio z klatki schodowej lub innej drogi komunikacji ogólnej w budynku ani z pomieszczenia przeznaczonego na pobyt ludzi.

2. Odległość od okien i drzwi ustępu publicznego do okien i wejść do innych budynków przeznaczonych na pobyt ludzi nie może być mniejsza niż 10 m.

§ 89. 1. Przepisów § 73 ust. 1, § 75, 79 ust. 1 i § 83 niniejszego działu nie stosuje się do budynków zakwaterowania osób tymczasowo aresztowanych, skazanych lub ukaranych, zwanych dalej osadzonymi.

2. Przepisów § 75 i 79 ust. 1 nie stosuje się do zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich.

## Rozdział 7

### Szczegółne wymagania dotyczące mieszkań w budynkach wielorodzinnych

§ 90. Mieszkanie w budynku wielorodzinnym powinno spełniać wymagania dotyczące pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, a ponadto wymagania określone w niniejszym rozdziale.

§ 91. Mieszkanie, z wyjątkiem jedno- i dwupokojowego, powinno być przewietrzane na przestrzał lub narożnikowo. Nie dotyczy to mieszkania w budynku podlegającym przebudowie lub modernizacji.

§ 92. 1. Mieszkanie, oprócz pomieszczeń mieszkalnych, powinno mieć kuchnię lub wnękę kuchenną, łazienkę, ustęp wydzielony lub miskę ustępową w łazience, przestrzeń składowania oraz przestrzeń komunikacji wewnętrznej.

2. Kuchnia i wnęka kuchenna powinny być wyposażone w tron kuchenny, zlewozmywak lub zlew oraz mieć układ przestrzenny, umożliwiający zainstalowanie chłodziarki i urządzenie miejsca pracy.

3. W budynku mieszkalnym wielorodzinnym w łazienkach powinno być możliwe zainstalowanie wanny, umywalki, miski ustępowej (jeżeli nie ma ustępu wydzielonego), automatycznej pralki domowej, a także usytuowanie pojemnika na brudną bieliznę. Sposób zagospodarowania i rozmieszczenia urządzeń sanitarnych powinien zapewniać do nich dogodny dostęp.

4. Ustęp wydzielony należy wyposażać w umywalkę.

§ 93. 1. Pomieszczenie mieszkalne i kuchenne powinno mieć bezpośrednie oświetlenie światłem dziennym.

2. W mieszkaniu jednopokojowym dopuszcza się pomieszczenie kuchenne lub wnękę kuchenną bez okien, pod warunkiem zastosowania odpowiedniej wentylacji.

3. W mieszkaniu wielopokojowym kuchnia może stanowić część pokoju przeznaczonego na pobyt dzienny.

§ 94. 1. Minimalna szerokość pomieszczeń w budynku wielorodzinnym powinna wynosić:

- 1) pokoju sypialnego przewidzianego dla jednej osoby — 2,2 m,
- 2) pokoju sypialnego przewidzianego dla dwóch osób — 2,6 m,
- 3) kuchni w mieszkaniu jednopokojowym — 1,7 m,
- 4) kuchni w mieszkaniu wielopokojowym — 2,3 m.

2. W mieszkaniu co najmniej jeden pokój powinien mieć powierzchnię nie mniejszą niż 16 m<sup>2</sup>.

§ 95. 1. Kształt i wymiary przedpokoju powinny umożliwiać przeniesienie chorego na noszach lub wykonanie manewru wózkem inwalidzkim w miejscach zmiany kierunku ruchu.

2. Korytarze stanowiące komunikację wewnętrzną w mieszkaniu powinny mieć szerokość co najmniej 1,2 m, z dopuszczeniem miejscowego zwężenia do 0,9 m.

## Rozdział 8

### Pomieszczenia techniczne i gospodarcze

§ 96. 1. Pomieszczenie techniczne, w którym są zainstalowane urządzenia emitujące hałasy lub drgania, może być sytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi, pod warunkiem zastosowania rozwiązań konstrukcyjno-materiałowych, zapewniających ochronę sąsiednich pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi przed uciążliwym oddziaływaniem tych urządzeń, zgodnie z wymaganiami działu IX rozporządzenia oraz Polskich Norm.

2. Podpory, zamocowania i złącza urządzeń, o których mowa w ust. 1, powinny być wykonane w sposób uniemożliwiający przenoszenie niedopuszczalnego hałasu i drgań na elementy budynku i instalacje.

§ 97. 1. Wysokość pomieszczenia technicznego i gospodarczego nie powinna być mniejsza niż 2,2 m, a w budynkach jednorodzinnych — 2 m.

2. Wysokość przejść pod przewodami instalacyjnymi powinna wynosić w świetle co najmniej 1,9 m, z wyjątkiem wypadków, o których mowa w § 242 ust. 3.

3. Wysokość kanałów i przestrzeni instalacyjnych w budynku oraz studzienek kontrolnych powinna wynosić co najmniej 1,9 m w świetle, przy czym na odcinkach o długości do 4 m wysokość kanałów może być obniżona do 0,9 m.

4. Odległość między włazami kontrolnymi w kanałach instalacyjnych nie może przekraczać 30 m. Włazy te powinny znajdować się na każdym załamaniu kanału i mieć wymiary co najmniej 600 x 600 mm lub  $\varnothing$  600 mm.

5. Przepisy ust. 3 i 4 nie dotyczą tuneli kablowych, w stosunku do których wymagania określa Polska Norma.

§ 98. Podłogi w pomieszczeniach technicznych i gospodarczych powinny być wykonane w sposób zapewniający utrzymanie czystości, stosownie do ich przeznaczenia.

## Rozdział 9

### Dojścia i przejścia do urządzeń technicznych

§ 99. 1. Dojściami i przejściami do dźwignic i innych urządzeń technicznych mogą być korytarze, pomosty, podeszty, galerie, schody, drabiny i klamry, wykonane z materiałów niepalnych.

2. Ogólne wymagania dotyczące dojść i przejść do dźwignic należy stosować również w razie wykonania dojść roboczych do pomieszczeń i części budynku nie przeznaczonych na pobyt ludzi, związanych z okresową obsługą maszyn i urządzeń oraz przeglądem i utrzymaniem stanu technicznego budynku.

3. Wymagania szczegółowe, jakim powinny odpowiadać dojścia i przejścia do dźwignic, określają przepisy wydane przez Urząd Dozoru Technicznego.

§ 100. 1. Dojścia i przejścia, o których mowa w § 99, powinny mieć wysokość w świetle co najmniej 1,9 m i mogą być usytuowane nad stanowiskiem pracy na wysokości co najmniej 2,5 m, licząc od poziomu podłogi tego stanowiska.

2. Nawierzchnia podłogi w dojściach i przejściach nie może być śliska.

3. Podłogi ażurowe nie mogą mieć otworów o powierzchni większej niż 1700 mm<sup>2</sup> i wymiarów umożliwiających przejście przez nie kuli o średnicy większej niż 36 mm.

4. Poziome dojścia i przejścia od strony przestrzeni otwartej powinny być zabezpieczone balustradą o wysokości 1,1 m z poprzeczką umieszczoną w połowie jej wysokości i krawężnikiem o wysokości co najmniej 0,15 m.

§ 101. 1. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych względami użytkowymi, jako przejście między różnymi poziomami mogą służyć drabiny lub klamry, trwale zamocowane do konstrukcji.

2. Szerokość drabin lub klamer, o których mowa w ust. 1, powinna wynosić co najmniej 0,5 m, a odstęp między szczeblami nie mogą być większe niż 0,3 m. Poczynając od wysokości 3 m nad poziomem podłogi, drabiny lub klamry powinny być zaopatrzone w urządzenia zabezpieczające przed upadkiem. Warunek ten spełniają obwódki ochronne, rozmieszczone w rozstawie nie większym niż 0,8 m, z pionowymi prętami w rozstawie nie większym niż 0,3 m.

3. Odległość drabiny lub klamry od ściany bądź innej konstrukcji, do której są umocowane, nie może być mniejsza niż 0,15 m, a odległość obwódki ochronnej od drabiny, w miejscu najbardziej od niej oddalonym, nie może być mniejsza niż 0,7 m i większa niż 0,8 m.

4. Spoczniki z balustradą powinny być umieszczone co 8–10 m wysokości drabiny lub ciągu klamer. Górne końce podłużnic (bocznicy) drabin powinny być wyprowadzone co najmniej 0,75 m nad poziom wejścia (pomostu), jeżeli nie zostały zastosowane inne zabezpieczenia przed upadkiem.

## Rozdział 10

### Garaże dla samochodów osobowych

§ 102. 1. Garaż do przechowywania i bieżącej, niezawodowej obsługi samochodów osobowych w budynku, stanowiącym samodzielny obiekt budowlany lub część innego obiektu, z zewnętrzną obudową pełną, częściową lub ażurową, powinien mieć:

- 1) wysokość w świetle konstrukcji co najmniej 2,2 m i do spodu przewodów instalacyjnych 2 m,
- 2) wjazdy lub wrota garażowe co najmniej o szerokości 2,3 m i wysokości 2 m w świetle,
- 3) elektryczną instalację oświetleniową w garażach zbiorowych wielostanowiskowych,
- 4) wymianę powietrza, zgodnie z § 108,
- 5) wpusty kanalizacyjne z osadnikami błota, olejów i smarów: w garażach z instalacją wodociągową, w garażach podziemnych oraz w garażach nadziemnych o pojemności powyżej 25 samochodów na kondygnacji,
- 6) instalację przeciwpożarową, wymaganą przepisami szczególnymi, zabezpieczoną przed zamarzaniem.

2. Garaż, o którym mowa w ust. 1, powinien spełniać wymagania § 274–281 oraz przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej.

§ 103. 1. Do garażu położonego poniżej lub powyżej terenu należy zapewnić dojazd dla samochodów za pomocą pochylni o maksymalnym nachyleniu nie większym niż określone w § 70 lub zastosować odpowiednie urządzenia do transportu pionowego.

2. W garażu wielopoziomowym, przeznaczonym dla więcej niż 25 samochodów na każdej kondygnacji, należy stosować pochylnie o szerokości co najmniej 5,5 m, umożliwiające ruch dwukierunkowy lub osobne, jednopasmowe pochylnie o szerokości co najmniej 2,7 m dla wjazdu i wyjazdu samochodów.

3. W garażu wielopoziomowym, przeznaczonym dla nie więcej niż 25 samochodów na kondygnacji, dopuszcza się zastosowanie wyłącznie pochylni jednopasmowych, pod warunkiem zainstalowania sygnalizacji do regulacji kierunków ruchu.

4. W garażu dwupoziomowym, przeznaczonym dla nie więcej niż 10 samochodów na kondygnacji, dopuszcza się zastosowanie pochylni jednopasmowej bez sygnalizacji świetlnej.

§ 104. 1. Dojazd (droga manewrowa) do stanowisk postojowych w garażu jednoprzestrzennym (bez ścian wewnętrznych) powinien mieć szerokość dostosowaną do warunków ruchu takich samochodów, jakie mają być przechowywane, oraz do sposobu ich usytuowania w stosunku do osi drogi, ale co najmniej:

- 1) przy usytuowaniu prostopadłym — 5,7 m,
- 2) przy usytuowaniu pod kątem  $60^\circ$  — 4 m,
- 3) przy usytuowaniu pod kątem  $45^\circ$  — 3,5 m,
- 4) przy usytuowaniu równoległym — 3 m.

2. Stanowiska postojowe w garażu powinny mieć wymiary zapewniające zachowanie odległości między samochodami co najmniej 0,6 m oraz między samochodami a przegrodami budowlanymi — co najmniej 0,5 m.

3. Odległości, o których mowa w ust. 2, odnoszące się do stanowisk przeznaczonych dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne, powinny wynosić co najmniej 1,2 m.

§ 105. 1. W garażu podziemnym i wielopoziomowym nadziemnym jako dojścia należy stosować schody odpowiadające warunkom określonym w § 68.

2. W garażu jednopoziomowym podziemnym i nadziemnym dopuszcza się wykorzystanie jako dojścia pochylni przeznaczonych do ruchu samochodów, jeżeli ich nachylenie nie przekracza 10% oraz istnieje możliwość wydzielenia bezpiecznego pasma ruchu pieszego o szerokości co najmniej 0,75 m.

3. Nie wymaga się wydzielenia pasma ruchu pieszego na pochylni dwupasmowej, a w garażu o pojemności do 25 samochodów włącznie na kondygnacji — także na pochylni jednopasmowej.

4. Stanowiska postojowe dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne, należy sytuować na poziomie terenu lub na kondygnacjach dostępnych dla tych osób z pochylni, odpowiadającej warunkom określonym w § 70, lub przy zastosowaniu mechanicznych urządzeń podnośnych.

§ 106. Garaż znajdujący się w budynku o innym przeznaczeniu powinien mieć ściany i stropy, zapewniające wymaganą izolację akustyczną oraz szczelność uniemożliwiającą przenikanie spalin lub oparów paliwa do sąsiednich pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

§ 107. 1. Posadzka w garażu nie powinna być śliska i powinna mieć spadki do wewnętrznego lub zewnętrznego wpustu kanalizacyjnego. W zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej dopuszcza się kierowanie spadków posadzki bezpośrednio na teren działki.

2. W garażu krawędzie płaszczyzny postojowej i manewrowej, a także znajdujących się w niej otworów, należy, z uwzględnieniem ust. 1, ograniczyć progiem (obrzeżem) o wysokości 30 mm, uniemożliwiającym spływ wody lub innej cieczy na zewnątrz i na niższy poziom garażowania. Na drodze ruchu pieszego próg ten powinien być wyprofilowany w sposób umożliwiający przejazd wózkiem inwalidzkim.

§ 108. W garażu z zewnętrzną obudową pełną należy stosować wentylację:

- 1) co najmniej naturalną, przez przewietrzanie otworami wentylacyjnymi w ścianach przeciwnych lub bocz-

nych, o łącznej powierzchni otworów netto nie mniejszej niż  $0,04 \text{ m}^2$  na każde stanowisko postojowe — w garażach nadziemnych wolno stojących, przybudowanych lub wbudowanych w budynki nieogrzewane,

- 2) co najmniej grawitacyjną, zapewniającą 1,5-krotną wymianę powietrza na godzinę — w garażach jednoprzestrzennych nadziemnych lub częściowo zagłębionych, znajdujących się w budynkach mających ogrzewanie i nie więcej niż 10 stanowisk postojowych,
- 3) mechaniczną — w innych garażach, nie wymienionych w pkt 1 i 2, oraz w kanałach rewizyjnych, służących zawodowej obsłudze i naprawie samochodów bądź znajdujących się w garażach wielostanowiskowych.

## Rozdział 11

### Szczególne wymagania dotyczące pomieszczeń inwentarskich

§ 109. Pomieszczenie przeznaczone dla inwentarza żywego powinno odpowiadać potrzebom wynikającym z zasad racjonalnego utrzymywania zwierząt oraz odpowiednich warunków pracy obsługi, a także powinno spełniać wymagania dotyczące bezpieczeństwa pożarowego budynków inwentarskich i ewakuacji zwierząt, określone w dziale VI rozdziale 9.

§ 110. W pomieszczeniu przeznaczonym dla inwentarza żywego należy zapewnić:

- 1) oświetlenie światłem dziennym lub sztucznym, przystosowane do gatunku i grupy zwierząt,
- 2) wymianę powietrza, wymaganą dla określonego gatunku i grupy zwierząt,
- 3) utrzymanie właściwej temperatury,
- 4) zabezpieczenie przed wpływami atmosferycznymi oraz wilgocią z podłoża i zalegających odchodów zwierzęcych,
- 5) odprowadzenie ścieków ze stanowisk dla zwierząt do zewnętrznych lub wewnętrznych zbiorników szczelnych,
- 6) wyposażenie w instalacje i urządzenia elektryczne, dostosowane do przeznaczenia pomieszczeń,

oraz odpowiednie warunki do pracy obsługi.

§ 111. W razie zastosowania w budynku instalacji wodociągowej, powinna być ona doprowadzona do miejsc wynikających z technologii chowu.

§ 112. Dopuszcza się niewyposażenie pomieszczenia przeznaczonego dla inwentarza żywego, użytkowanego okresowo, w instalacje i urządzenia elektryczne.

## Dział IV

### WYPOSAŻENIE TECHNICZNE BUDYNKÓW

#### Rozdział 1

##### Instalacje zimnej i ciepłej wody

§ 113. 1. Instalacja wodociągowa powinna być zaprojektowana i wykonana w sposób zapewniający zaopatrzenie w wodę budynku, zgodnie z jego przeznaczeniem.

2. Instalacja wodociągowa powinna spełniać wymagania określone w przepisach dotyczących przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz w Polskich Normach.

3. Instalacja wodociągowa powinna zapewniać ruch wody poprzez odbiory oraz możliwość jej okresowej wymiany w całej instalacji.

§ 114. 1. Ciśnienie wody w instalacji wodociągowej w budynku, poza hydrantami przeciwpożarowymi, powinno wynosić przed każdym punktem czerpalnym nie mniej niż 0,05 MPa (0,5 kg/cm<sup>2</sup>) i nie więcej niż 0,6 MPa (6 kg/cm<sup>2</sup>).

2. Jeżeli minimalne ciśnienie, określone w ust. 1, nie może być uzyskane ze względu na występujące stale lub okresowo niedostateczne ciśnienie wody w zewnętrznej sieci wodociągowej, należy zastosować odpowiednie urządzenia techniczne, zapewniające wymaganą jego wielkość w instalacji wodociągowej w budynku.

§ 115. 1. Na każdym połączeniu instalacji w budynku lub wewnętrznej sieci wodociągowej na terenie działki budowlanej z zewnętrzną siecią wodociągową powinien być zainstalowany wodomierz główny.

2. W wypadku przyłączenia instalacji lub wewnętrznej sieci wodociągowej do zewnętrznej sieci wodociągowej w więcej niż jednym miejscu, należy za każdym wodomierzem, na połączeniu od strony nieruchomości, instalować zawór zwrotny.

3. W razie wykonania instalacji lub wewnętrznej sieci wodociągowej, wspólnej do celów gospodarczych i przeciwpożarowych, należy stosować wodomierze sprzężone.

§ 116. 1. Wodomierz, na połączeniu z siecią zewnętrzną, powinien być umieszczony w piwnicy budynku lub na parterze, w wydzielonym, łatwo dostępnym miejscu, zabezpieczonym przed zalaniem wodą lub zamarzaniem oraz dostępem osób niepowołanych.

2. Dopuszcza się umieszczenie wodomierza w studzience poza budynkiem, jeżeli jest on nie podpiwniczony lub został usytuowany w odległości większej niż 15 m od linii rozgraniczającej nieruchomość od ulicy (drogi).

§ 117. 1. Pomieszczenie lub studzienka, w której jest zainstalowany wodomierz, powinny mieć:

- 1) w wypadku umieszczenia wodomierza w piwnicy budynku — wpust do kanalizacji, zabezpieczony zamknięciem przeciwwalewowym, jeżeli warunki lokalne tego wymagają,
- 2) w wypadku umieszczenia wodomierza w studzience wodomierzowej poza budynkiem — zabezpieczenie przed napływem wód gruntowych i opadowych, zagłębienie do wyczerpywania wody oraz wentylację.

2. Studzienka wodomierzowa powinna być wykonana z materiału trwałego, mieć stopnie lub klamry do schodzenia oraz otwór włazowy o średnicy co najmniej 0,6 m w świetle, zaopatrzony w dwie pokrywy, z których wierzchnia powinna być dostosowana do przewidywanego obciążenia ruchem pieszym lub kołowym.

§ 118. 1. Instalację wodociągową, wykonaną z materiałów przewodzących prąd elektryczny, należy, przed i za wodomierzem, połączyć przewodem metalowym, zgodnie z Polskimi Normami.

2. Połączenia, o których mowa w ust. 1, nie są wymagane przy zastosowaniu wodomierzy z jednopunktowym przyłączeniem.

§ 119. W budynkach zakładów opieki zdrowotnej, opieki społecznej, żłobków, przedszkoli, zakładów żywienia zbiorowego, służących do produkcji żywności, w których do przygotowania ciepłej wody korzysta się z systemu centralnego zaopatrzenia w ciepło, należy w okresie przerw w jego działaniu zapewnić inny sposób przygotowania ciepłej wody.

§ 120. 1. Instalacja ciepłej wody użytkowej powinna zapewniać uzyskanie w punktach czerpania wody temperatury co najmniej 45°C, lecz nie wyższej niż 55°C.

2. W budynkach, z wyjątkiem jednorodzinnych i zagrodowych, w instalacji ciepłej wody użytkowej powinien być zapewniony stały obieg wody.

§ 121. W budynku mieszkalnym wielorodzinnym należy stosować urządzenia do pomiaru ilości ciepła lub paliwa zużywanego do przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz pomiaru ilości zimnej i ciepłej wody, dostarczanej do poszczególnych lokali oraz pomieszczeń służących do wspólnego użytku mieszkańców w tym budynku.

## Rozdział 2

### Kanalizacja sanitarna i deszczowa

§ 122. Instalacja kanalizacyjna budynku powinna umożliwiać odprowadzanie ścieków, a także wód opadowych z tego budynku, jeżeli nie są one odprowadzane na teren działki, oraz spełniać wymagania określone w Polskich Normach.

§ 123. Instalacja kanalizacyjna budynku, do której są wprowadzane ścieki nie odpowiadające warunkom dotyczącym ochrony ziemi i wód oraz odprowadzania ścieków do sieci kanalizacji zewnętrznej, określonym w przepisach szczególnych, powinna być wyposażona w urządzenia służące do ich oczyszczania do stanu zgodnego z tymi przepisami.

§ 124. Skanalizowanie piwnic i innych pomieszczeń w budynku położonym poniżej poziomu, z którego krótkotrwale nie jest możliwy grawitacyjny spływ ścieków, może być wykonane pod warunkiem zainstalowania w miejscach łatwo dostępnych urządzeń przeciwwalewowych, o konstrukcji umożliwiającej szybkie ich zamknięcie.

§ 125. 1. Przewody spustowe (piony) instalacji kanalizacyjnej powinny być wyprowadzone jako rury wentylacyjne ponad dach, a także powyżej górnej krawędzi okien i drzwi znajdujących się w odległości poziomej mniejszej niż 4 m od wylotów rur.

2. Nie jest wymagane wyprowadzanie ponad dach wszystkich przewodów wentylujących piony kanalizacyjne, pod następującymi warunkami:

- 1) zastosowania na pionach kanalizacyjnych nie wyprowadzonych ponad dach urządzeń napowietrzających te piony i przeciwdziałających przenikaniu wycieków z kanalizacji do pomieszczeń,
- 2) wyprowadzenia ponad dach przewodów wentylujących:
  - a) ostatni pion, licząc od podłączenia kanalizacyjnego na każdym przewodzie odpływowym,
  - b) co najmniej co piąty z pozostałych pionów kanalizacyjnych w budynku.

3. Wprowadzanie rur wentylujących piony kanalizacyjne do przewodów dymowych i spalinowych oraz do przewodów wentylacyjnych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi jest zabronione.

§ 126. 1. Dachy i tarasy, a także zagłębienia wykonane przy ścianach zewnętrznych budynku (zejścia, zjazdy, fosy) powinny mieć odprowadzenie wody opadowej do sieci kanalizacji ogólnospławnej, wyodrębnionej kanalizacji deszczowej, do dołów chłonnych lub na teren działki, z zachowaniem przepisów § 28.

2. Dachy ze spadkami do wewnątrz budynku powinny mieć odwodnienie przy zastosowaniu wewnętrznych pionów przyłączonych do sieci kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej.

3. W wypadku zastosowania odrębnej sieci kanalizacji deszczowej, wody opadowe powinny być wprowadzane do niej przewodami odrębnymi od przewodów odprowadzających ścieki bytowo-gospodarcze.

§ 127. Przyłączenie drenażu terenu przy budynku do przewodów odprowadzających ścieki do sieci kanalizacyjnej wymaga zastosowania urządzeń zapobiegających zamulaniu tych przewodów oraz przedostawaniu się ścieków i gazów z sieci kanalizacyjnej do ziemi.

### Rozdział 3

#### **Wewnętrzne urządzenia do usuwania odpadków i nieczystości stałych**

§ 128. Wewnętrzne urządzenia zsypane do usuwania odpadków i nieczystości stałych w budynku, w którym są one przewidziane, powinny odpowiadać wymaganiom higienicznym, być wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo pożarowe, być zabezpieczone pod względem akustycznym i nie powodować uciążliwości dla mieszkańców.

§ 129. Urządzenie zsypane zainstalowane w budynku powinno odpowiadać następującym warunkom:

- 1) nie może być usytuowane bezpośrednio przy ścianach pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz w odległości mniejszej niż 2 m od drzwi wejściowych do tych pomieszczeń,
- 2) powinno być zabezpieczone przed zamarzaniem,
- 3) komora wysypowa powinna być umieszczona w pomieszczeniu wydzielonym pełnymi ścianami, spełniającymi wymagania § 216 ust. 1, a także mieć drzwi o szerokości co najmniej 0,8 m, umieszczone w sposób umożliwiający dostęp osobom niepełnosprawnym,
- 4) otwór wysypowy powinien mieć zamknięcie chroniące przed wydzielaniem się woni z rury zsypanej,
- 5) rura zsypana powinna mieć średnicę wewnętrzną co najmniej 0,4 m,
- 6) rura zsypana powinna być prowadzona pionowo bez załamań oraz wentylowana przewodem wyprowadzonym ponad dach, wyposażonym w filtr oraz wentylator wywiewny,
- 7) rura zsypana powinna być gładka wewnątrz, wykonana z materiałów trwałych, niepalnych, nienasiąkliwych i odpornych na niszczące oddziaływania chemiczne odpadków oraz uderzenia przy ich spadaniu.

§ 130. 1. Nad najwyższym położonym otworem wysypowym powinna znajdować się górna komora z urządzeniami do czyszczenia i dezynfekcji urządzenia zsypane.

2. Pod najniższym położonym otworem zsypanym powinna znajdować się dolna komora z pojemnikami do gromadzenia odpadków. Pojemność dolnej komory zsypanej, warunki dojazdu i szerokość otworu drzwiowego do niej powinny umożliwiać stosowanie ruchomych pojemników na śmieci o wielkości używanej w danym rejonie oczyszczania.

3. Górne i dolne komory zsypanych powinny mieć:

- 1) ściany i posadzkę z materiału nienasiąkliwego, łatwo zmywalnego,
- 2) urządzenia do sputkiwania zimną i ciepłą wodą,
- 3) wpust kanalizacyjny,
- 4) dopływ powietrza oraz niezależną wentylację wywiewną,
- 5) wejścia bez progów, zamykane drzwiami pełnymi, otwieranymi na zewnątrz.

§ 131. Rozwiązania techniczne urządzeń zsypanych powinny spełniać wymagania Polskich Norm.

### Rozdział 4

#### **Ogrzewanie pomieszczeń**

§ 132. 1. Budynek, który ze względu na swoje przeznaczenie wymaga ogrzewania, powinien być wyposażony w instalację centralnego ogrzewania lub inne rodzaje instalacji albo urządzeń ogrzewczych, nie będących piecami lub trzonami kuchennymi.

2. Dopuszcza się stosowanie pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe w budynkach o wysokości do 3 kondygnacji włącznie, jeżeli nie jest to sprzeczne z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, przy czym w budynkach zakładów opieki zdrowotnej, opieki społecznej, przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, lokalach gastronomicznych oraz pomieszczeniach przeznaczonych do produkcji żywności i środków farmaceutycznych — pod warunkiem uzyskania zgody państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

§ 133. Urządzenia do ogrzewania instalowane w budynkach powinny mieć wysoką sprawność energetyczną, potwierdzoną atestem przyznanym na podstawie przepisów szczególnych.

§ 134. 1. Instalacje i urządzenia do ogrzewania budynku powinny umożliwiać dotrzymywanie w poszczególnych pomieszczeniach temperatury obliczeniowej, przy obliczeniowych warunkach zapotrzebowania ciepła. Temperatury i warunki obliczeniowe określają przepisy szczególne i Polskie Normy.

2. Instalacje i urządzenia, o których mowa w ust. 1, powinny być zaopatrzone w urządzenia do regulacji dopływu ciepła do poszczególnych pomieszczeń.

3. W budynku zasilanym z sieci scentralizowanego zaopatrzenia w ciepło oraz w budynku z własnymi (indywidualnymi) źródłami ciepła na paliwo płynne, gazowe lub energię elektryczną urządzenia do regulacji, o których mowa w ust. 2, powinny być sterowane automatycznie.

4. Przepis ust. 3 nie dotyczy domu jednorodzinnego, budynku: mieszkalnego, mającego nie więcej niż 4 mieszkania, zagrodowego, rekreacji indywidualnej, a także części innych budynków, wyposażonych we własne instalacje centralnego ogrzewania i nie mających więcej niż 4 mieszkania lub lokale użytkowe.

5. W budynku mieszkalnym i użyteczności publicznej, zasilanym z sieci centralnego zaopatrzenia w ciepło, urządzenia do regulacji dopływu ciepła do instalacji budynku powinny działać odpowiednio do zmian zewnętrznych warunków klimatycznych. Regulacja dopływu ciepła do poszczególnych pomieszczeń powinna działać w zależności od zmian temperatury wewnętrznej w pomieszczeniach. Wymagania te nie dotyczą pomieszczeń, w których obliczeniowa temperatura jest niższa niż 12°C.

6. Urządzenia, o których mowa w ust. 5, powinny umożliwiać użytkownikom uzyskanie w pomieszczeniach temperatury niższej od obliczeniowej.

7. W budynku, którego przeznaczenie wiąże się z okresowymi przerwami w jego użytkowaniu w sezonie grzewczym, instalacje ogrzewcze powinny być zaopatrzone w urządzenia pozwalające na ograniczenie dopływu ciepła w czasie tych przerw.

8. Poszczególne części instalacji centralnego ogrzewania powinny być wyposażone w zawory umożliwiające zamknięcie dopływu ciepła do nich i opróżnienie z czynnika grzejącego bez konieczności przerywania działania pozostałej części instalacji.

§ 135. Instalacje centralnego ogrzewania powinny być zaopatrzone w odpowiednią aparaturę kontrolną i pomiarową, zapewniającą sprawne i bezpieczne ich użytkowanie.

§ 136. Instalacje centralnego ogrzewania w budynku przyłączonym do sieci scentralizowanego zaopatrzenia w ciepło powinny być wyposażone w liczniki do pomiaru ilości ciepła dostarczanego do instalacji odbiorczej budynku oraz urządzenia niezbędne do indywidualnego rozliczania kosztów ogrzewania poszczególnych mieszkań lub innych lokali.

§ 137. Jeżeli zapotrzebowanie na ciepło lub sposób użytkowania poszczególnych części budynku są wyraźnie zróżnicowane, instalacja centralnego ogrzewania powinna być odpowiednio podzielona na niezależne gałęzie (obiegi).

§ 138. Obudowa pionów instalacji centralnego ogrzewania powinna umożliwiać wymianę instalacji, bez naruszenia konstrukcji budynku.

§ 139. Urządzenia wodnych instalacji grzewczych, narażonych na intensywny dopływ powietrza zewnętrznego w zimie, powinny być chronione przed zamarzaniem i mieć, w miejscach tego wymagających, izolację termiczną, zabezpieczającą przed nadmiernymi stratami ciepła.

## Rozdział 5

### Przewody kominowe

§ 140. 1. Przewody (kanały) kominowe w budynku: wentylacyjne, spalinowe i dymowe, prowadzone w ścianach budynku, w obudowach, trwale połączonych z konstrukcją lub stanowiące konstrukcje samodzielne, powinny mieć wymiary przekroju, sposób prowadzenia i wysokość, stwarzają-

ce potrzebny ciąg zapewniający wymaganą przepustowość, oraz spełniające wymagania określone w Polskich Normach.

2. Przewody kominowe powinny być szczelne i spełniać warunki określone w § 267.

3. Najmniejszy wymiar przekroju lub średnica murowanych przewodów kominowych spalinowych o ciągu naturalnym i przewodów dymowych powinna wynosić co najmniej 0,14 m.

4. Wewnętrzna powierzchnia przewodów odprowadzających spaliny mokre powinna być odporna na ich destrukcyjne oddziaływanie.

5. Przewody kominowe do wentylacji grawitacyjnej powinny mieć powierzchnię przekroju co najmniej 0,016 m<sup>2</sup> oraz najmniejszy wymiar przekroju co najmniej 0,11 m, a do wentylacji mechanicznej — wymiary przekroju wynikające z obliczeń przepływów powietrza.

§ 141. Stosowanie zbiorczych przewodów spalinowych i dymowych z przykanalikami oraz indywidualnych wentylatorów wyciągowych w pomieszczeniach, w których znajdują się wloty do przewodów spalinowych lub zbiorczych przewodów wentylacji grawitacyjnej z przykanalikami, jest zabronione.

§ 142. 1. Przewody kominowe powinny być wyprowadzone ponad dach na wysokość zabezpieczającą przed niedopuszczalnym zakłóceniem ciągu.

2. Wymaganie ust. 1 uznaje się za spełnione, jeżeli wyloty przewodów kominowych zostaną wyprowadzone ponad dach w sposób określony Polską Normą dla kominów murowanych.

3. Dopuszcza się wyprowadzanie przewodów spalinowych bezpośrednio przez ściany zewnętrzne budynków, przy zachowaniu warunków określonych w § 176 ust. 7.

§ 143. 1. W budynkach usytuowanych w II i III strefie obciążenia wiatrem, określonych Polskimi Normami, należy stosować na przewodach dymowych i spalinowych nasady kominowe pobudzające ciąg.

2. Nasady kominowe, o których mowa w ust. 1, należy również stosować na innych obszarach, jeżeli wymagają tego położenie budynków i lokalne warunki topograficzne.

3. Wymagania ust. 1 i 2 nie dotyczą palenisk i komór spalania z mechanicznym pobudzaniem odpływu spalin.

§ 144. 1. Ściany, w których znajdują się przewody kominowe, mogą być obciążone stropami, pod warunkiem spełnienia wymagań dotyczących bezpieczeństwa konstrukcji, a także jeżeli nie spowoduje to nieszczelności lub ograniczenia światła przewodów.

2. Trzonów kominowych wydzielonych lub oddylatowanych od konstrukcji budynku nie można obciążać stropami ani też uwzględniać ich w obliczeniach jako części tej konstrukcji.

§ 145. 1. Trzony kuchenne na paliwo stałe oraz paleniska otwarte (kominki) o wielkości otworu paleniskowego kominka do 0,25 m<sup>2</sup> mogą być przyłączone wyłącznie do własnego, samodzielnego przewodu dymowego, posiadającego co najmniej wymiary 0,14 × 0,14 m, a w wypadku trzonów kuchennych typu restauracyjnego oraz kominów o większym otworze paleniskowym — co najmniej 0,14 × 0,27 m, przy czym dla większych przewodów o przekroju prostokątnym należy zachować stosunek wymiarów boków 3:2.

2. Piece na paliwo stałe, posiadające hermetyczne zamknięcie, mogą być przyłączone do jednego przewodu dymowego o przekroju co najmniej  $0,14 \times 0,14$  m, pod warunkiem zachowania różnicy poziomu włączenia co najmniej 1,5 m oraz nieprzyłączania więcej niż 3 pieców do tego przewodu.

3. Piece, o których mowa w ust. 2, usytuowane na najwyższej kondygnacji powinny być przyłączone do odrębnego przewodu dymowego.

4. Przyłączenia urządzeń gazowych do przewodów spalinowych powinny odpowiadać warunkom określonym w § 175 i 176.

§ 146. 1. Wyloty przewodów kominowych powinny być dostępne do czyszczenia i okresowej kontroli, z uwzględnieniem przepisów § 308.

2. Przewody spalinowe i dymowe powinny być wyposażone, odpowiednio, w otwory wycierowe lub rewizyjne, zamykane szczelnymi drzwiczkami.

## Rozdział 6

### Wentylacja i klimatyzacja

§ 147. 1. Instalacje wentylacyjne i klimatyzacyjne, powinny umożliwiać spełnienie warunków wymiany i czystości powietrza oraz bezpieczeństwa pożarowego określonych w rozporządzeniu i przepisach szczególnych, a także warunków dotyczących wymiany powietrza, temperatury i wilgotności pomieszczeń, określonych w Polskich Normach.

2. W pomieszczeniu przeznaczonym na pobyt ludzi, a także w innych pomieszczeniach, które nie mają okien otwieranych, należy zapewnić wentylację.

3. Pokoje w mieszkaniach mogą być wentylowane pośrednio przez pomieszczenia kuchenne i sanitarne.

4. Przepływ powietrza wentylacyjnego między pomieszczeniami powinien odbywać się od pomieszczenia mniej do bardziej zanieczyszczonego.

5. Pomieszczeń o różnych wymaganiach użytkowych i sanitarno-zdrowotnych nie należy przyłączać do wspólnych układów wentylacyjnych.

§ 148. 1. W budynku wysokim i wysokościowym oraz w innych budynkach, jeżeli wymaga tego ich przeznaczenie, należy stosować wentylację mechaniczną wywiewną lub nawiewno-wywiewną. W pozostałych budynkach może być zastosowana wentylacja grawitacyjna.

2. W wypadku zastosowania okien, drzwi balkonowych i innych zamknięć otworów zewnętrznych o dużej szczelności, uniemożliwiającej infiltrację powietrza zewnętrznego w ilości niezbędnej do potrzeb wentylacyjnych, należy przewidzieć odpowiednie urządzenia zapewniające wystarczający jego napływ do pomieszczenia.

3. Instalowane w pomieszczeniu urządzenia, w szczególności zużywające powietrze, nie mogą wywoływać zakłóceń w funkcjonowaniu wentylacji i ograniczać jej skuteczności.

§ 149. W pomieszczeniu zagrożonym wydzielaniem się lub przenikaniem z zewnątrz substancji szkodliwej dla zdrowia lub substancji palnej w ilościach mogących stworzyć zagrożenie wybuchem, należy stosować dodatkową, awaryjną wentylację wyciągową uruchamianą od wewnątrz i z ze-

wnątrz pomieszczenia i zapewniającą wymianę powietrza dostosowaną do przeznaczenia pomieszczenia, zgodnie z przepisami szczególnymi i Polskimi Normami.

§ 150. 1. W pomieszczeniu, którego przeznaczenie wiąże się z okresowym użytkowaniem instalacji wentylacji mechanicznej, powinny być zastosowane urządzenia ograniczające intensywność wymiany powietrza w okresach, w których pomieszczenie to nie jest użytkowane.

2. Przy okresowym (nieciągłym) działaniu wentylacji mechanicznej lub klimatyzacji należy zapewnić w okresie przerw dodatkową wentylację grawitacyjną lub mechaniczną, obliczoną co najmniej na półkrotną wymianę powietrza w ciągu godziny, przyjmując do obliczania kubatury wentylowanej nominalną wysokość pomieszczeń, lecz nie więcej niż 4 m.

3. W pomieszczeniu o podwyższonych wymaganiach higienicznych (np. sala operacyjna, boks jałowy) stosowanie wentylacji grawitacyjnej jest zabronione.

§ 151. W pomieszczeniu, w którym proces technologiczny jest źródłem miejscowych emisji substancji szkodliwych o niedopuszczalnym stężeniu lub uciążliwym zapachu, należy stosować miejscowe odciągi wentylacyjne współpracujące z wentylacją ogólną, aby zapewnić w pomieszczeniu warunki określone w § 147 ust. 1.

§ 152. 1. Czerpnie powietrza do urządzeń wentylacyjnych i klimatyzacyjnych powinny być zlokalizowane w sposób umożliwiający pobieranie powietrza nie zanieczyszczonego, a jeżeli zanieczyszczenie powietrza przekracza wartości określone w przepisach szczególnych lub Polskich Normach, powinno być oczyszczone przed wprowadzeniem go do wentylowanych pomieszczeń.

2. Czerpnie powietrza i wyrzutnie powietrza zanieczyszczonego należy sytuować poza strefami zagrożenia wybuchem, zachowując między nimi odległość nie mniejszą niż 10 m, mierząc w rzucie poziomym, przy czym wyrzutnia powinna być usytuowana powyżej poziomu czerpni.

3. Odległość, o której mowa w ust. 2, może nie być zachowana w wypadku zastosowania zblokowanych urządzeń, obejmujących czerpnię i wyrzutnię powietrza, zapewniających skuteczny rozdział strumienia powietrza świeżego od usuwanego z urządzenia wentylacyjnego.

4. Wyrzutnie wentylacji mechanicznej powinny być wyprowadzone na wysokość co najmniej 0,4 m ponad powierzchnię, na której są zamontowane, oraz na wysokość co najmniej 0,3 m ponad linię łączącą najwyższe punkty przeszkód, przy czym za przeszkodę uważa się wystające części budynku, znajdujące się w odległości do 10 m od wyrzutni, mierząc w rzucie poziomym.

5. Odległość wyrzutni wentylacji mechanicznej od okien budynku przeznaczonego na pobyt ludzi nie powinna być mniejsza niż 3 m w rzucie poziomym i 1 m w rzucie pionowym. W wypadku usuwania substancji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi, odległość pozioma powinna być zwiększona co najmniej do 6 m.

§ 153. 1. Recyrkulację powietrza wentylacyjnego można stosować, gdy objętość strumienia powietrza świeżego stanowi nie mniej niż 10% całkowitego strumienia powietrza wentylacyjnego, a przeznaczenie wentylowanych pomieszczeń nie wiąże się z występowaniem bakterii chorobotwórczych, z emisją substancji szkodliwych dla zdrowia, cuchnących zapachów, przy zachowaniu warunków technicznych wynikających z przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej.

2. W budynku zakładu opieki zdrowotnej jest dopuszczalna recyrkulacja powietrza tylko za zgodą i na warunkach określonych przez państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

§ 154. 1. W pomieszczeniu z paleniskami na paliwo stałe, płynne lub z urządzeniami gazowymi pobierającymi powietrze do spalania z pomieszczenia i z grawitacyjnym odprowadzeniem spalin stosowanie mechanicznej wentylacji wyciągowej jest zabronione.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do pomieszczeń, w których zastosowano wentylację nawiewno-wywiewną zblokowaną.

§ 155. 1. W budynkach mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego, oświaty, wychowania, zakładów opieki zdrowotnej oraz opieki społecznej, z wyjątkiem budynków wysokościowych, okna powinny mieć konstrukcję umożliwiającą otwieranie co najmniej 50% ich powierzchni w danym pomieszczeniu, w celu okresowego wietrzenia. Nie dotyczy to sal operacyjnych, pomieszczeń sterylnych i innych pomieszczeń mających klimatyzację.

2. Skrzydła okien, świetliki oraz nawietrzaki okienne, wykorzystywane do wietrzenia pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, powinny być zaopatrzone w urządzenia pozwalające na łatwe ich otwieranie i regulowanie wielkości otwarcia z poziomu podłogi lub pomostu, także przez osoby niepełnosprawne, jeżeli nie przewiduje się korzystania z pomocy innych współużytkowników.

## Rozdział 7

### Instalacja gazowa

§ 156. Zaopatrzenie budynków w gaz oraz instalacje gazowe powinny odpowiadać potrzebom użytkowym i warunkom wynikającym z własności fizykochemicznych gazu oraz warunkom technicznym przyłączenia do sieci gazowej, określonym przez dostawcę gazu.

§ 157. 1. Gaz z sieci gazowej o ciśnieniu nie przekraczającym 400 kPa może być doprowadzany do budynków niskich i średniowysokich oraz za zgodą właściwego organu państwowego nadzoru budowlanego, wydaną po zasięgnięciu opinii komendy wojewódzkiej państwowej straży pożarnej — również do budynków wysokich.

2. Budynki niskie, w razie braku możliwości ich przyłączenia do sieci gazowej lub sieci lokalnej, mogą być zasilane z baterii butli lub zbiorników stałych gazu płynnego.

3. W budynku mieszkalnym, mającym instalację zasilaną z sieci gazowej, stosowanie instalacji gazu płynnego z butli jest zabronione.

§ 158. 1. Instalacja gazowa w budynku powinna zapewniać doprowadzenie paliwa gazowego w ilości odpowiadającej potrzebom użytkowym oraz odpowiednią wartość ciśnienia, zależną od rodzaju gazu zastosowanego do zasilania budynku, określoną Polskimi Normami.

2. Instalacja gazowa, przyłączona do sieci gazowej, wykonanej z rur stalowych, powinna być zabezpieczona przed wpływem prądów błędzących.

§ 159. 1. Budynek zasilany z sieci gazowej, z sieci lokalnej gazów płynnych lub innych zewnętrznych źródeł zasilania powinien mieć zainstalowany na przyłączy kurek

główny, umożliwiający odcięcie dopływu gazu do instalacji gazowej.

2. Kurek główny powinien być zainstalowany na zewnątrz budynku w wentylowanej szafce przy ścianie, we wnęce ściennej lub w odległości nie przekraczającej 5 m od zasilanego budynku, w miejscu łatwo dostępnym i zabezpieczonym przed wpływami atmosferycznymi, uszkodzeniami mechanicznymi i dostępem osób niepowołanych.

3. W budynku o charakterze monumentalnym dopuszcza się instalowanie kurków głównych w miejscach łatwo dostępnych z zewnątrz, nie będących pomieszczeniami, np. w podcieniach, prześwitach, bramach.

4. Odległość kurka głównego od poziomu terenu oraz najbliższej krawędzi okna, drzwi lub innego otworu w budynku powinna wynosić co najmniej 0,5 m.

5. W uzasadnionych wypadkach, wynikających z rozwiązania funkcjonalno-przestrzennego budynku, może być zainstalowany więcej niż jeden kurek główny.

§ 160. Miejsce usytuowania kurka głównego powinno być jednoznacznie oznakowane. Na budynku mającym więcej niż jeden kurek główny należy umieścić informację o liczbie i miejscach ich zainstalowania.

§ 161. 1. W wypadku zasilania instalacji z sieci gazowej o ciśnieniu do 400 kPa, za urządzeniem redukcyjnym należy zainstalować kurek odcinający, będący kurkiem głównym.

2. W budynku jednorodzinnym i zagrodowym, w którym reduktor i gazomierz są połączone w jeden zespół, dopuszcza się zainstalowanie za gazomierzem kurka odcinającego, będącego kurkiem głównym.

§ 162. Urządzenia redukcyjne mogą być instalowane wyłącznie na zewnątrz budynku i powinny być zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych i uszkodzeniami mechanicznymi.

§ 163. 1. Przewodów instalacji gazowych nie należy prowadzić przez pomieszczenia mieszkalne oraz pomieszczenia, których sposób użytkowania może spowodować naruszenie stanu technicznego instalacji lub wpływać na parametry eksploatacyjne gazu.

2. Dopuszcza się prowadzenie przewodów instalacji gazowych przez pomieszczenia mieszkalne, pod warunkiem zastosowania rur miedzianych, łączonych przez lutowanie, lub rur stalowych bez szwu, łączonych przez spawanie.

§ 164. 1. Przewody instalacji gazowej, w stosunku do przewodów innych instalacji stanowiących wyposażenie budynku (centralnego ogrzewania, wodnej, kanalizacyjnej, elektrycznej, piorunochronnej itp.), należy lokalizować w sposób zapewniający bezpieczeństwo ich użytkowania. Odległość między przewodami instalacji gazowej a innymi przewodami powinna umożliwiać wykonywanie prac konserwacyjnych.

2. Poziome odcinki instalacji gazowych powinny być usytuowane w odległości co najmniej 0,1 m powyżej innych przewodów instalacyjnych, natomiast jeżeli gęstość gazu jest większa od gęstości powietrza — poniżej przewodów elektrycznych i urządzeń iskrzących.

3. Przewody instalacji gazowej krzyżujące się z innymi przewodami instalacyjnymi powinny być od nich oddalone co najmniej o 20 mm.

4. Po zewnętrznej stronie ścian budynku nie może być prowadzona instalacja gazowa:

- 1) zasilana gazem zawierającym parę wodną lub gazem płynnym,
- 2) wykonana z rur miedzianych.

5. Odcinki przewodów instalacji gazowej, usytuowane poza obrysem budynku i położone poniżej poziomu terenu oraz przechodzące przez zewnętrzne przegrody budowlane, powinny spełniać wymagania określone w przepisach dotyczących budowy sieci gazowych.

§ 165. 1. Rozwiązania techniczne instalacji gazowej powinny umożliwiać samokompensację wydłużeń cieplnych oraz eliminować ewentualne odkształcenia instalacji, wywołane deformacją lub osiadaniem budynku.

2. Przewody instalacji gazowej w piwnicach i suterenach należy prowadzić na powierzchni ścian, natomiast na innych kondygnacjach dopuszcza się prowadzenie ich w brzdach osłoniętych nie uszczelnionymi ekranami lub wypełnionych — po uprzednim wykonaniu próby szczelności instalacji — łatwo usuwalną masą tynkarską, nie powodującą korozji przewodów. Wypełnianie brzd, w których są prowadzone przewody z rur miedzianych, jest zabronione.

3. Przewody gazowe z rur stalowych, po wykonaniu próby szczelności, powinny być zabezpieczone przed korozją.

§ 166. 1. Urządzenia pomiarowe zużycia gazu (gazomierze) powinny być zainstalowane oddzielnie dla każdego z odbiorców.

2. Lokalizacja gazomierzy powinna zapewniać łatwy dostęp do ich kontroli lub wymiany.

3. Gazomierze mogą być instalowane:

- 1) w szafkach metalowych z otworami wentylacyjnymi:
  - a) na klatkach schodowych lub korytarzach kondygnacji użytkowych i piwnic,
  - b) w kuchniach i przedpokojach — z dopuszczeniem także instalowania gazomierzy bez szafek,
  - c) na zewnątrz budynku, razem z kurkiem głównym instalacji gazowej, z zachowaniem warunków określonych w § 159 — 161,
- 2) w szybach przeznaczonych dla pionów instalacyjnych, z drzwiczkami dostępnymi od strony pomieszczeń niemieszkalnych.

4. Gazomierze mogą być ponadto instalowane w pomieszczeniach piwnicznych, jeżeli mają one otwór okienny oraz przewód wentylacji grawitacyjnej wyprowadzony ponad dach lub przez ścianę zewnętrzną na wysokość co najmniej 2,5 m powyżej terenu, w odległości nie mniejszej niż 0,5 m od bocznej krawędzi okien, drzwi i innych otworów.

§ 167. Gazomierzy nie można instalować:

- 1) w pomieszczeniach mieszkalnych, łazienkach lub innych, w których występuje zagrożenie korozyjne (wilgoć, opary związków chemicznych itp.),
- 2) we wspólnych wnękach z licznikami elektrycznymi,
- 3) w odległości mniejszej w rzucie poziomym niż 1 m od palnika gazowego lub innego paleniska,
- 4) w odległości mniejszej niż 3 m od urządzenia gazowego, mierząc w rozwinięciu długości przewodu.

§ 168. 1. Przed każdym gazomierzem należy zainstalować kurek odcinający. Jeżeli gazomierz jest instalowany w jednej szafce zewnętrznej z kurkiem głównym, uznaje się, że wymaganie to jest spełnione.

2. Gazomierze należy instalować w przedziale wysokości od 0,3 m do 1,8 m od poziomu podłogi do spodu gazomierza i co najmniej 0,5 m od poziomu terenu.

3. Gazomierze do pomiaru przepływu gazu lżejszego od powietrza należy umieszczać powyżej licznika elektrycznego, a do gazu cięższego od powietrza — poniżej licznika.

§ 169. Rozwiązania techniczne połączeń gazomierzy i urządzeń gazowych z instalacją powinny umożliwiać ich odłączenie bez konieczności demontażu części instalacji.

§ 170. 1. Urządzenia gazowe mogą być instalowane wyłącznie w pomieszczeniach spełniających warunki dotyczące ich wysokości, kubatury, wentylacji i odprowadzenia spalin, określone w rozporządzeniu.

2. Urządzenia gazowe zasilane gazem płynnym nie mogą być instalowane w pomieszczeniach, w których poziom podłogi znajduje się poniżej otaczającego terenu.

§ 171. Urządzenia gazowe, pozostające bez stałego dozoru w czasie ich użytkowania, takie jak kotły gazowe lub ogrzewacze pomieszczeń, powinny mieć samoczynne zabezpieczenia przed skutkami spadku ciśnienia lub wyłączenia dopływu gazu oraz spełniać wymagania Polskich Norm.

§ 172. 1. Maksymalne, łączne obciążenie cieplne pochodzące od urządzeń gazowych nie może przekraczać wartości określonych w poniższej tabeli:

| Rodzaje pomieszczeń                                                                                  | Maksymalne obciążenie cieplne pochodzące od urządzeń gazowych na 1 m <sup>3</sup> kubatury pomieszczenia |                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
|                                                                                                      | bez odprowadzenia spalin                                                                                 | z odprowadzeniem spalin |
| 1                                                                                                    | 2                                                                                                        | 3                       |
| Pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt ludzi, z wyłączeniem pomieszczeń kuchennych w mieszkaniach | 175 W<br>(150 kcal/h)                                                                                    | 350 W<br>(300 kcal/h)   |
| Pomieszczenia nie przeznaczone na stały pobyt ludzi oraz pomieszczenia kuchenne w mieszkaniach       | 930 W<br>(800 kcal/h)                                                                                    | 4650 W<br>(4000 kcal/h) |

2. Pomieszczenia, w których przewiduje się zainstalowanie urządzeń gazowych, powinny mieć wysokość co najmniej 2,2 m oraz wentylację zapewniającą wymianę powietrza i poziom jego zanieczyszczenia zgodny z przepisami szczególnymi i Polskimi Normami.

3. W istniejących budynkach mieszkalnych i zagrodowych dopuszcza się instalowanie gazowych kotłów grzewczych w pomieszczeniach technicznych o wysokości co najmniej 1,9 m, mających przewód nawiewny z wylotem 0,3 m nad poziomem podłogi i wywiewny przewód wentylacyjny, wyprowadzony ponad dach lub przez ścianę zewnętrzną na wysokość co najmniej 2,5 m ponad poziom terenu, z wylotem w odległości nie mniejszej niż 0,5 m od bocznych krawędzi okien i drzwi, z zachowaniem warunków określonych w ust. 1.

§ 173. 1. Przy instalowaniu urządzeń gazowych należy spełnić następujące warunki:

- 1) urządzenia gazowe należy połączyć na stałe ze stalowymi lub miedzianymi przewodami instalacji gazowej,
- 2) kurek odcinający dopływ gazu do urządzenia należy umieścić w miejscu łatwo dostępnym,
- 3) kuchnie i kuchenki gazowe użytku domowego należy instalować w odległości co najmniej 0,5 m od okien do boku urządzenia, licząc w rzucie poziomym,
- 4) urządzenia gazowe służące do ogrzewania pomieszczeń, których temperatura osłon może przekroczyć 60°C, należy instalować w odległości co najmniej 0,3 m od ścian z materiałów łatwo zapalnych, otynkowanych oraz 0,6 m od elementów ścian z materiałów łatwo zapalnych, nie osłoniętych tynkiem,
- 5) grzejniki gazowe wody przepływowej należy instalować na ścianach z materiałów niepalnych bądź odizolować je od ścian z materiałów palnych płytą z materiału niepalnego.

2. Dopuszcza się instalowanie kuchni i kuchenek gazowych z zastosowaniem przewodów elastycznych mających certyfikat na znak bezpieczeństwa, wydany zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 174. Urządzenia gazowe, wymagające przemieszczania, takie jak palniki, kolby, lutownice, mogą być instalowane za pomocą przewodów elastycznych przeznaczonych do takich celów.

§ 175. 1. Grzewcze urządzenia gazowe, jak kotły, ogrzewacze pomieszczeń, grzejniki wody przepływowej, niezależnie od ich obciążenia cieplnego, powinny być połączone na stałe przewodem z indywidualnym kanałem spalinowym. W pomieszczeniu kotłowni dopuszcza się przyłączenie kilku kotłów do wspólnego przewodu spalinowego, pod warunkiem zastosowania wspólnego, skrzyniowego przerywacza ciągu.

2. Do połączenia urządzeń gazowych z kanałem spalinowym w mieszkaniach należy stosować przewody pionowe o długości co najmniej 0,22 m oraz przewody poziome o długości nie większej niż 2 m ze spadkiem 5 % do urządzenia gazowego.

§ 176. 1. Przewody łączące urządzenia gazowe z kanałami spalinowymi oraz kanały spalinowe powinny mieć przekrój dostosowany do obciążenia cieplnego pochodzącego od urządzeń gazowych, zgodnie z Polskimi Normami.

2. Przewody i kanały spalinowe odprowadzające spaliny od okapów nad kuchniami gazowymi typu restauracyjnego oraz od kotłów gazowych centralnego ogrzewania o obciążeniu powyżej 34900 W (30000 kcal/h) powinny mieć przekroje wynikające z obliczeń.

3. Na całej długości przewodów i kanałów spalinowych, o których mowa w ust. 1 i 2, nie może występować zmniejszenie ich przekroju.

4. Przewody i kanały spalinowe, o których mowa w ust. 1 i 2, należy dobierać w sposób zapewniający na całej ich długości podciśnienie ciągu w czasie pracy urządzenia gazowego nie mniejsze niż 1 Pa i nie większe niż 15 Pa.

5. Długość kanału spalinowego w budynku jednokondygnacyjnym oraz na ostatniej kondygnacji w budynku wielokondygnacyjnym, liczona od okapu przerywacza ciągu w urządzeniu gazowym do górnej krawędzi tego kanału nad dachem, nie powinna być mniejsza niż 2 m.

6. Wylot kanału spalinowego powinien być zaopatrzony w wywietrznik dobrany do ilości spalin, wysokości tego kanału, położenia w określonej strefie wiatrowej i warunków lokalnych.

7. Dopuszcza się wyprowadzenie przez zewnętrzną ścianę budynku współśrodkowych przewodów powietrzno-spalinowych od urządzeń gazowych o mocy do 5 kW. Wylot spalin powinien znajdować się w odległości co najmniej 0,5 m od krawędzi okien i ryzalitów przesłaniających.

§ 177. 1. Do zasilania urządzeń gazowych może być stosowany gaz płynny w butlach (propan-butan), pod warunkiem instalowania w jednym mieszkaniu, w warsztacie lub lokalu użytkowym nie więcej niż dwóch butli, przyłączonych do urządzeń gazowych, o zawartości gazu do 11 kg każda.

2. Przy instalowaniu butli w wypadkach, o których mowa w ust. 1, należy spełnić następujące warunki:

- 1) butle umieszczać w odległości co najmniej 1,5 m od urządzeń promieniujących ciepło (grzejniki, piece itp.), z wyłączeniem zestawów kuchni gazowych oraz ogrzewaczy promiennikowych i konwekcyjnych z szafkami na butle,
- 2) butli nie umieszczać w sąsiedztwie innych urządzeń powodujących iskrzenie,
- 3) butle instalować w pozycji pionowej oraz zabezpieczać przed uderzeniem, przewróceniem lub przypadkowym przemieszczeniem,
- 4) temperatura pomieszczeń, w których instaluje się butle, nie może przekraczać 35 °C.

§ 178. Dopuszcza się zasilanie wewnętrznych instalacji gazowych gazem płynnym z baterii butli lub zbiorników stałych, instalowanych na zewnątrz budynku, pod warunkiem spełnienia wymagań dotyczących ustalania wielkości stref zagrożenia wybuchem, określonych w przepisach o ochronie przeciwpożarowej.

§ 179. 1. Pojedyncze urządzenia gazowe mogą być połączone z reduktorem ciśnienia gazu na butli z zastosowaniem przewodu elastycznego o wytrzymałości co najmniej 300 kPa, odpornego na działanie gazów, olejów itp., przy czym długość przewodu elastycznego nie może być większa niż 3 m.

2. Kuchnie gazowe z piekarnikami, zasilane gazem płynnym z butli, należy łączyć z przewodem elastycznym rurą stalową o długości co najmniej 0,5 m. Zastosowanie rury stalowej przy kuchni nie jest wymagane, jeżeli przewód elastyczny odpowiada warunkom określonym w § 173 ust. 2.

## Rozdział 8

### Instalacja elektryczna

§ 180. Instalacja i urządzenia elektryczne powinny zapewniać:

- 1) ciągłą dostawę energii elektrycznej o odpowiednich parametrach technicznych, stosownie do potrzeb użytkowych,
- 2) bezpieczeństwo użytkowania, a przede wszystkim ochronę przed porażeniem prądem elektrycznym, przepięciami łączeniowymi i atmosferycznymi, powstaniem pożaru, wybuchem i innymi szkodami,
- 3) ochronę środowiska przed skażeniem i emitowaniem niedopuszczalnego poziomu drgań, hałasu oraz oddziaływaniem pola elektromagnetycznego,
- 4) spełnienie wymagań przepisów dotyczących projektowania i budowy instalacji i urządzeń elektrycznych oraz Polskich Norm.

§ 181. 1. Budynek, w którym zanik napięcia w elektrycznej sieci zasilającej może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, poważne zagrożenie środowiska, a także znaczne straty materialne, należy zasiląć co najmniej z dwóch niezależnych, samoczynnie załączających się źródeł energii elektrycznej oraz wyposażać w samoczynnie załączające się oświetlenie awaryjne (bezpieczeństwa i ewakuacyjne). W budynku wysokościowym jednym ze źródeł zasilania powinien być agregat prądotwórczy.

2. Oświetlenie awaryjne należy stosować w:

- 1) pomieszczeniach: produkcyjnych, magazynowych oraz przeznaczonych na pobyt ludzi, w których poruszanie się ludzi w ciemnościach może spowodować wybuch, pożar lub inne zagrożenie dla życia lub zdrowia, a także mających powierzchnię użytkową ponad 2000 m<sup>2</sup>,
- 2) budynkach użyteczności publicznej:
  - a) wysokich i wysokościowych,
  - b) kinach, teatrach, filharmoniach i muzeach,
  - c) szpitalach,
- 3) częściach budynków użyteczności publicznej, obejmujących:
  - a) sale sportowe i widowiskowe z widowniami na ponad 300 osób,
  - b) sale wystawowe, lokale rozrywkowe i sale konsumpcyjne o powierzchni ponad 500 m<sup>2</sup>,
  - c) sale zebrań i audytoria o 300 i więcej miejscach,
  - d) pomieszczenia handlowe o powierzchni ponad 2000 m<sup>2</sup>
  - e) bankowe sale operacyjne o powierzchni ponad 300 m<sup>2</sup> oraz skarbce,
  - f) hale pasażerskie dworców o powierzchni ponad 1000 m<sup>2</sup>,

- 4) budynkach zamieszkania zbiorowego, przeznaczonych dla więcej niż 200 osób,
- 5) pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz na drogach komunikacji wewnętrznej, oświetlonych wyłącznie światłem sztucznym,
- 6) garażach oświetlonych wyłącznie światłem sztucznym o powierzchni powyżej 1000 m<sup>2</sup>,
- 7) innych budynkach i pomieszczeniach nie wymienionych w pkt 1—6, w których nawet krótkotrwałe wyłączenie oświetlenia podstawowego może spowodować następstwa wymienione w ust. 1.

3. W pomieszczeniu, które jest użytkowane przy zgaszonym oświetleniu podstawowym, należy stosować oświetlenie przeszkodowe, zasilane napięciem bezpiecznym, służące uwidocznieniu przeszkód wynikających z układu budynku, drogi komunikacyjnej lub sposobu jego użytkowania, a także podświetlane znaki wskazujące kierunki ewakuacji.

4. Oświetlenie bezpieczeństwa, ewakuacyjne i przeszkodowe należy wykonywać zgodnie z Polskimi Normami.

§ 182. Pomieszczenie stacji transformatorowej może być sytuowane w budynkach o innym przeznaczeniu, jeżeli są spełnione warunki określone w § 96 oraz:

- 1) zostanie zachowana odległość pozioma i pionowa od pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi co najmniej 2,8 m,
- 2) ściany i stropy będą stanowiły oddzielenia przeciwpożarowe oraz będą miały zabezpieczenia przed przedostawaniem się cieczy i gazów.

§ 183. W instalacjach elektrycznych należy stosować:

- 1) złącza instalacji elektrycznej budynku, umożliwiające odłączenie od sieci zasilającej i usytuowane w miejscu dostępnym dla dozoru i obsługi oraz zabezpieczone przed uszkodzeniami, wpływami atmosferycznymi, a także ingerencją osób niepowołanych,
- 2) oddzielny przewód ochronny i neutralny,
- 3) wyłączniki przeciwporażeniowe różnicowoprądowe,
- 4) wyłączniki nadmiarowe w obwodach odbiorczych,
- 5) połączenia wyrównawcze główne i miejscowe, łączące przewody ochronne z częściami przewodzącymi innych instalacji i konstrukcji budynku,
- 6) zasadę prowadzenia tras przewodów elektrycznych w liniach prostych, równoległych do krawędzi ścian i stropów,
- 7) żyły przewodów elektrycznych o przekrojach do 10 mm<sup>2</sup>, wykonane wyłącznie z miedzi.

§ 184. Jako uziomy instalacji elektrycznej należy wykorzystywać przede wszystkim metalowe konstrukcje budynków, zbrojenia fundamentów i ścian oraz przewodzących prąd instalacji wodociągowych i centralnego ogrzewania, pod warunkiem uzyskania zgody jednostki eksploatującej sieć.

§ 185. 1. Instalacja odbiorcza w budynku i w samodzielnym lokalu powinna być wyposażona w urządzenia do pomiaru zużycia energii elektrycznej, usytuowane w miejscu łatwo dostępnym i zabezpieczone przed uszkodzeniami i ingerencją osób niepowołanych.

2. W budynku wielorodzinnym liczniki pomiaru zużycia energii elektrycznej należy umieszczać poza lokalami mieszkalnymi, w zamykanych szafkach.

§ 186. 1. Prowadzenie instalacji i rozmieszczenie urządzeń elektrycznych w budynku powinno zapewniać bezkolizyjność z innymi instalacjami w zakresie odległości i ich wzajemnego usytuowania oraz uwzględniać warunki określone w § 164.

2. Główne, pionowe ciągi instalacji elektrycznej w budynku wielorodzinnym, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej należy prowadzić poza mieszkaniami i pomieszczeniami użytkowymi, w wydzielonych kanałach lub szybach instalacyjnych, odpowiadających wymaganiom Polskich Norm.

§ 187. 1. Przewody i kable elektryczne należy prowadzić w sposób umożliwiający ich wymianę bez potrzeby naruszania konstrukcji budynku.

2. Dopuszcza się prowadzenie przewodów elektrycznych wtynkowych, pod warunkiem pokrycia ich warstwą tynku o grubości co najmniej 5 mm.

§ 188. 1. Obwody instalacji elektrycznej w budynku wielorodzinnym należy prowadzić w obrębie każdego mieszkania lub lokalu użytkowego.

2. W instalacji elektrycznej w mieszkaniu należy stosować wyodrębnione obwody: oświetlenia górnego (sufitowego), gniazd wtynkowych ogólnego przeznaczenia, gniazda wtynkowego do pralki, gniazd wtynkowych do urządzeń odbiorczych w kuchni oraz obwody do odbiorników za instalowanych na stałe.

§ 189. 1. Pomieszczenia w mieszkaniu należy wyposażać w wypusty oświetleniowe górne (sufitowe) oraz w niezbędną liczbę gniazd wtynkowych.

2. Instalacja oświetleniowa w pokojach powinna umożliwiać załączanie za pomocą wyłączników wieloobwodowych.

§ 190. W budynku wielorodzinnym oświetlenie i odbiorniki w pomieszczeniach komunikacji ogólnej oraz technicznych i gospodarczych powinny być zasilane z tablic administracyjnych.

§ 191. Mieszkania w budynku wielorodzinnym i odrębne mieszkania w budynku zamieszkania zbiorowego należy wyposażać w instalację wejściowej sygnalizacji dzwonnej, a w razie przeznaczenia ich dla osób niepełnosprawnych — również w odpowiednią sygnalizację alarmowo-przyzywową.

§ 192. 1. W budynku wymagającym, zgodnie z § 56, przystosowania do wyposażenia w instalacje telekomunikacyjne i radiowo-telewizyjne główne ciągi tych instalacji powinny być prowadzone poza lokalami mieszkalnymi oraz pomieszczeniami użytkowymi, których sposób użytkowania może spowodować przerwy lub zakłócenia przekazywanego sygnału.

2. Miejsce lub pomieszczenie przeznaczone na urządzenia techniczne, związane z instalacją telekomunikacyjną i radiowo-telewizyjną, powinno być łatwo dostępne i zabezpieczone przed ingerencją osób nieuprawnionych.

## Rozdział 9

### Urządzenia dźwigowe

§ 193. 1. W budynkach, o których mowa w § 54 ust. 1 i 2, liczbę i parametry techniczno-użytkowe dźwigów należy ustalać z uwzględnieniem przeznaczenia budynku, jego wysokości oraz liczby użytkowników.

2. Co najmniej jeden z dźwigów służących komunikacji ogólnej w budynku lub jego wydzielonej części, przeznaczonej na pobyt ludzi, powinien być przystosowany do przewożenia mebli, chorych na noszach i osób niepełnosprawnych.

3. W budynku mieszkalnym wielorodzinnym średnio-wysokim o układzie klatkowym, mającym nie więcej niż 3 mieszkania dostępne z klatki schodowej na kondygnacji, dopuszcza się instalowanie, w obrębie klatki schodowej, tylko jednego dźwigu spełniającego wymagania ust. 2, pod warunkiem zapewnienia dojścia do dźwigu zainstalowanego w sąsiedniej klatce schodowej korytarzem na najwyższej położonej kondygnacji użytkowej lub nad nią.

4. Dźwigi przeznaczone dla ekip ratowniczych powinny spełniać wymagania określone w § 253 oraz w Polskich Normach.

§ 194. Dostęp do dźwigu powinien być zapewniony z każdej kondygnacji użytkowej. Nie dotyczy to kondygnacji nadbudowanej lub powstałej w wyniku adaptacji strychu na cele mieszkalne lub inne cele użytkowe.

§ 195. Odległość między zamkniętymi drzwiami przystankowymi dźwigu a przeciwległą ścianą lub inną przegrodą powinna wynosić co najmniej:

- 1) dla dźwigów osobowych — 1,6 m,
- 2) dla dźwigów towarowych małych — 1,8 m,
- 3) dla dźwigów szpitalnych i towarowych — 3 m.

§ 196. 1. Szyby dźwigów z napędem elektrycznym powinny być oddylatowane od ścian i stropów budynku.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy budynków produkcyjnych i magazynowych oraz budynków wysokościowych, chyba że zastosowanie dylatacji wynika ze względów użytkowych lub konstrukcyjnych.

§ 197. 1. Zespoły napędowe w maszynowni dźwigu powinny być zamocowane w sposób uniemożliwiający przenoszenie się drgań na konstrukcję budynku.

2. Sytuowanie maszynowni dźwigów obok pokoiw mieszkalnych jest zabronione. Nie dotyczy to kondygnacji nadbudowanej lub powstałej w wyniku adaptacji strychu na cele mieszkalne, z zachowaniem warunków określonych w § 96.

§ 198. Szyby i maszynownie mogą być umieszczane poza obrębem budynków, pod warunkiem zapewnienia w nich minimalnej temperatury +5°C.

§ 199. Prowadzenie bezpośrednio pod szybami dźwigowymi dróg komunikacyjnych oraz sytuowanie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi jest zabronione. Nie dotyczy to małych dźwigów towarowych o udźwigu do 250 kg, jeżeli strop pod szymbem dźwigu wytrzymuje obciążenie co najmniej 5000 N/m<sup>2</sup>.

§ 200. W szpitalach i budynkach opieki społecznej każdy dźwig powinien być umieszczony w odrębnym szybie. W innych budynkach w jednym szybie można umieszczać nie więcej niż 3 dźwigi.

§ 201. W szybach dźwigowych można umieszczać wyłącznie urządzenia i przewody związane z pracą i konserwacją dźwigu.

§ 202. Szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia maszynowni, szyby oraz podszybia dźwigów określają przepisy techniczne wydane przez Urząd Dozoru Technicznego.

## Dział V

### BEZPIECZEŃSTWO KONSTRUKCJI

§ 203. Budynki i urządzenia z nimi związane powinny być projektowane i wykonywane w taki sposób, aby obciążenia mogące na nie działać w trakcie budowy i użytkowania nie prowadziły do:

- 1) zniszczenia całości lub części obiektu,
- 2) przemieszczeń i odkształceń o niedopuszczalnej wielkości,
- 3) uszkodzenia części obiektów, połączeń lub zainstalowanego wyposażenia w wyniku znacznych przemieszczeń elementów konstrukcji,
- 4) zniszczenia na skutek wypadku, w stopniu nieproporcjonalnym do jego przyczyny.

§ 204. 1. Konstrukcja budynku powinna spełniać warunki zapewniające nieprzekroczenie stanów granicznych nośności oraz stanów granicznych przydatności do użytkowania w żadnym z jego elementów i w całej konstrukcji.

2. Stany graniczne nośności uważa się za przekroczone, jeżeli konstrukcja powoduje zagrożenie bezpieczeństwa ludzi znajdujących się w budynku oraz w jego pobliżu, a także zniszczenie wyposażenia lub przechowywanego mienia.

3. Stany graniczne przydatności do użytkowania uważa się za przekroczone, jeżeli wymagania użytkowe dotyczące konstrukcji nie są dotrzymywane. Oznacza to, że w konstrukcji budynku nie mogą wystąpić:

- 1) lokalne uszkodzenia, w tym również rysy, które mogą ujemnie wpływać na przydatność użytkową, trwałość i wygląd konstrukcji, jej części, a także przyległych do niej niekonstrukcyjnych części budynku,
- 2) odkształcenia ujemnie wpływające na wygląd konstrukcji i jej przydatność użytkową (włączając w to również funkcjonowanie maszyn i urządzeń) oraz uszkodzenia części niekonstrukcyjnych budynku i elementów wykończenia,
- 3) drgania dokuczliwe dla ludzi lub powodujące uszkodzenia budynku, jego wyposażenia oraz przechowywanych przedmiotów, a także ograniczające jego użytkowanie zgodnie z przeznaczeniem.

4. Warunki bezpieczeństwa konstrukcji, o których mowa w ust. 1, uznaje się za spełnione, jeżeli konstrukcja ta odpowiada Polskim Normom projektowania i obliczania konstrukcji.

§ 205. Na terenach podziemnej eksploatacji górniczej powinny być stosowane zabezpieczenia konstrukcji budynków, odpowiednie do kategorii szkód górniczych.

§ 206. Rozbudowa, przebudowa oraz zmiana przeznaczenia budynku powinny być poprzedzone oceną stanu technicznego konstrukcji i elementów budynku, z uwzględnieniem stanu podłoża gruntowego.

## DZIAŁ VI

### BEZPIECZEŃSTWO POŻAROWE

#### Rozdział 1

#### Zasady ogólne

§ 207. 1. Budynek powinien być usytuowany na działce, zaprojektowany i wybudowany w sposób zapobiegający powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru.

2. Budynek i urządzenia z nim związane powinny być zaprojektowane i wykonane w sposób zapewniający w razie pożaru:

- 1) nośność konstrukcji przez założony czas,
- 2) ewakuację ludzi,
- 3) prowadzenie akcji ratowniczej oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się pożaru w obiekcie i na sąsiednie obiekty.

3. Przepisy dotyczące bezpieczeństwa pożarowego stosuje się również, z uwzględnieniem § 2 ust. 2, do budynków istniejących, jeżeli zagrażają one życiu ludzi.

§ 208. 1. Wymagania dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego budynku i jego części wynikają z przeznaczenia i sposobu użytkowania budynku, zagrożenia wybuchem oraz występującego obciążenia ogniowego i są ustalane zgodnie z rozporządzeniem, przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej i przeciwwybuchowej oraz Polskimi Normami.

2. Wymagania dotyczące dróg pożarowych, instalacji sygnalizacyjno-alarmowych, stałych i półstałych instalacji gaśniczych, stref zagrożenia wybuchem, przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz podział budynków z uwagi na kategorie zagrożenia ludzi (ZL I — ZL V) określają przepisy o ochronie przeciwpożarowej.

§ 209. Wymagania dotyczące budynku produkcyjnego i magazynowego określa się w zależności od obciążenia ogniowego, wysokości oraz zagrożenia wybuchem.

§ 210. Części budynku wydzielone na całej ich wysokości ścianami oddzieleni przeciwpożarowych traktuje się jako odrębne budynki.

§ 211. 1. Przepisów § 231, 239 ust. 3 pkt 3, § 242 ust. 1, § 243 ust. 1, § 245 ust. 1 pkt 2, § 255, 256 ust. 3 oraz § 272 ust. 4, zawartych w dziale VI, w zakresie kategorii ZL III, nie stosuje się do budynków i pomieszczeń przeznaczonych do zakwaterowania osób osadzonych.

2. Przepisów § 231 i 239 ust. 3 pkt 3 nie stosuje się do zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich.

## Rozdział 2

**Odporność pożarowa budynków**

budynków, podanych w kolejności od najwyższej do najniższej i oznaczonych literami: A, B, C, D i E.

2. Klasę odporności pożarowej budynku lub jego części należy ustalać według poniższej tabeli:

§ 212. 1. Ustanawia się pięć klas odporności pożarowej

| Klasa odporności pożarowej | Budynki produkcyjne i magazynowe                                                                                                                                                          | Budynki zaliczone do kategorii zagrożenia ludzi ZL <sup>*)</sup>                                                                                                                                   |
|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1                          | 2                                                                                                                                                                                         | 3                                                                                                                                                                                                  |
| A                          | Budynki ze strefą pożarową o obciążeniu ogniowym większym od 4000 MJ/m <sup>2</sup>                                                                                                       | —                                                                                                                                                                                                  |
| B                          | Budynki zawierające strefę pożarową o obciążeniu ogniowym od 2000 do 4000 MJ/m <sup>2</sup> oraz budynki wysokie i wysokościowe ze strefą o obciążeniu ogniowym do 2000 MJ/m <sup>2</sup> | a) liczące powyżej 2 kondygnacji kategorii: ZL I, ZL II, ZL V<br>b) wysokie i wysokościowe kategorii ZL III<br>c) wysokościowe kategorii ZL IV                                                     |
| C                          | Budynki ze strefą pożarową o obciążeniu ogniowym od 1000 do 2000 MJ/m <sup>2</sup> oraz budynki średniowysokie ze strefą o obciążeniu ogniowym do 1000 MJ/m <sup>2</sup>                  | a) dwukondygnacyjne kategorii: ZL I, ZL II, ZL V<br>b) powyżej 2 kondygnacji niskie i średniowysokie kategorii ZL III<br>c) powyżej 3 kondygnacji niskie, średniowysokie i wysokie kategorii ZL IV |
| D                          | Budynki ze strefą pożarową o obciążeniu ogniowym od 500 do 1000 MJ/m <sup>2</sup> oraz wielokondygnacyjne budynki niskie ze strefą o obciążeniu ogniowym do 500 MJ/m <sup>2</sup>         | a) jednokondygnacyjne kategorii ZL II<br>b) do 2 kondygnacji kategorii ZL III<br>c) trzykondygnacyjne kategorii ZL IV                                                                              |
| E                          | Budynki jednokondygnacyjne ze strefą pożarową o obciążeniu ogniowym do 500 MJ/m <sup>2</sup>                                                                                              | a) jednokondygnacyjne z elementów nie rozprzestrzeniających ognia kategorii: ZL I i ZL V<br>b) do 2 kondygnacji kategorii ZL IV                                                                    |

<sup>\*)</sup> Kategorie zagrożenia ludzi określają przepisy o ochronie przeciwpożarowej.

3. Klasę odporności pożarowej podziemnej części budynku ustala się odrębnie w zależności od występującego w tej części budynku obciążenia ogniowego lub kategorii zagrożenia ludzi, przy czym nie może być ona niższa niż C.

4. Jeżeli część podziemna budynku jest zaliczona do kategorii zagrożenia ludzi, przy ustalaniu klasy odporności pożarowej budynku liczbę jego kondygnacji określa suma kondygnacji podziemnych i nadziemnych.

5. W budynku wielokondygnacyjnym, którego kondygnacje są zaliczone do różnych kategorii zagrożenia ludzi albo przeznaczone na cele produkcyjne lub magazynowe, klasy odporności pożarowej określa się dla poszczególnych kondygnacji odrębnie. Klasa odporności pożarowej części niższej budynku nie może być niższa od klasy odporności pożarowej części budynku położonej nad nią.

6. Pomieszczenie produkcyjne, magazynowe lub inne pomieszczenie technologiczne, usytuowane w budynku zaliczonym do kategorii zagrożenia ludzi, powinno być wydzielone ścianami i stropami oddzielenie przeciwpożarowych o odporności ogniowej, wynikającej z obciążenia ogniowego, występującego w tym pomieszczeniu, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

7. Pomieszczenie, w którym są umieszczone przeciwpożarowe zbiorniki wodne i pompy stałych instalacji gaśniczych oraz maszynownia wentylacji do celów przeciwpożarowych, powinno być obudowane ścianami i stropami o odporności ogniowej przewidzianej dla ścian i stropów oddzielenie przeciwpożarowych, zgodnie z § 233.

§ 213. Wymagania dotyczące klasy odporności pożarowej budynków, określone w § 212, nie dotyczą budynków:

1) do trzech kondygnacji:

- a) mieszkalnych w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej,
- b) mieszkalnych i administracyjnych w gospodarstwach leśnych,

2) wolno stojących do dwóch kondygnacji:

- a) przeznaczonych do celów turystyki i wypoczynku o kubaturze do 1500 m<sup>3</sup>,
- b) gospodarczych w budownictwie zagrodowym i w gospodarstwach leśnych, z zachowaniem wymagań dotyczących stref pożarowych,
- c) przeznaczonych do wykonywania zawodu lub działalności usługowej i handlowej o kubaturze do 1000 m<sup>3</sup>.

§ 214. 1. Jeżeli budynek wielokondygnacyjny jest chroniony samoczynnymi, stałymi urządzeniami gaśniczymi, można obniżyć klasę odporności pożarowej o jedną w stosunku do klasy wynikającej z § 212, a w budynkach jednokondygnacyjnych przyjąć klasę E odporności pożarowej budynku.

2. Obniżenie klasy odporności pożarowej nie dotyczy budynków wysokościowych oraz budynków zaliczonych do kategorii ZL II, niezależnie od ich wysokości.

§ 215. 1. Dopuszcza się budowę, w klasie E odporności pożarowej, jednokondygnacyjnych budynków produkcyjnych i magazynowych o obciążeniu ogniowym przekraczającym 500 MJ/m<sup>2</sup> pod warunkiem zastosowania:

- 1) wszystkich elementów budynku nie rozprzestrzeniających ognia,
  - 2) samoczynnych urządzeń oddymiających, jeżeli powierzchnia użytkowa budynku przekracza 1000 m<sup>2</sup>.
2. Obniżenie klasy odporności pożarowej budynków,
- w wypadkach wymienionych w ust. 1 oraz w § 214 ust. 1, nie dotyczy oddzieleni przeciwpożarowych.
- § 216. 1. Elementy budynku zaliczonego do odpowiedniej klasy odporności pożarowej powinny odpowiadać warunkom określonym w poniższej tabeli:

| Klasa odporności pożarowej budynku | Elementy budynku                                           |                          |                                   |                          |                                    |                          |                                       |                          |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------|--------------------------|-----------------------------------|--------------------------|------------------------------------|--------------------------|---------------------------------------|--------------------------|
|                                    | Główna konstrukcja nośna<br>(ściany, słupy, podciąg, ramy) |                          | Stropy                            |                          | Ścianki działowe i ściany osłonowe |                          | Dachy, tarasy konstrukcja nośna dachu |                          |
|                                    | minimalna odporność ogniowa w min                          | rozprzestrzenianie ognia | minimalna odporność ogniowa w min | rozprzestrzenianie ognia | minimalna odporność ogniowa w min  | rozprzestrzenianie ognia | minimalna odporność ogniowa w min     | rozprzestrzenianie ognia |
| 1                                  | 2                                                          | 3                        | 4                                 | 5                        | 6                                  | 7                        | 8                                     | 9                        |
| A                                  | 240                                                        | NRO                      | 120                               | NRO                      | 60                                 | NRO                      | 30                                    | NRO                      |
| B                                  | 120                                                        | NRO                      | 60                                | NRO                      | 30*)                               | NRO                      | 30                                    | NRO                      |
| C                                  | 60                                                         | NRO                      | 60                                | NRO                      | 15*)                               | NRO                      | 15                                    | NRO                      |
| D                                  | 30                                                         | NRO                      | 30                                | NRO                      | (—)                                | SRO**)                   | (—)                                   | SRO**)                   |
| E                                  | (—)                                                        | SRO                      | (—)                               | SRO                      | (—)                                | SRO                      | (—)                                   | SRO                      |

Oznaczenia w tabeli:

min — minuty,

NRO — nie rozprzestrzeniające ognia,

SRO — słabo rozprzestrzeniające ogień,

(—) — nie stawia się wymagań,

\*) — dla komór zsypów na odpadki — 60 min, drzwi — 30 min,

\*\*) — dla budynku kategorii ZL II jest wymagane NRO

2. W budynku niskim kategorii ZL IV można stosować od strony zewnętrznej izolacje termiczne i okładziny ścian słabo rozprzestrzeniające ogień.

3. Warunki w zakresie rozprzestrzeniania ognia nie dotyczą ścianek działowych w obrębie jednego mieszkania w niskich i średniowysokich budynkach kategorii ZL IV.

4. Obudowa poziomych dróg ewakuacyjnych w budynkach klasy E i D odporności pożarowej powinna mieć odporność ogniową co najmniej 15 min i uwzględniać przepisy § 217.

5. W ścianach zewnętrznych budynku kategorii ZL II mogą być stosowane materiały izolacyjne palne, jeżeli osłaniająca je od wewnątrz okładzina ścian jest wykonana z materiału niepalnego. Odporność ogniową okładziny powinna wynosić co najmniej:

- 1) w budynku klasy B — 60 min,
- 2) w budynku klasy C i D — 30 min.

§ 217. W budynku kategorii ZL IV zagrożenia ludzi i w hotelu odporność ogniową ścian oddzielających mieszkania lub pokoje hotelowe od dróg komunikacji ogólnej oraz innych mieszkań lub pokoi hotelowych powinna wynosić nie mniej niż:

- 1) w budynku niskim i średniowysokim — 30 min,
- 2) w budynku wysokim i wysokościowym oraz między budynkami jednorodinnymi bliźniaczymi, szeregowymi lub atrialnymi — 60 min.

§ 218. 1. Dach lub stropodach budynku niższego, przylegającego do ściany z otworami w budynku wyższym, powinien być wykonany z materiałów niepalnych oraz mieć niepalne pokrycie części połaci o szerokości co najmniej 8 m, licząc od ściany budynku wyższego.

2. Odporność ogniową części dachu lub stropodachu, o której mowa w ust. 1, powinna wynosić co najmniej 30 min.

3. W części połaci dachu lub stropodachu, określonej w ust. 1, mogą znajdować się tylko wyloty kanałów wentylacyjnych i spalinowych od aparatów gazowych oraz rury wentylujące pionowo kanalizacyjne.

4. Warunków określonych w ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli najniższy położony otwór w ścianie budynku wyższego znajduje się w odległości co najmniej 10 m od dachu budynku niższego, a obciążenie ogniowe w budynku niższym nie przekracza 2000 MJ/m<sup>2</sup>.

§ 219. 1. W budynkach zaliczonych do kategorii ZL III i ZL IV dopuszcza się adaptację poddasza o konstrukcji drewnianej na cele mieszkalne, biurowe itp., pod warunkiem oddzielenia konstrukcji poddasza od pomieszczeń użytkowych przegrodami:

- 1) w budynku niskim — o odporności ogniowej co najmniej 30 min,
- 2) w budynku średniowysokim i wysokim — o odporności ogniowej co najmniej 60 min.

2. Wysokość budynków, o których mowa w ust. 1, określa się według stanu przed adaptacją poddasza.

§ 220. Ściany i stropy wydzielające kotłownię o wydajności powyżej 58 kW (50.000 kcal/h), opalane olejem lub gazem, zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej, powinny mieć odporność ogniową co najmniej 60 min, a zamknięcia otworów w ścianach i stropach co najmniej 30 min, natomiast w budynkach wysokościowych odpowiednio 120 i 60 min.

§ 221. 1. Nad помещением zagrożonym wybuchem należy stosować lekki dach, wykonany z materiałów niepalnych lub trudno zapalnych, o masie nie przekraczającej 75 kg/m<sup>2</sup> rzutu, licząc bez obciążeń od elementów konstrukcji nośnej dachu, takich jak podciąg, więzary i belki.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy помещения, w którym łączna powierzchnia urządzeń odciążających (przeciwwybuchowych), jak przepony, klapy oraz otwory oszlone szkłem zwykłym, jest większa niż 0,065 m<sup>2</sup>/m<sup>3</sup> kubatury помещения.

3. Ściany oddzielające помещение zagrożone wybuchem od innych помещений powinny być odporne na parcie o wartości 15 kN/m<sup>2</sup> (15 kPa).

§ 222. 1. Помещение zagrożone wybuchem należy sytuować na najwyższej kondygnacji budynku.

2. W wypadkach uzasadnionych względami technologicznymi dopuszcza się odstępstwa od przepisu ust. 1, pod warunkiem zapewnienia odpowiednich instalacji i urządzeń przeciwwybuchowych, jeżeli wyrazi na to zgodę właściwy organ państwowego nadzoru budowlanego.

§ 223. 1. W ścianach zewnętrznych budynku, z zastrzeżeniem § 224, odległość między otworami w pionie powinna wynosić co najmniej 0,8 m.

2. Jako równorzędne rozwiązania można stosować oddzielenie poziome w formie daszków, gzymsów i balkonów o wysięgu co najmniej 0,5 m lub też inne oddzielenie poziome i pionowe o łącznej długości co najmniej 0,8 m.

3. Elementy poziome, wymienione w ust. 2, powinny mieć odporność ogniową wymaganą w stosunku do ścian osłonowych budynku i być wykonane z materiałów niepalnych.

4. Warunki określone w ust. 1 i 2 nie dotyczą otworów

w holach i ciągach komunikacyjnych budynków oraz portfenetrów w budynkach kategorii ZL IV niskich i średnio-wysokich.

§ 224. W budynku powyżej dwóch kondygnacji, w помещениach przeznaczonych na magazyny o obciążeniu ogniowym większym od 500 MJ/m<sup>2</sup>, wysokość pasa między oknami na sąsiednich kondygnacjach nie może być mniejsza niż 1,2 m.

§ 225. Warstwy elewacyjne ścian zewnętrznych budynku wysokiego i wysokościowego powinny być wykonane z materiałów niepalnych, a w wypadku okładzin szklanych, należy zastosować szkło o podwyższonej wytrzymałości na uderzenia, tłukące się na drobne, nieostre odłamki.

### Rozdział 3

#### Strefy pożarowe i oddzielenia przeciwpożarowe

§ 226. Strefę pożarową może stanowić:

- 1) budynek albo jego część oddzielona od innych budynków lub innych części budynku elementami oddzielenia przeciwpożarowych bądź też pasami wolnego terenu o szerokości nie mniejszej niż dopuszczalne odległości od innych obiektów budowlanych, określonych w § 270—272,
- 2) powierzchnia składowiska oddzielonego od innych obiektów budowlanych ścianami o odporności ogniowej co najmniej 240 min. i wysokości co najmniej 0,5 m powyżej poziomu składowania lub wolnymi pasami terenu o szerokości nie mniejszej niż dopuszczalna odległość tego składowiska od innych obiektów budowlanych,
- 3) w budynkach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi każda kondygnacja budynku, oddzielona od innych kondygnacji w sposób zabezpieczający przed przenikaniem ognia zgodnie z § 216 ust. 1 oraz § 245 i 246.

§ 227. 1. Dopuszczalne wielkości stref pożarowych w budynkach produkcyjnych i magazynowych określa poniższa tabela:

| Rodzaj stref pożarowych                          | Obciążenie ogniowe w MJ/m <sup>2</sup> | Dopuszczalne powierzchnie stref pożarowych w budynkach, w m <sup>2</sup> |                                                 |                           |
|--------------------------------------------------|----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------|
|                                                  |                                        | jednokondygnacyjnych                                                     | niskich powyżej 1 kondygnacji i średniowysokich | wysokich i wysokościowych |
| 1                                                | 2                                      | 3                                                                        | 4                                               | 5                         |
| Strefy pożarowe z помещением zagrożonym wybuchem | powyżej 4000                           | 1000                                                                     | —                                               | —                         |
|                                                  | od 2000 do 4000                        | 2000                                                                     | —                                               | —                         |
|                                                  | od 1000 do 2000                        | 4000                                                                     | 1000                                            | —                         |
|                                                  | od 500 do 1000                         | 6000                                                                     | 2000                                            | —                         |
|                                                  | do 500                                 | 8000                                                                     | 3000                                            | 500                       |
| Strefy pożarowe pozostałe                        | powyżej 4000                           | 2000                                                                     | 1000                                            | —                         |
|                                                  | od 2000 do 4000                        | 4000                                                                     | 2000                                            | —                         |
|                                                  | od 1000 do 2000                        | 8000                                                                     | 4000                                            | —                         |
|                                                  | od 500 do 1000                         | 15000                                                                    | 8000                                            | 1000                      |
|                                                  | do 500                                 | 20000                                                                    | 10000                                           | 2500                      |

2. Strefy pożarowe w podziemnej części budynków, o których mowa w ust. 1, nie mogą przekroczyć 50% powierzchni określonych w tabeli.

§ 228. 1. W budynku produkcyjnym i magazynowym strefy pożarowe mogą być powiększone o 100% przy zastosowaniu stałych wodnych urządzeń gaśniczych, a o 50% — przy zastosowaniu samoczynnych urządzeń oddymiających.

2. Powiększenia powierzchni, o których mowa w ust. 1, podlegają sumowaniu.

§ 229. 1. W jednokondygnacyjnym budynku produkcyjnym i magazynowym, nie zagrożonym wybuchem, oraz na ostatniej kondygnacji wielokondygnacyjnego budynku

o takim przeznaczeniu wielkości stref pożarowych można powiększyć o 100%, jeżeli:

- 1) budynek jest wykonany z elementów nie rozprzestrzeniających ognia,
- 2) zastosowano samoczynne urządzenia oddymiające.

2. W jednokondygnacyjnym budynku produkcyjnym i magazynowym wielkości stref pożarowych nie ogranicza się, pod warunkiem zastosowania stałych urządzeń tryskaczowych i samoczynnych urządzeń oddymiających.

§ 230. 1. W budynkach kategorii zagrożenia ludzi (ZL) wielkości stref pożarowych określa poniższa tabela:

| Kategoria zagrożenia ludzi | Dopuszczalna powierzchnia stref pożarowych dla budynków w m <sup>2</sup> |                              |                              |                          |
|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------|------------------------------|------------------------------|--------------------------|
|                            | jednokondygnacyjnych bez ograniczenia wysokości                          | o wysokości do 12 m włącznie | o wysokości do 25 m włącznie | o wysokości powyżej 25 m |
| 1                          | 2                                                                        | 3                            | 4                            | 5                        |
| ZL I, ZL V                 | 15000                                                                    | 10000                        | 5000                         | 2500                     |
| ZL II                      | 8000                                                                     | 5000                         | 3500                         | 2000                     |
| ZL III                     | 10000                                                                    | 8000                         | 5000                         | 2500                     |
| ZL IV                      | 10000                                                                    | 8000                         | 6000                         | 2500                     |

2. Strefy pożarowe w podziemnej części budynków, o których mowa w ust. 1, nie mogą przekroczyć 50% powierzchni określonych w tabeli dla pierwszej kondygnacji budynku.

3. W wypadku zastosowania stałych urządzeń tryskaczowych, powierzchnie stref pożarowych w budynkach, o których mowa w ust. 1, mogą być powiększone o 100%, a przy zastosowaniu samoczynnych urządzeń oddymiających — o 50%. Nie dotyczy to budynków wysokich i wysokościowych.

4. Powiększenia powierzchni, o których mowa w ust. 3, podlegają sumowaniu.

§ 231. 1. Przy określaniu wielkości stref pożarowych powierzchnie kondygnacji połączonych ze sobą nie zamykanymi otworami należy sumować.

2. W budynku o zróżnicowanej wysokości dopuszczalne powierzchnie stref pożarowych przyjmuje się oddzielnie dla każdej części budynku.

§ 232. 1. W budynkach inwentarskich wielkości stref pożarowych określa poniższa tabela:

| Liczba kondygnacji | Dopuszczalna powierzchnia strefy pożarowej w m <sup>2</sup> |                            |
|--------------------|-------------------------------------------------------------|----------------------------|
|                    | przy hodowli ściółkowej                                     | przy hodowli bezściółkowej |
| 1                  | 2                                                           | 3                          |
| jedna              | 5000                                                        | nie ogranicza się          |
| dwie               | 2500                                                        | 5000                       |
| powyżej dwóch      | 1000                                                        | 2500                       |

2. W wypadku stosowania w budynku ścian silnie rozprzestrzeniających ogień, strefę pożarową należy zmniejszyć do 25% wartości podanej w ust. 1, a w wypadku jednokondygnacyjnego budynku przeznaczonego do hodo-

wli bezściółkowej, strefę pożarową ogranicza się do 5000 m<sup>2</sup>.

§ 233. Ściany i stropy oddzielenia przeciwpożarowego powinny być wykonane z materiałów niepalnych i odpowiadać wymaganiom określonym w tabeli:

| Klasa odporności<br>pożarowej budynku | Minimalna odporność<br>ogniowa oddzielenia<br>przeciwpożarowego w min | Minimalna odporność<br>ogniowa drzwi*) w min |
|---------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|
| 1                                     | 2                                                                     | 3                                            |
| A                                     | 240                                                                   | 120 lub 2 × 60                               |
| B i C                                 | 120                                                                   | 60 lub 2 × 30                                |
| D i E                                 | 60                                                                    | 30 lub 2 × 15                                |

\*) Przy zastosowaniu pary drzwi należy wykonać przedsionek o najmniejszym wymiarze rzutu poziomego 1,4 m z materiałów niepalnych, wentylowany (co najmniej wentylacja grawitacyjna), o odporności ogniowej ścian i stropu co najmniej 60 min. Drzwi powinny być zaopatrzone w samozamykacze lub urządzenia zamykające je samoczynnie w razie pożaru.

§ 234. 1. Ścianę oddzielenia przeciwpożarowego należy wznosić na własnym fundamencie lub na stropie, którego odporność ogniowa nie jest niższa od odporności ogniowej tej ściany.

2. Dopuszcza się wypełnienie otworu w ścianie oddzielenia przeciwpożarowego luksferami, cegłą szklaną lub innym materiałem o podobnych właściwościach, jednak na powierzchni nie większej niż 10% ściany, przy czym ogólna powierzchnia otworów wypełnionych tym materiałem i innych otworów zamykanych nie może przekraczać łącznie 25% powierzchni ściany.

3. W stropie oddzielenia przeciwpożarowego dopuszcza się stosowanie otworów o łącznej powierzchni do 0,5% powierzchni stropu, z zamknięciem o odporności ogniowej równej połowie odporności ogniowej stropu.

4. Przepusty instalacyjne w ścianie lub stropie oddzielenia przeciwpożarowego powinny mieć odporność ogniową równą odporności ogniowej tego oddzielenia, z wyjątkiem wypadków, o których mowa w § 269 ust. 3.

5. Przepusty instalacyjne przez zewnętrzne ściany budynku, znajdujące się poniżej poziomu terenu, powinny być zabezpieczone przed możliwością przenikania gazu do wnętrza budynku.

6. Jeżeli ze względów technologicznych lub użytkowych jest niezbędne zastosowanie nie zamykanego otworu w ścianie oddzielenia przeciwpożarowego, pomieszczenia po jej obu stronach powinny być połączone korytarzem (tunelem) o długości co najmniej 4 m, obudowanym ścianami i stropem z materiałów niepalnych, o odporności ogniowej co najmniej 60 min. Korytarz (tunel) powinien być na całej długości chroniony urządzeniem tryskaczowym lub zraszaczowym uruchamianym samoczynnie.

§ 235. W budynku z dachem rozprzestrzeniającym ogień ściany oddzielenia przeciwpożarowego należy wyprowadzić ponad pokrycie dachu na wysokość co najmniej 0,3 m lub zastosować inne, równorzędne rozwiązanie.

## Rozdział 4

### Drogi ewakuacyjne

§ 236. 1. Z pomieszczenia, w którym mogą przebywać ludzie, należy zapewnić bezpieczne wyjście, prowadzące bezpośrednio lub pośrednio na przestrzeń otwartą, do innej strefy pożarowej bądź na poziome lub pionowe drogi komunikacji ogólnej, zwane dalej „drogami ewakuacyjnymi”.

2. Wyjścia z pomieszczeń na drogi ewakuacyjne powinny być zamykane drzwiami.

3. Drzwi ewakuacyjne z budynku powinny otwierać się na zewnątrz.

§ 237. 1. Długość przejścia w pomieszczeniu, mierzona od najdalszego miejsca, w którym może przebywać człowiek, do wyjścia na drogę ewakuacyjną nie powinna przekraczać w pomieszczeniach:

- 1) zagrożonych wybuchem — 40 m,
- 2) produkcyjnych i magazynowych o obciążeniu ogniowym przekraczającym 500 MJ/m<sup>2</sup> w budynkach wielokondygnacyjnych — 75 m,
- 3) produkcyjnych i magazynowych o obciążeniu ogniowym przekraczającym 500 MJ/m<sup>2</sup> w budynkach jednokondygnacyjnych — 100 m,
- 4) zaliczanych do kategorii ZL I, ZL II, ZL III i ZL V — 40 m.

2. Nie ogranicza się długości przejść, o których mowa w ust. 1, w pomieszczeniach produkcyjnych i magazynowych o obciążeniu ogniowym do 500 MJ/m<sup>2</sup>, w pomieszczeniach ZL IV oraz w pomieszczeniach nie przeznaczonych na pobyt ludzi.

3. W pomieszczeniach o wysokości przekraczającej 5 m długość przejść, o których mowa w ust. 1, może być powiększona o 25%.

4. Przy zastosowaniu urządzeń tryskaczowych długość przejść, o których mowa w ust. 1, może być powiększona o 100%, a przy zastosowaniu samoczynnych urządzeń oddymiających — o 50%.

5. Powiększenia długości, o których mowa w ust. 4, podlegają sumowaniu.

§ 238. 1. Przejścia do drogi ewakuacyjnej nie mogą prowadzić przez sąsiednie pomieszczenia, jeżeli są one zagrożone wybuchem i nie oddzielone od siebie przedsionkiem, o którym mowa w § 233.

2. Z pomieszczenia należy zapewnić co najmniej dwa wyjścia ewakuacyjne, jeżeli:

- 1) powierzchnia pomieszczenia zagrożonego wybuchem przekracza 100 m<sup>2</sup>,
- 2) powierzchnia pomieszczenia produkcyjnego lub magazynowego, o obciążeniu ogniowym powyżej 500 MJ/m<sup>2</sup> lub kategorii ZL I, ZL II, ZL III i ZL V, przekracza 300 m<sup>2</sup>,
- 3) powierzchnia pomieszczenia produkcyjnego lub magazynowego o obciążeniu ogniowym do 500 MJ/m<sup>2</sup> przekracza 1000 m<sup>2</sup> bądź gdy długość przejścia w nich jest większa niż 50 m, bez względu na to, na której kondygnacji pomieszczenie jest usytuowane,
- 4) liczba osób mogących przebywać jednocześnie w pomieszczeniu przekracza 50, a w pomieszczeniu zaliczonym do kategorii ZL II — 30.

§ 239. 1. Wyjścia ewakuacyjne z pomieszczenia zagrożonego wybuchem, prowadzące na drogę ewakuacyjną, powinny być zamknięte przedSIONkami odpowiadającymi wymaganiom § 233.

2. Szerokość wyjścia ewakuacyjnego (drzwi) należy dostosować do liczby osób mogących przebywać jednocześnie w pomieszczeniu, przyjmując 0,6 m szerokości wyjścia na 100 osób, lecz nie mniej niż 0,9 m w świetle.

3. Drzwi stanowiące wyjście ewakuacyjne powinny otwierać się na zewnątrz pomieszczeń:

- 1) zagrożonych wybuchem,
- 2) do których jest możliwe niespodziewane przedostanie się mieszanin wybuchowych lub substancji trujących, duszących bądź innych mogących utrudnić ewakuację,
- 3) w których może przebywać jednocześnie więcej niż 50 osób,
- 4) magazynowych o powierzchni ponad 200 m<sup>2</sup>,
- 5) z których zachodzi konieczność ewakuacji ludzi na noszach.

4. Stosowanie drzwi obrotowych i podnoszonych na drogach ewakuacyjnych jest zabronione.

5. Stosowanie na drogach ewakuacyjnych drzwi rozsuwanych, jeżeli służą one wyłącznie do ewakuacji, jest zabronione.

6. Na drogach ewakuacyjnych drzwi rozsuwane, które nie służą wyłącznie do ewakuacji, powinny spełniać następujące warunki:

- 1) konstrukcja drzwi — zapewniać otwieranie automatyczne i ręczne oraz wykluczać możliwość ich zablokowania,
- 2) w razie pożaru lub awarii drzwi — zapewniać ich samoczynne rozsuniecie i pozostanie w pozycji otwartej.

7. W bramach i ścianach przesuwanych na drogach ewakuacyjnych powinny znajdować się drzwi otwierane ręcznie albo w bezpośrednim sąsiedztwie bram i ścian powinny być umieszczone i wyraźnie oznakowane drzwi, odpowiadające klasie odporności ogniowej wymaganej dla zamknięcia otworów w ścianie oddzielenia przeciwpożarowego.

8. Drzwi, bramy i inne zamknięcia otworów, w stosunku do których jest wymagana odporność ogniowa lub dymoszczelność, powinny być zaopatrzone w urządzenia zapewniające zamknięcie otworu w razie pożaru. Należy też zapewnić możliwość ręcznego otwierania drzwi służących do ewakuacji.

§ 240. Jako wyjścia ewakuacyjne z sal widowiskowych i innych o podobnym przeznaczeniu, w których następuje jednoczesna wymiana publiczności (użytkowników), nie mogą służyć wejścia do tych sal, a drogi ewakuacyjne dla wychodzących nie mogą stykać się ani krzyżować z drogami dla wchodzących.

§ 241. W ścianach stanowiących wewnętrzną obudowę dróg ewakuacyjnych w budynkach szkolnych, biurowych, produkcyjnych i magazynowych dopuszcza się umieszczenie nieotwieranych naświetli powyżej 2 m od poziomu posadzki, jeżeli przylegające pomieszczenia nie są zagrożone wybuchem i jeżeli obciążenie ogniowe w tych pomieszczeniach nie przekracza 1000 MJ/m<sup>2</sup>.

§ 242. 1. Szerokość poziomych dróg ewakuacyjnych oblicza się przyjmując 0,6 m na 100 osób mogących przebywać na danej kondygnacji budynku, jednak szerokość ta nie może być mniejsza niż 1,4 m.

2. Szerokość poziomej drogi ewakuacyjnej może być zmniejszona do 1,2 m, jeżeli na danej kondygnacji liczba przebywających tam osób nie przekroczy 20.

3. Wysokość dróg ewakuacyjnych nie może być mniejsza niż 2,2 m, natomiast wysokość przejścia, drzwi lub lokalnego obniżenia — 2 m.

§ 243. 1. Korytarze w budynku zaliczonym do kategorii zagrożenia ludzi należy dzielić na odcinki nie dłuższe niż 50 m za pomocą drzwi dymoszczelnych lub innych urządzeń technicznych, zapobiegających rozprzestrzenianiu się dymu.

2. Przestrzeń na sufitami podwieszonymi należy przedzielić w płaszczyźnie drzwi, o których mowa w ust. 1, za pomocą przegrody z materiałów niepalnych.

§ 244. 1. Na drogach ewakuacyjnych jest zabronione stosowanie:

- 1) spoczników ze stopniami,
- 2) schodów ze stopniami zabiegowymi, jeżeli schody te są jedyną drogą ewakuacyjną.

2. Na drogach ewakuacyjnych dopuszcza się stosowanie schodów wachlarzowych, pod warunkiem zachowania najmniejszej szerokości stopni określonych w § 69 ust. 5.

3. Jeżeli na drodze ewakuacyjnej stosuje się w jednym przejściu mniej niż 3 stopnie, różnica poziomów powinna być wyraźnie oznakowana.

§ 245. 1. Klatki schodowe obudowane i zamykane drzwiami należy stosować w budynkach:

- 1) niskich:
  - a) produkcyjnych i magazynowych o obciążeniu ogniowym co najmniej w jednej strefie pożarowej powyżej 500 MJ/m<sup>2</sup> lub w których znajduje się pomieszczenie zagrożone wybuchem,
  - b) kategorii ZL II,
- 2) średniowysokich:
  - a) produkcyjnych i magazynowych,
  - b) kategorii ZL I, ZL II, ZL III i ZL V.

2. Klatki schodowe, o których mowa w ust. 1, powinny mieć urządzenia zapobiegające zadymieniu lub służące do usuwania dymu.

§ 246. 1. W budynku wysokim i wysokościowym powinny być co najmniej dwie obudowane klatki schodowe, oddzielone od poziomych dróg komunikacji ogólnej przedSIONkiem, zamykanym obustronnie drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min.

2. Klatki schodowe i przedSIONki w budynku wysokim kategorii ZL II oraz w budynku wysokościowym, z wyjątkiem kategorii ZL IV, należy wyposażać w urządzenia zapobiegające ich zadymieniu.

3. Klatki schodowe i przedSIONki w budynku wysokim kategorii ZL I, ZL III i ZL V oraz w budynku wysokościowym kategorii ZL IV powinny mieć urządzenia zapobiegające zadymieniu lub służące do usuwania dymu.

4. W budynku wysokim dopuszcza się stosowanie tylko jednej klatki schodowej, jeżeli powierzchnia rzutu poziomego budynku nie przekracza 750 m<sup>2</sup>.

5. W budynku wysokim i wysokościowym kategorii ZL IV i produkcyjnym dopuszcza się wykonywanie klatek schodowych bez przedsionków, o których mowa w ust. 1, jeżeli:

- 1) każde mieszkanie lub pomieszczenie będzie oddzielone od klatki schodowej drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min,
- 2) klatki schodowe będą wyposażone w samoczynne urządzenia oddymiające,
- 3) klatki schodowe będą zamykane drzwiami dymoszczelnymi.

6. W budynku wysokim i wysokościowym drzwi z pokoi hotelowych i zamieszkania zbiorowego, prowadzące na drogi komunikacji ogólnej, powinny mieć odporność ogniową co najmniej 30 min.

§ 247. 1. W budynku wysokim i wysokościowym, z wyjątkiem kategorii ZL IV, należy przewidzieć rozwiązania zabezpieczające przed zadymieniem poziomych dróg ewakuacyjnych.

2. W obiekcie podziemnym, w którym znajdują się pomieszczenia dla ponad 100 osób, oraz w zadaszonym pasażu należy zapewnić usuwanie dymów i gazów pożarowych z tych pomieszczeń i dróg ewakuacyjnych.

§ 248. Schody stanowiące wewnętrzne połączenie pomieszczeń w mieszkaniu mogą nie spełniać warunków stawianych drogom ewakuacyjnym.

§ 249. 1. Obudowa schodów i pochylni służących celom ewakuacji powinna mieć odporność ogniową wymaganą w stosunku do ścian nośnych i stropów danego budynku.

2. Odporność ogniowa biegów, spoczników i pochylni, służących celom ewakuacji, powinna wynosić co najmniej:

- 1) w budynkach klasy A—C odporności pożarowej — 60 min,
- 2) w budynkach klasy D i E odporności pożarowej — 30 min.

3. W budynku z klatkami schodowymi, oddzielonymi na każdej kondygnacji przedsionkami zamykanymi obustronnie drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min, dopuszcza się odstąpienie od wymagań określonych w ust. 2.

4. Elementy klatek schodowych powinny być wykonane z materiałów niepalnych. Dopuszcza się ich wykonanie z drewna i innych materiałów palnych:

- 1) w budynku niskim klasy D i E odporności pożarowej z klatkami schodowymi wydzielonymi drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min,
- 2) w budynku tymczasowym,
- 3) w mieszkaniu dwukondygnacyjnym.

§ 250. Piwnice powinny być oddzielone niepalnymi ścianami i stropami o odporności ogniowej co najmniej 60 min i zamknięte drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min. Wymagania odporności ogniowej nie dotyczą drzwi do piwnic w budynku zaliczonym do kategorii ZL IV, niskim i średniowysokim. Jeżeli drzwi do piwnic znajdują się poniżej poziomu parteru, schody z tego poziomu powinny

być zabezpieczone w sposób uniemożliwiający omyłkowe zejście ludzi do piwnic w wypadku ewakuacji (np. ruchomą barierą).

§ 251. 1. W budynku o dwóch lub więcej kondygnacjach należy zapewnić możliwość wyjścia na dach od wewnątrz budynku, przynajmniej z jednej klatki schodowej.

2. W budynku wysokim i wysokościowym wyjścia na dach powinny prowadzić z każdej klatki schodowej.

3. Wyjście z klatki schodowej na strych lub poddasze piwinno być zamykane drzwiami o odporności ogniowej co najmniej:

- 1) w budynkach do trzech kondygnacji włącznie, z wyjątkiem budynków mieszkalnych — 15 min,
- 2) w budynkach powyżej trzech kondygnacji — 30 min.

4. Klapy wyjściowe na dach powinny mieć wymiary co najmniej 0,8 m × 0,8 m, a dostęp do nich powinien odpowiadać warunkom określonym w § 101.

§ 252. Schodów i pochylni ruchomych nie zalicza się do dróg ewakuacyjnych.

§ 253. 1. W budynku wysokim i wysokościowym, zaliczonym do kategorii zagrożenia ludzi ZL I, ZL II, ZL III i ZL V, oraz w innych budynkach wysokościowych przynajmniej jeden dźwig w każdej strefie pożarowej powinien być przystosowany do potrzeb ekip ratowniczych.

2. Dźwig, o którym mowa w ust. 1, powinien mieć nośność co najmniej 1000 kg i kabinę o wymiarach poziomych nie mniejszych niż 1,1 × 2,1 m. Czas przejazdu dźwigu między przystankami krańcowymi nie powinien być dłuższy niż 1 min. Spocznik dźwigu powinien być dostępny z przedsiionka klatki schodowej.

3. Dopuszcza się przystosowanie do potrzeb ekip ratowniczych dźwigu, który nie spełnia wymagań określonych w ust. 2, jeżeli hol, w którym on się znajduje, jest zamykany w razie pożaru drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 60 min.

§ 254. 1. Ściany i stropy szybu dźwigowego do celów przeciwpożarowych powinny mieć klasę odporności ogniowej wymaganą w stosunku do ścian nośnych i stropów danego budynku.

2. Szyb dźwigu przeciwpożarowego powinien być wyposażony w urządzenia do oddymiania.

§ 255. Wyjścia ewakuacyjne mogą prowadzić na podwórze (dziedziniec), do sąsiedniej strefy pożarowej lub na galerię pod warunkiem połączenia ich z przestrzenią otwartą bezpośrednio lub za pośrednictwem przejść bądź przejazdów, obudowanych jak poziome drogi komunikacji ogólnej służące celom ewakuacyjnym.

§ 256. 1. Odległość od wyjścia z pomieszczeń na drogę ewakuacyjną do wyjścia na zewnątrz budynku albo do drzwi klatki schodowej, pochylni lub dźwigu, zwaną dalej dojściem ewakuacyjnym, mierzy się wzdłuż osi dojścia.

2. Jeżeli klatki schodowe nie są obudowane i nie są zamykane drzwiami, długość dojść ewakuacyjnych mierzy się wzdłuż osi dojścia, od wyjścia z pomieszczenia do krawędzi najbliższego stopnia schodów.

3. Dopuszczalne długości dojść ewakuacyjnych określa tabela:

| Rodzaj strefy pożarowej/kategoria zagrożenia ludzi                                                                                                | Długość dojścia w m przy |                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|-----------------|
|                                                                                                                                                   | jednym dojściu           | wielu dojściach |
| 1                                                                                                                                                 | 2                        | 3               |
| Strefa pożarowa z pomieszczeniem zagrożonym wybuchem                                                                                              | 10                       | 40              |
| Strefa pożarowa o obciążeniu ogniowym powyżej 500 MJ/m <sup>2</sup> bez pomieszczenia zagrożonego wybuchem w budynku produkcyjnym lub magazynowym | 20                       | 75              |
| Strefa pożarowa o obciążeniu ogniowym do 500 MJ/m <sup>2</sup> bez pomieszczenia zagrożonego wybuchem w budynku produkcyjnym lub magazynowym      | 40                       | nie określa się |
| Kategoria ZL II                                                                                                                                   | 10                       | 30              |
| Kategoria ZL I, ZL III, ZL V                                                                                                                      | 20                       | 45              |
| Kategoria ZL IV                                                                                                                                   | 20                       | 60              |

4. Długość dojść ewakuacyjnych może być powiększona o 100%, jeżeli kondygnacja jest chroniona stałą instalacją tryskaczową, a o 50%, jeżeli droga ewakuacyjna jest chroniona przed zadymieniem.

5. Powiększenia długości, o których mowa w ust. 4, podlegają sumowaniu.

§ 257. 1. W budynku produkcyjnym i magazynowym jako dodatkową drogę ewakuacyjną dla ludzi z wyższej kondygnacji można stosować drabiny ewakuacyjne, prowadzące na dach niższej kondygnacji lub na poziom terenu, jeżeli liczba osób przebywających jednocześnie na wyższej kondygnacji nie przekracza 50, a w budynku z pomieszczeniem zagrożonym wybuchem — 15.

2. Drabiny ewakuacyjne należy umieszczać w miejscach łatwo dostępnych. Sytuowanie drabin naprzeciw świetlików i okien jest zabronione.

3. Dopuszcza się wykonywanie drabin ewakuacyjnych bez obręczy ochronnych, gdy różnica wysokości nie przekracza 3 m, z uwzględnieniem wymagań § 101.

## Rozdział 5

### Elementy wykończenia wnętrz

§ 258. W budynkach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi stosowanie do wykończenia wnętrz materiałów, których produkty rozkładu termicznego są bardzo toksyczne lub intensywnie dymiące, jest zabronione.

§ 259. Na drogach komunikacji ogólnej, służących celom ewakuacji, stosowanie materiałów łatwo zapalnych jest zabronione.

§ 260. 1. Stosowanie łatwo zapalnych wykładzin podłogowych jest zabronione:

- 1) w pomieszczeniach budynków zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi ZL II,
- 2) w pomieszczeniach, w których może przebywać jednocześnie więcej niż 50 osób,
- 3) w pomieszczeniach produkcyjnych i magazynowych.

2. Podłogi w strefie zagrożenia wybuchem powinny być wykonane z materiałów co najmniej trudno zapalnych, nie iskrzących i nie gromadzących ładunków elektrostatycznych.

§ 261. 1. W salach konferencyjnych, lokalach gastro-

nomicznych i rozrywkowych oraz w pomieszczeniach produkcyjnych wykonywanie osłon, przegród i ścianek działowych z materiałów łatwo zapalnych jest zabronione.

2. W pomieszczeniach budynków zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej, w których może przebywać jednocześnie więcej niż 50 osób, stałe elementy wyposażenia oraz wystroju wnętrz powinny być wykonane z materiałów co najmniej trudno zapalnych.

§ 262. 1. Okładziny sufitów oraz sufity podwieszone należy wykonywać z materiałów niepalnych lub niezapalnych, nie kapiących i nie odpadających pod wpływem ognia.

2. W pomieszczeniach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi ZL I, w których jednocześnie może przebywać nie więcej niż 100 osób, dopuszcza się stosowanie podwieszonych sufitów wykonanych z materiałów trudno zapalnych, nie kapiących i nie odpadających pod wpływem ognia.

3. Warunki, o których mowa w ust. 1 i 2, nie dotyczą mieszkań.

4. Przestrzeń między podwieszonym sufitem i stropem powinna być podzielona na sektory o powierzchni nie większej niż 1000 m<sup>2</sup>, a w korytarzach — przegrodami co 50 m, wykonanymi z materiałów niepalnych.

§ 263. 1. W łazienkach i saunach z piecykami gazowymi oraz termami gazowymi i elektrycznymi dopuszcza się stosowanie okładzin ściennych z materiałów palnych, z tym że odległość aparatu od wykładziny powinna wynosić co najmniej 0,3 m.

2. Stosowanie wykładzin ściennych z materiałów łatwo zapalnych w łazienkach i saunach z piecem kąpielowym na paliwo stałe jest zabronione.

§ 264. W strefie zagrożenia wybuchem należy stosować drzwi i okna nie wytwarzające przy otwieraniu i zamykaniu iskier mogących spowodować zapalenie się substancji palnych.

## Rozdział 6

### Paleniska, przewody wentylacyjne i klimatyzacyjne

§ 265. 1. Palenisko powinno być umieszczone na podłożu niepalnym o grubości co najmniej 0,15 m, a przy piecach metalowych bez nóżek — 0,3 m. Podłoga łatwo zapalna przed drzwiczkami palenisk powinna być zabezpieczona pasem materiału niepalnego o szerokości co najmniej 0,3 m, sięgającym poza krawędzie drzwiczek co najmniej po 0,3 m.

2. Palenisko otwarte może być stosowane tylko w pomieszczeniu, w którym nie występuje zagrożenie wybuchem, w odległości co najmniej 0,6 m od łatwo zapalnych części budynku. W pomieszczeniach ze stropem drewnianym palenisko otwarte powinno mieć okap wykonany z materiałów niepalnych, wystający co najmniej 0,3 m poza krawędź paleniska.

§ 266. 1. Piec metalowy lub w ramach metalowych, rury przyłączeniowe oraz otwory do czyszczenia powinny być oddalone od łatwo zapalnych, nie osłoniętych części konstrukcyjnych budynku co najmniej 0,6 m, a od osłoniętych okładziną z tynku o grubości 25 mm lub inną równorzędną okładziną — co najmniej 0,3 m.

2. Piec z kamienia, cegły, kafli i podobnych materiałów niepalnych powinien być oddalony od łatwo zapalnych, nie osłoniętych części konstrukcyjnych budynku co najmniej 0,3 m, a od osłoniętych okładziną z tynku o grubości 25 mm na siatce albo równorzędną okładziną — co najmniej 0,15 m.

§ 267. 1. Obudowa przewodów spalinowych i dymowych powinna mieć odporność ogniową co najmniej 60 min.

2. Dopuszcza się wykonanie obudowy, o której mowa w ust. 1, z cegły pełnej grubości 12 cm, murowanej na zaprawie cementowo-wapiennej, z zewnętrznym tynkiem lub spoinowaniem.

§ 268. 1. Urządzenia i przewody wentylacyjne i klimatyzacyjne w pomieszczeniu należy wykonywać z zachowaniem następujących warunków:

- 1) palne izolacje termiczne i akustyczne oraz inne palne okładziny przewodów wentylacyjnych mogą być stosowane tylko na zewnętrznej ich powierzchni, w sposób zabezpieczający przed rozprzestrzenianiem ognia,
- 2) przewody wentylacyjne prowadzone przez pomieszczenia, których nie obsługują, powinny być obudowane elementami (ściankami, okładzinami itp.) o klasie odporności ogniowej przewidzianej dla ścianek działowych tych pomieszczeń,
- 3) odległość nie izolowanych przewodów wentylacyjnych od wykładzin i powierzchni palnych powinna wynosić co najmniej 0,5 m,
- 4) w budynku zaliczonym do kategorii zagrożenia ludzi (ZL) prowadzenie przez pomieszczenia przewodów wentylacyjnych z materiałów palnych jest zabronione,
- 5) drzwiczki rewizyjne stosowane w kanałach i przewodach wentylacyjnych powinny być wykonane z materiałów niepalnych.

2. Niezależnie od wymagań określonych w ust. 1, przy wykonywaniu urządzeń wentylacyjnych i klimatyzacyjnych w pomieszczeniu zagrożonym wybuchem należy stosować:

- 1) przewody wentylacyjne i klimatyzacyjne instalowane oddzielnie dla każdego pomieszczenia (nie dotyczy to przewodów nawiewnych),
- 2) wentylatory wywiewne nie wywołujące iskier mogących spowodować zapalenie substancji palnych.

§ 269. 1. Dopuszcza się przeprowadzenie przewodów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych przez ścianę i strop oddzielenia przeciwpożarowego, pod warunkiem że nie będą nimi przepływały gazy, pary wybuchowe, włókna i pyły palne, tworzące w połączeniu z powietrzem mieszaniny wybuchowe.

2. Przewody wentylacyjne powinny być obudowane lub wyposażone w klapy odcinające, w sposób zapobiegający rozprzestrzenianiu się pożaru między strefami pożarowymi.

3. Odporność ogniowa obudowanego przewodu, klapy odcinającej lub obudowanego przewodu, wraz z klapą, powinna wynosić połowę odporności ogniowej oddzielenia przeciwpożarowego.

4. Przewody oddymiającej wentylacji pożarowej powinny mieć odporność ogniową równą odporności ogniowej, wymaganej dla stropów zgodnie z § 233.

## Rozdział 7

### Odległości między budynkami ze względu na ochronę przeciwpożarową

§ 270. 1. Jednorodzinne domy mieszkalne oraz budynki mieszkalne i gospodarcze na działkach zagrodowych ze ścianami z materiałów niepalnych i dachami nie rozprzestrzeniającymi ognia mogą być sytuowane w odległościach od granicy działki określonych w § 12.

2. Budynek usytuowany bezpośrednio przy granicy działki powinien mieć ścianę oddzielenia przeciwpożarowego od strony sąsiedniej działki, o odporności ogniowej określonej w § 233, oraz pozostałe elementy nie rozprzestrzeniające ognia.

§ 271. 1. W wolno stojących budynkach, wymienionych w § 212, oraz w budynkach inwentarskich, stodołach lub suszarniach dopuszcza się stosowanie dachów rozprzestrzeniających ogień, pod warunkiem, że odległość:

- 1) budynku od granicy działki wynosi więcej niż 12 m,
- 2) od innych budynków z dachami nie rozprzestrzeniającymi ognia wynosi więcej niż 15 m,
- 3) od innych budynków z dachami rozprzestrzeniającymi ogień wynosi więcej niż 24 m,
- 4) od małych budynków pomocniczych o powierzchni rzutu poziomego do 20 m<sup>2</sup>, bez własnego paleniska, wynosi więcej niż 5 m.

2. Stosowanie dachów rozprzestrzeniających ogień w budynkach usytuowanych w odległości mniejszej niż 24 m od granicy lasu jest zabronione.

§ 272. 1. Odległość między budynkami, z wyjątkiem zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej, nie może być mniejsza niż:

- 1) między budynkiem produkcyjnym lub magazynowym, z pomieszczeniem zagrożonym wybuchem, a innym budynkiem oraz między budynkiem produkcyjnym lub magazynowym zawierającym strefę pożarową o obciążeniu ogniowym powyżej 1000 MJ/m<sup>2</sup> a budynkiem zaliczonym do kategorii zagrożenia ludzi (ZL) — 20 m,
- 2) między budynkiem produkcyjnym lub magazynowym, bez pomieszczeń zagrożonych wybuchem i stref pożarowych o obciążeniu ogniowym poniżej 1000 MJ/m<sup>2</sup>, a budynkiem zaliczonym do kategorii zagrożenia ludzi (ZL) — 10 m,
- 3) między budynkami zaliczonymi do kategorii zagrożenia ludzi (ZL) — 10 m.

2. Najmniejsze odległości między budynkami produkcyjnymi lub magazynowymi bez pomieszczeń zagrożonych wybuchem oraz między składowiskami otwartymi określa tabela:

| Budynki przeznaczone do celów produkcyjnych i magazynowych o maksymalnym obciążeniu ogniowym strefy pożarowej w MJ/m <sup>2</sup> | Najmniejsze odległości w m od innego budynku lub składowiska otwartego o maksymalnym obciążeniu ogniowym strefy pożarowej w MJ/m <sup>2</sup> |                     |              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|--------------|
|                                                                                                                                   | do 500                                                                                                                                        | powyżej 500 do 4000 | powyżej 4000 |
| 1                                                                                                                                 | 2                                                                                                                                             | 3                   | 4            |
| do 500                                                                                                                            | 10                                                                                                                                            | 15                  | 20           |
| powyżej 500 do 4000                                                                                                               | 15                                                                                                                                            | 15                  | 20           |
| powyżej 4000                                                                                                                      | 20                                                                                                                                            | 20                  | 20           |

3. Odległości określone w ust. 1 i 2, w zależności od klasy odporności ogniowej i wielkości powierzchni oszklenia ściany od strony sąsiedniego budynku:

- 1) mogą być pomniejszone o 50% — jeżeli ściana ma odporność ogniową co najmniej 60 min i znajdują się w niej tylko jedne drzwi o odporności ogniowej co najmniej 30 min,
- 2) powinny być powiększone o 50% — jeżeli ściana ma oszklenie szkłem zwykłym na 35 — 70% jej powierzchni, a ściana sąsiedniego budynku nie spełnia warunków, o których mowa w pkt 1,
- 3) powinny być powiększone o 100% — jeżeli ściana ma oszklenie szkłem zwykłym na ponad 70% powierzchni, a ściana sąsiedniego budynku nie spełnia warunków, o których mowa w pkt 1.

4. Odległości między budynkami, o których mowa w ust. 1—3, a granicą sąsiedniej nie zabudowanej działki powinny wynosić co najmniej połowę wielkości w nich określonych, przyjmując, że może być na niej usytuowany budynek zaliczany do kategorii zagrożenia ludzi, ze ścianą mającą oszklenie szkłem zwykłym na powierzchni poniżej 35%.

5. Odległości między budynkami lub częściami budynku a innymi budynkami można pomniejszyć w stosunku do wymagań określonych w ust. 1—4, pod warunkiem zastosowania stałych, samoczynnych urządzeń gaśniczych:

- 1) przy zastosowaniu tych urządzeń w jednym z budynków — o 25%,
- 2) przy zastosowaniu tych urządzeń w obydwu budynkach — o 50%.

6. Najmniejszą odległość budynku produkcyjnego i magazynowego oraz budynku zaliczonego do kategorii zagrożenia ludzi (ZL) od granicy lasu należy przyjmować jak odległość od budynku zaliczonego do kategorii zagrożenia ludzi, zgodnie z ust. 1 i z uwzględnieniem ust. 3 i 5.

§ 273. Odległości między budynkami produkcyjnymi lub magazynowymi położonymi na jednej działce budowlanej nie normuje się, jeżeli ich łączna powierzchnia nie przekracza dopuszczalnej powierzchni strefy pożarowej.

## Rozdział 8

### Wymagania szczególne dotyczące garaży

§ 274. 1. Wymagania dotyczące klasy odporności pożarowej garaży należy przyjmować zgodnie z § 212 ust. 2 jak dla budynków o obciążeniu ogniowym do 500 MJ/m<sup>2</sup>, z zastrzeżeniem § 275 ust. 2.

2. Jednokondygnacyjny garaż o powierzchni użytkowej powyżej 100 m<sup>2</sup> powinien mieć konstrukcję nośną o odporności ogniowej co najmniej 30 min. Odległość tego garażu od innych budynków nie może być mniejsza niż 5 m, jeżeli nie zastosowano ścian oddzielenia przeciwpożarowego o odporności ogniowej co najmniej 120 min.

3. Odległość garażu wielopiętrowego od innych budynków powinna odpowiadać warunkom określonym w § 272 jak dla budynków produkcyjnych i magazynowych o obciążeniu ogniowym do 500 MJ/m<sup>2</sup>.

§ 275. 1. Pod względem bezpieczeństwa pożarowego za garaż otwarty uważa się garaż, w którym otwory w ścianach zewnętrznych stanowią co najmniej 1/3 całkowitej powierzchni tych ścian i umożliwiają odprowadzanie ciepła i dymu.

2. Garaż otwarty, którego najwyższy poziom parkowania znajduje się nie wyżej niż 25 m nad poziomem terenu, może być wykonany w klasie D odporności pożarowej, jeżeli w tym garażu:

- 1) ściany przeciwległe z otworami znajdują się w odległości nie większej niż 50 m,
- 2) ponad kondygnacjami przeznaczonymi do parkowania samochodów nie znajdują się inne pomieszczenia,
- 3) między otworami w ścianach garażu a innymi budynkami odległość jest nie mniejsza niż 10 m, z zastrzeżeniem § 19 ust. 1.

§ 276. 1. Powierzchnia strefy pożarowej w garażu zamkniętym nie może przekraczać:

- 1) w garażu nadziemnym — 5000 m<sup>2</sup>,
- 2) w garażu podziemnym — 2500 m<sup>2</sup>.

2. Powierzchnie określone w ust. 1 mogą być powiększone o 100% przy zastosowaniu stałych urządzeń gaśniczych, a o 50% — przy zastosowaniu samoczynnych urządzeń oddymiających.

3. Powiększenia powierzchni, o których mowa w ust. 2, podlegają sumowaniu.

4. Powierzchnia strefy pożarowej w garażu otwartym nie może przekraczać 30000 m<sup>2</sup>, przy czym powierzchnia użytkowa na jednej kondygnacji garażu nie może przekraczać 7500 m<sup>2</sup>.

5. W zamkniętym garażu, mającym więcej niż 50 stanowisk postojowych w jednej strefie pożarowej, należy stosować wentylację oddymiającą.

§ 277. Kondygnacje garażu podziemnego powinny mieć możliwość oddzielenia, w razie pożaru, za pomocą bram, drzwi lub innych zamknięć w sposób zabezpieczający przed przenikaniem ognia i dymu między kondygnacjami.

§ 278. 1. Na każdej kondygnacji garażu, na której liczba samochodów przekracza 50, powinny znajdować się co najmniej dwa wyjścia ewakuacyjne, przy czym jednym z tych wyjść może być wjazd lub wyjazd. Długość przejścia do wyjścia ewakuacyjnego nie może przekraczać:

- 1) w garażu zamkniętym 40 m,
- 2) w garażu otwartym 60 m.

2. Wyjście ewakuacyjne powinno być dostępne także w wypadku zamknięcia bram między strefami pożarowymi.

3. Klatki schodowe ewakuacyjne nie są konieczne, jeżeli poziom parkowania leży nie wyżej niż 3 m nad poziomem terenu. W tym wypadku jako wyjście ewakuacyjne może służyć drabina stalowa lub schody zewnętrzne.

§ 279. 1. W wypadku wbudowania garażu w budynek zaliczony do kategorii zagrożenia ludzi, należy zachować odległość w pionie co najmniej 1,5 m między wrotami garażu a oknami tego budynku. Odległość ta może wynosić 1,1 m, jeżeli wykonano nad wjazdem do garażu daszek z materiałów niepalnych o wysięgu co najmniej 0,6 m od lica ściany, wysunięty obustronnie 0,8 m poza boczne krawędzie wrót garażu, lub jeżeli wrota garażu są cofnięte o 0,8 m od lica ściany.

2. W budynku, o którym mowa w ust. 1, odległość wrót garażu wbudowanego lub dobudowanego od najbliższej krawędzi okien pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi w tym samym budynku nie może być mniejsza niż 1,5 m w rzucie poziomym.

§ 280. Połączenie garażu z domem jednorodzinny wymaga zastosowania drzwi o odporności ogniowej co najmniej 30 min. W innych budynkach połączenie takie jest dopuszczalne, pod warunkiem wykonania pośredniego przedsionka, zamykanego obustronnie drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 30 min.

§ 281. 1. Instalowanie w garażu studzienek rewizyjnych instalacji, aparatów i przewodów gazowych oraz umieszczanie otworów od palenisk lub otworów przeznaczonych do czyszczenia kanałów dymowych, spalinowych i wentylacyjnych jest zabronione.

2. Dopuszcza się prowadzenie przewodów gazowych z rur stalowych bez szwu, łączonych za pomocą spawania przez jedną kondygnację garażu, znajdującą się bezpośrednio pod budynkiem, pod warunkiem zabezpieczenia tych przewodów przed uszkodzeniem.

## Rozdział 9

### Wymagania szczególne dotyczące budynków inwentarskich

§ 282. Od wymagań dotyczących klasy odporności pożarowej budynków, określonych w § 212, zwalnia się stodoły, jednokondygnacyjne budynki inwentarskie i gospodarcze oraz budynki do przechowywania płodów rolnych i leśnych o kubaturze, łącznie z poddaszem użytkowym, do 1500 m<sup>3</sup>.

§ 283. Paszarnie, kotłownie i inne pomieszczenia wyposażone w paleniska lub trzony kuchenne, znajdujące się w budynkach inwentarskich, powinny mieć podłogi, ściany i stropy wykonane z materiałów niepalnych.

§ 284. Budynek inwentarski powinien spełniać następujące wymagania ewakuacyjne:

- 1) odległość od najdalszego stanowiska dla zwierząt do wyjścia ewakuacyjnego nie powinna przekraczać przy ściółkowym utrzymaniu zwierząt — 50 m, a przy bezściółkowym — 75 m,
- 2) w bezściółkowym chowie bydła, trzody chlewnej i owiec, jeżeli liczba bydła i trzody chlewnej nie przekracza 15 sztuk, a owiec — 200 sztuk, należy stosować co najmniej jedno wyjście ewakuacyjne,
- 3) w budynku przeznaczonym dla większej liczby zwierząt aniżeli wymieniona w pkt 2 należy stosować co najmniej dwa wyjścia, a z pomieszczeń podzielonych na sekcje — co najmniej jedno wyjście ewakuacyjne z każdej sekcji,
- 4) wrota i drzwi w budynku inwentarskim powinny otwierać się na zewnątrz pomieszczenia.

§ 285. Dopuszcza się umieszczenie w jednym budynku części mieszkalnej i gospodarczej pod następującymi warunkami:

- 1) część mieszkalna oraz część gospodarcza mają odrębne wejścia,
- 2) między częścią mieszkalną a gospodarczą zostanie wykonana ściana o odporności ogniowej co najmniej 60 min.

## Rozdział 10

### Wymagania szczególne dotyczące budynków tymczasowych

§ 286. 1. Budynek tymczasowy przeznaczony na stały pobyt ludzi nie może mieć więcej niż 2 kondygnacje i powinien być wykonany co najmniej w klasie E odporności pożarowej.

2. Tymczasowy budynek wykonany z materiałów palnych lub z palną izolacją należy przegradzać w odstępach nie przekraczających 24 m ścianami oddzielenia przeciwpożarowych klasy odporności ogniowej 60 min; nie dotyczy to wypadków określonych w § 287 i 288.

3. Ściana oddzielenia przeciwpożarowego powinna być wysunięta co najmniej o 0,6 m poza lico ścian zewnętrznych i ponad palne pokrycie dachu.

4. Dostęp do poddasza tymczasowego budynku drewnianego powinien być umożliwiony za pomocą wewnętrznej wylazu z kłapą przeciwpożarową o wymiarach 0,6 x 0,6 m lub przez drabinę i drzwi zewnętrzne o wymiarach 0,6 x 1,6 m, umieszczone w szczytowej ścianie budynku.

5. Stosowanie instalacji elektrycznych lub gazowych na strychu tymczasowego budynku drewnianego jest zabronione.

§ 287. Budynek tymczasowy może być przeznaczony na cele widowiskowe lub inne zgromadzenia ludzi, jeżeli:

- 1) jest jednokondygnacyjny,
- 2) widownia jest dostępna z poziomu terenu,
- 3) dach lub stropodach mają pokrycie co najmniej trudno zapalne,
- 4) ma wejścia o szerokości i liczbie określonej w przepisach rozporządzenia dotyczących ewakuacji z pomieszczeń lub budynków,

- 5) ma oświetlenie ewakuacyjne i bezpieczeństwa,
- 6) ma instalację elektryczną wykonaną zgodnie z Polskimi Normami.

§ 288. Pomieszczenie z obudową pneumatyczną może być wykorzystywane do użytku publicznego, a także na magazyn i pomieszczenie produkcyjne o obciążeniu ognio-  
wym nie wyższym od 1000 MJ/m<sup>2</sup>, pod następującymi warunkami:

- 1) zachowania odległości co najmniej 20 m od innych obiektów,
- 2) użycia jako powłoki materiału co najmniej trudno zapalnego,
- 3) zastosowania wyłącznie ogrzewania powietrznego,
- 4) zapewnienia liczby i szerokości wyjść ewakuacyjnych oraz długości dojść ewakuacyjnych, określonych w rozporządzeniu,
- 5) odpowiedniego oznakowania wyjść.

§ 289. Ze względu na zapewnienie warunków ewakuacji, pomieszczenie, o którym mowa w § 288, przeznaczone do celów widowiskowych, wystawowych, rekreacyjnych lub sportowych, powinno być dodatkowo wyposażone w:

- 1) konstrukcje umieszczone wewnątrz lub na zewnątrz budynku do awaryjnego podwieszenia powłoki pneumatycznej,
- 2) awaryjne urządzenie do utrzymania ciśnienia w powłoce, zasilane z niezależnego źródła energii,
- 3) awaryjną wentylację mechaniczną do wymiany powietrza, zasilaną z niezależnego źródła,
- 4) oświetlenie ewakuacyjne i bezpieczeństwa,
- 5) wyjścia ewakuacyjne, rozmieszczone możliwie równomiernie na obwodzie.
- 6) krzesła połączone ze sobą w sposób trwały i unieruchomione w rzędach co najmniej po 8 sztuk; szerokość przejść między rzędami określają przepisy o ochronie przeciwpożarowej.

§ 290. Tymczasowy budynek typu namiotowego przeznaczony na cele widowiskowe powinien spełniać wymagania określone w § 288 i 289, z wyjątkiem wymagań dotyczących urządzeń do utrzymywania ciśnienia w powłoce.

## Dział VII

### BEZPIECZEŃSTWO UŻYTKOWANIA

§ 291. Budynek i urządzenia z nim związane powinny być projektowane i wykonane w sposób nie stwarzający niemożliwego do zaakceptowania ryzyka wypadków w trakcie użytkowania, w szczególności przez uwzględnienie przepisów niniejszego działu.

§ 292. Wejścia do budynku o wysokości powyżej dwóch kondygnacji, mającego pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, należy ochraniać podcieniem lub daszkiem ochronnym o głębokości (wysięgu) co najmniej 1 m w stosunku do płaszczyzny drzwi wejściowych. Wymaganie to nie dotyczy zakładów karnych i zakładów dla nieletnich.

§ 293. 1. Elementy elewacji budynku, tablice informacyjne, dekoracje i reklamy nie mogą stanowić uciążliwości

oraz zagrożenia bezpieczeństwa dla użytkowników budynku i osób trzecich.

2. Daszki, balkony oraz stałe i ruchome osłony przeciwsłoneczne (markizy) mogą być umieszczane na wysokości co najmniej 2,4 m nad poziomem chodnika, z pozostawieniem nie osłoniętego pasma ruchu od strony jezdni o szerokości co najmniej 1 m.

3. Wystawy sklepowe i gabloty reklamowe mogą być wysunięte poza płaszczyznę ściany zewnętrznej budynku nie więcej niż 0,5 m — pod warunkiem zachowania użytkowej szerokości chodnika nie mniejszej niż 2 m oraz zapewnienia bezpieczeństwa ruchu dla osób z dysfunkcją narządu wzroku.

4. Oświetlenie wystaw i reklamy świetlne nie powinny być uciążliwe dla użytkowników budynku oraz powodować oślnienia przechodniów i użytkowników jezdni.

§ 294. 1. Wpusty kanalizacyjne, pokrywy urządzeń sieci uzbrojenia terenu i instalacji podziemnych oraz inne osłony otworów, usytuowane na trasie przejścia lub przejazdu, powinny znajdować się w płaszczyźnie chodnika lub jezdni.

2. Wpusty kanalizacyjne oraz ażurowe osłony otworów w płaszczyźnie chodnika lub przejścia przez jezdnię powinny mieć odstępy między prętami lub średnice otworów nie większe niż 20 mm.

3. Umieszczanie odbojów, skrobaczek, wycieraczek do obuwia lub podobnych urządzeń wystających ponad poziom płaszczyzny dojścia w szerokości drzwi wejściowych do budynku jest zabronione.

§ 295. Skrzydła drzwiowe, wykonane z przezroczystych tafli, powinny być wykonane z materiału zapewniającego bezpieczeństwo użytkowników w wypadku stłuczenia oraz oznakowane w sposób widoczny.

§ 296. 1. Schody zewnętrzne i wewnętrzne o wysokości przekraczającej 0,5 m powinny być zaopatrzone w balustrady lub inne zabezpieczenia od strony przestrzeni otwartej.

2. W budynku mieszkalnym jednorodzinnym, zagrodowym i rekreacji indywidualnej warunek określony w ust. 1 uważa się za spełniony również wówczas, gdy schody i pochylnie o wysokości do 1 m, nie mające balustrad, są obustronnie szersze w stosunku do drzwi lub innego przejścia, do którego prowadzą, co najmniej po 0,5 m.

3. Schody zewnętrzne i wewnętrzne w budynku użyteczności publicznej powinny mieć balustrady lub poręcze przyściennie, umożliwiające lewo- i prawostronne ich użytkowanie. Przy szerokości biegu schodów większej niż 4 m należy zastosować dodatkową balustradę.

§ 297. Konstrukcja schodów, pochylni, pomostów i galerii, służących komunikacji ogólnej w budynku mieszkalnym, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej, nie może być podatna na wywoływane przez użytkowników drgania.

§ 298. 1. Balustrady przy schodach, pochylniach, port-fenetrach, balkonach i loggiach powinny mieć konstrukcję przenoszącą siły poziome, określone w Polskich Normach, oraz wysokość i wypełnienie płaszczyzn pionowych zapewniające skuteczną ochronę przed wypadnięciem osób.

2. Wysokość i prześwity lub otwory w wypełnieniu balustrad powinny mieć wymiary określone w tabeli:

| Rodzaj budynków (przeznaczenie użytkowe)                                                              | Minimalna wysokość balustrady, mierzona do wierzchu poręczy (m) | Maksymalny prześwit lub wymiar otworu pomiędzy elementami wypełnienia balustrady (m) |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| 1                                                                                                     | 2                                                               | 3                                                                                    |
| Budynki jednorodzinne i wnętrza mieszkań wielopiętrowych                                              | 0,9                                                             | nie reguluje się                                                                     |
| Budynki wielorodzinne i zamieszkania zbiorowego, oświaty i wychowania oraz zakładów opieki zdrowotnej | 1,1                                                             | 0,12                                                                                 |
| Inne budynki                                                                                          | 1,1                                                             | 0,2                                                                                  |

3. W budynku, w którym przewiduje się przebywanie dzieci bez stałego nadzoru, balustrady powinny mieć rozwiązanie uniemożliwiające wspinanie się na nie oraz zsuwanie się po poręczy.

4. Przy balustradach lub ścianach przyległych do pochylni, przeznaczonych do ruchu osób niepełnosprawnych, należy zastosować obustronne poręcze, umieszczone na wysokości 0,75 i 0,9 m od płaszczyzny ruchu.

5. Poręcze przy schodach zewnętrznych i pochylniach należy przedłużyć o 0,3 m przed początkiem i końcem biegu oraz zakończyć w sposób zapewniający bezpieczne użytkowanie.

6. Balustrady oddzielające różne poziomy widowni, hal sportowych, teatrów, kin i innych obiektów użyteczności publicznej powinny zapewniać bezpieczeństwo użytkowników, także w wypadku paniki. Dopuszcza się obniżenie pionowej części balustrady do 0,7 m, pod warunkiem uzupełnienia jej górną częścią poziomą o szerokości dającej łącznie z częścią pionową wymiar co najmniej 1,2 m.

§ 299. 1. Okna w budynku powyżej drugiej kondygnacji, a także okna na niższych kondygnacjach, wychodzące na chodniki lub inne przejścia dla pieszych, nie mogą mieć skrzydeł otwieranych na zewnątrz. Warunek ten nie dotyczy budynku wpisanego do rejestru zabytków.

2. Okna w budynku wysokościowym, na kondygnacjach położonych powyżej 55 m nad terenem, powinny mieć zabezpieczenia uniemożliwiające ich otwarcie przez osoby do tego nie powołane.

§ 300. 1. Kraty zewnętrzne, zastosowane w otworach okiennych i balkonowych, powinny być wykonane w sposób zapobiegający możliwości wspinania się po nich do pomieszczeń położonych na innych kondygnacjach.

2. Kraty, o których mowa w ust. 1, powinny spełniać wymagania określone w przepisach szczególnych o ochronie przeciwpożarowej. Nie dotyczy to zakładów karnych i aresztów śledczych.

§ 301. 1. W budynku na kondygnacjach położonych poniżej 25 m nad terenem odległość między górną krawędzią wewnętrznego podokiennika a podłogą powinna wynosić co najmniej 0,85 m, z wyjątkiem przyziemia, wysokiego parteru oraz ścianek podokiennych w loggii, na tarasie lub galerii, gdzie nie podlega ona ograniczeniom.

2. W budynku na kondygnacjach położonych powyżej 25 m nad terenem między górną krawędzią podokiennika a podłogą należy zachować odległość co najmniej 1,1 m, z wyjątkiem okien wychodzących na loggie, tarasy lub galerie.

3. Wysokość położenia podokiennika, określona w ust. 1 i 2, może być pomniejszona, pod warunkiem zastosowania zabezpieczenia okna balustradą do wymaganej wysokości lub zastosowania w tej części okna skrzydła nie otwieranego i szkła o podwyższonej wytrzymałości.

§ 302. 1. W budynku z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi temperatura na powierzchni elementów centralnego ogrzewania, nie zabezpieczonych przed dotknięciem przez użytkowników, nie może przekraczać 90°C oraz przy ogrzewaniu powietrznym 70°C w odległości 1 cm od wylotu strumienia powietrza ogrzewającego.

2. W pomieszczeniu przeznaczonym na zbiorowy pobyt dzieci oraz osób niepełnosprawnych na grzejnikach centralnego ogrzewania należy umieszczać osłony, ochraniające od bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym.

§ 303. 1. W budynku na kondygnacjach położonych powyżej 25 m nad terenem nie należy stosować balkonów. Nie dotyczy to balkonów o przeznaczeniu technologicznym.

2. W budynku na kondygnacjach położonych powyżej 25 m nad terenem można stosować loggie wyłącznie z balustradami pełnymi. Stosowanie loggi powyżej 55 m nad terenem jest zabronione.

3. W budynku na kondygnacjach położonych powyżej 12 m, lecz nie wyżej niż 25 m nad terenem, można stosować portfenetry, pod warunkiem zastosowania w nich progów o wysokości co najmniej 0,15 m.

§ 304. Przeszklenie okien połaciowych, których krawędź jest usytuowana na wysokości ponad 3 m nad poziomem podłogi, świetlików oraz dachów w budynkach użyteczności publicznej i zakładów pracy, powinno być wykonane ze szkła lub innego materiału o podwyższonej wytrzymałości na uderzenie.

§ 305. Nawierzchnia schodów i pochylni zewnętrznych i wewnętrznych, a także podłóg w pomieszczeniu przeznaczonym do ruchu ogólnego, powinna być wykonana z materiałów nie powodujących niebezpieczeństwa poślizgu.

§ 306. W budynku użyteczności publicznej, produkcyjnym i magazynowym, w miejscach, w których następuje zmiana poziomu podłogi, należy zastosować rozwiązania techniczne, plastyczne lub inne sygnalizujące tę różnicę.

§ 307. W budynku produkcyjnym i magazynowym, w których mogą wystąpić zmienne obciążenia użytkowe stropów, schodów lub pomostów roboczych, należy w widocznym miejscu umieścić tablicę informacyjną, określającą dopuszczalną wielkość obciążenia tych elementów.

§ 308. 1. Na dachu o spadku ponad 25% oraz na dachu pokrytym materiałami łamliwymi (tłukącymi) należy wykonać stałe dojścia do kominów oraz anten radiowych i telewizyjnych.

2. Dojścia, o których mowa w ust. 1, na odcinkach o nachyleniu ponad 25% powinny mieć zabezpieczenia przed poślizgiem.

3. Na dachu o spadku ponad 100% powinny być zamocowane stałe uchwyty dla lin bezpieczeństwa lub bariery ochronne nad dolną krawędzią dachu.

## Dział VIII

### HIGIENA I ZDROWIE

#### Rozdział 1

#### Wymagania ogólne

§ 309. Budynek powinien być zaprojektowany i wykonany z takich materiałów i wyrobów oraz w taki sposób, aby nie stanowił zagrożenia dla higieny i zdrowia użytkowników lub sąsiadów, w szczególności w wyniku:

- 1) wydzielania się gazów toksycznych,
- 2) obecności szkodliwych pyłów lub gazów w powietrzu,
- 3) niebezpiecznego promieniowania,
- 4) zanieczyszczenia lub zatrucia wody lub gleby,
- 5) nieprawidłowego usuwania dymu i spalin oraz nieczystości i odpadów w postaci stałej lub ciekłej,
- 6) występowania wilgoci w elementach budowlanych lub na ich powierzchniach,
- 7) niekontrolowanej infiltracji powietrza zewnętrznego,
- 8) przedostawania się gryzoni do wnętrza.

#### Rozdział 2

#### Ochrona czystości powietrza

§ 310. 1. Budynek przeznaczony na pobyt ludzi i urządzenia z nim związane powinny być zaprojektowane i wykonane tak, aby w pomieszczeniach zawartość w powietrzu stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez grunt, materiały i stałe wyposażenie oraz powstających w trakcie użytkowania zgodnego z przeznaczeniem pomieszczeń, nie przekraczała wartości dopuszczalnych, określonych w przepisach szczególnych i Polskich Normach.

2. Wymagania, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio do pomieszczeń przeznaczonych dla zwierząt.

3. W pomieszczeniu przeznaczonym na pobyt ludzi, w którym jest wymagane zachowanie szczególnej czystości, stosowanie grzejników z rur ożebrowanych jest zabronione.

§ 311. Jeżeli w powietrzu usuwanym z pomieszczenia występują niedopuszczalne stężenia substancji szkodliwych, należy zastosować urządzenia unieszkodliwiające je przed wyemitowaniem do atmosfery.

§ 312. 1. Budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, dla inwentarza żywego, a także do produkcji i przechowywania artykułów spożywczych oraz farmaceu-

tycznych nie może być wykonany z materiałów emitujących związki (gazy, pary, pyły) szkodliwe dla zdrowia lub zapachowe w stopniu przekraczającym ich dopuszczalne stężenia.

2. Jeżeli związki, o których mowa w ust. 1, są emitowane przez materiały w niedopuszczalnym stężeniu jedynie przez ograniczony czas, dopuszcza się ich stosowanie, pod warunkiem że użytkowanie budynku lub pomieszczeń, w których materiały te zostały zastosowane, nastąpi dopiero po upływie terminu karencji, a w wypadku materiałów emitujących zanieczyszczenia pyliste lub włókniste, po stwierdzeniu przez państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego osiągnięcia stanu zanieczyszczenia powietrza, zgodnego z przepisami szczególnymi.

#### Rozdział 3

#### Ochrona przed promieniowaniem jonizującym i polami elektromagnetycznymi

§ 313. 1. Budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi oraz dla inwentarza żywego nie może być wzniesiony lub użytkowany na obszarach, na których średnia roczna dawka tła promieniowania jonizującego przekracza dopuszczalną wartość, określoną w przepisach szczególnych.

2. Budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi i dla inwentarza żywego nie może być wykonany z materiałów nie spełniających wymagań w zakresie dopuszczalnych zawartości naturalnych pierwiastków promieniotwórczych, określonych w przepisach szczególnych.

3. Średnie wartości roczne ekwiwalentnego stężenia radonu w pomieszczeniach budynku przeznaczonego na stały pobyt ludzi nie mogą przekraczać dopuszczalnej wartości, określonej w przepisach szczególnych.

§ 314. Budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi nie może być wzniesiony na obszarach, na których występuje przekroczenie dopuszczalnego poziomu oddziaływania pola elektromagnetycznego, określonego w przepisach szczególnych.

#### Rozdział 4

#### Ochrona przed zawilgoceniem i zagrzybieniem

§ 315. Budynek powinien być zaprojektowany i wykonany w taki sposób, aby opady atmosferyczne, woda w gruncie i na jego powierzchni, woda użytkowana w budynku oraz para wodna w powietrzu w tym budynku nie powodowały zagrożenia zdrowia i higieny użytkowania.

§ 316. 1. Budynek położony na gruncie, na którym poziom wód gruntowych może powodować przenikanie wody do pomieszczeń, należy zabezpieczyć za pomocą drenażu zewnętrznego lub w inny sposób przed infiltracją wody do wnętrza oraz zawilgoceniem.

2. Ukształtowanie terenu wokół budynku powinno zapewniać swobodny spływ wody opadowej od budynku.

§ 317. 1. Ściany piwnic budynku oraz stykające się z gruntem inne elementy budynku, wykonane z materiałów podciągających wodę kapilarnie, powinny być zabezpieczone odpowiednią izolacją przeciwwilgociową.

2. Części ścian zewnętrznych, bezpośrednio nad otaczającym terenem, tarasami, balkonami i dachami, powinny być zabezpieczone przed przenikaniem wody opadowej i z topniejącego śniegu.

§ 318. Rozwiązania konstrukcyjno-materiałowe pionowych przegród zewnętrznych (ścian, okien i drzwi) i ich uszczelnienie powinny uniemożliwiać przenikanie wody opadowej do wnętrza budynków.

§ 319. 1. Dachy i tarasy powinny mieć szczelne pokrycia lub izolacje oraz spadki, umożliwiające odpływ wód opadowych i z topniejącego śniegu do rynien i wewnętrznych lub zewnętrznych rur spustowych.

2. Dachy w budynkach średniowysokich i wyższych powinny mieć spadki umożliwiające odpływ wody do wewnętrznych rur spustowych.

3. W budynku wolno stojącym o wysokości do 4,5 m i powierzchni dachu do 100 m<sup>2</sup> dopuszcza się niewykonywanie rynien i rur spustowych, pod warunkiem odpowiedniego ukształtowania okapów.

§ 320. Balkony, loggie i tarasy powinny mieć posadzki wykonane z materiałów nienasiąkliwych, mrozoodpornych i nieśliskich.

§ 321. W pomieszczeniu przeznaczonym na stały pobyt ludzi temperatura na wewnętrznej powierzchni przegród zewnętrznych powinna być wyższa co najmniej o 1°C od punktu rosy, obliczonego zgodnie z Polskimi Normami.

§ 322. 1. Rozwiązania materiałowo-konstrukcyjne wewnętrznych przegród budynku, warunki ciepłno-wilgotnościowe, a także intensywność wymiany powietrza w pomieszczeniach, powinny uniemożliwiać powstanie zagrzybienia.

2. Do budowy należy stosować materiały, wyroby i elementy budowlane odporne lub uodpornione na zagrzybienie i inne formy biodegradacji, odpowiednio do stopnia zagrożenia korozją biologiczną.

3. Przed podjęciem przebudowy, rozbudowy, modernizacji lub zmiany przeznaczenia budynku, w wypadku stwierdzenia występowania zawilgocenia i oznak korozji biologicznej, należy wykonać ekspertyzę mykologiczną i na podstawie jej wyników, odpowiednie roboty zabezpieczające.

## Dział IX

### OCHRONA PRZED HAŁASEM I DRGANIAMI

§ 323. Budynek i urządzenia z nim związane powinny być zaprojektowane i wykonane w taki sposób, aby poziom hałasu, na który będą narażeni użytkownicy lub ludzie znajdujący się w ich sąsiedztwie, nie stanowił zagrożenia dla ich zdrowia, a także umożliwiał im pracę, odpoczynek i sen w zadowalających warunkach.

§ 324. Budynek, który ze względu na prowadzoną w nim działalność lub sposób eksploatacji może stwarzać uciążliwe dla otoczenia hałasy lub drgania, należy kształtować i zabezpieczać tak, aby poziom hałasów i drgań z budynku nie przekraczał wartości dopuszczalnych, określonych w przepisach szczególnych.

§ 325. Budynki mieszkalne, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej należy sytuować w miejscach najmniej narażonych na występowanie hałasu i drgań, a jeżeli one występują i poziomy ich przekraczają wartości dopuszczalne, określone w przepisach o ochronie przed hałasem i drganiami, należy stosować skuteczne zabezpieczenia.

§ 326. 1. Pomieszczenia w budynku mieszkalnym, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej powinny być chronione przed przenikaniem nadmiernego hałasu i drgań pochodzących z otoczenia budynku, a także powodowanych przez użytkowników innych pomieszczeń w budynku.

2. Poziom hałasu oraz drgań przenikających do pomieszczeń nie może przekraczać wartości dopuszczalnych, określonych w Polskich Normach.

3. Przegrody zewnętrzne i wewnętrzne budynku powinny mieć izolacyjność akustyczną nie mniejszą od wymaganej w Polskich Normach.

§ 327. 1. Instalacje i urządzenia, stanowiące techniczne wyposażenie budynku mieszkalnego, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej, nie mogą powodować powstawania nadmiernych hałasów i drgań, utrudniających eksploatację lub uniemożliwiających ochronę użytkowników pomieszczeń przed ich oddziaływaniem.

2. Sposób posadowienia urządzeń, o których mowa w ust. 1, oraz sposób ich połączenia z przewodami i elementami konstrukcyjnymi budynku, jak również sposób połączenia poszczególnych odcinków przewodów między sobą i z elementami konstrukcyjnymi budynku, powinien zapobiegać powstawaniu i rozchodzeniu się hałasów i drgań do pomieszczeń podlegających ochronie lub do otoczenia budynku.

## DZIAŁ X

### OSZCZĘDNOŚĆ ENERGII I IZOLACYJNOŚĆ CIEPLNA

§ 328. Budynek i jego instalacje grzewcze, wentylacyjne i klimatyzacyjne powinny być zaprojektowane i wykonane w taki sposób, aby ilość energii cieplnej, potrzebnej do użytkowania budynku zgodnie z jego przeznaczeniem, można było utrzymać na racjonalnie niskim poziomie.

§ 329. 1. Wymagania określone w § 328 uznaje się za spełnione, jeżeli:

- 1) wartość wskaźnika E, określającego obliczeniowe zapotrzebowanie energii końcowej do ogrzewania budynku w standardowym sezonie grzewczym, wyrażone w ilości energii przypadającej w ciągu roku na 1 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej ogrzewanej części budynku, jest mniejsza od wartości granicznej E<sub>0</sub> lub
- 2) przegrody zewnętrzne budynku odpowiadają wymaganiom cieplnym i szczelności na przenikanie powietrza.

2. Określenie wartości granicznych E<sub>0</sub> i sposób wyznaczania wartości obliczeniowej E, o których mowa w ust. 1 pkt 1, a także określenie wymagań cieplnych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, oraz zakresu ich stosowania odbywa się w trybie przewidzianym w § 331.

## DZIAŁ XI

### PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

§ 330. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do budynków:

- 1) wobec których, przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, została wydana decyzja o pozwoleniu na budowę lub został złożony wniosek o wydanie takiej decyzji,
- 2) wznoszonych z prefabrykatów wielkowymiarowych w okresie do dnia 31 grudnia 1998 r. włącznie, w zakresie wymagań określonych w:

- a) § 72, jeżeli wysokości pomieszczeń mieszkalnych określone w tabeli będą obniżone nie więcej niż o 50 mm,
- b) § 94 ust. 1, jeżeli zostaną zachowane określone w nim wymiary, z wyjątkiem szerokości kuchni w mieszkaniach wielopokojowych, która może być zmniejszona do 1,7 m.

§ 331. 1. Sposób wyznaczania wartości obliczeniowej  $E$  i wartości granicznych  $E_o$ , o których mowa w § 329 ust. 1 pkt 1, oraz wymagania cieplne, o których mowa w § 329 ust. 1 pkt 2, a także zakres ich stosowania zostaną określone odrębnie w drodze zarządzenia.

2. Do czasu wejścia w życie zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, warunki określone w § 328 uznaje się za spełnione, jeżeli w projekcie budowlanym, na podstawie którego wydano pozwolenie na budowę, zostały zachowane wymagania Polskiej Normy, dotyczącej ochrony cieplnej budynków.

§ 332. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1995 r.

Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa: *B. Blida*